



# Bulletin slovenskej advokácie

## NOVÁ RUBRIKA

Reforma občianskeho  
procesného práva

Náhrada  
trov konania  
v pripravovanom  
sporovom kódexe

Kolízia verejného  
záujmu a ochrany  
práv pred použitím  
niektorého z dôkazných  
prostriedkov

Niekoľko poznámok  
k právu na tľmočenie  
a preklad v slovenskom  
trestnom konaní

Určenie lehoty vše-  
obecným spôsobom  
(legislatívne, výkladové  
a aplikačné problémy)





## AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**  
Bulletin slovenskej advokácie patrí medzi odborné právnické časopisy na Slovensku
- 4 **DISKUSIA**  
Výkon záložného práva dražbou z pohľadu Súdneho dvora EÚ

## ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 **REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA**  
Náhrada trov konania v pripravovanom sporovom kódexe  
Mgr. Peter Toth-Vaňo
- 12 Kolízia verejného záujmu a ochrany práv pred použitím niektorého z dôkazných prostriedkov  
Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.
- 22 Niekoľko poznámok k právu na tlmočenie a preklad v slovenskom trestnom konaní  
JUDr. Dominika Strigáčová, PhD.  
Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar
- 32 Určenie lehoty všeobecným spôsobom (legislatívne, výkladové a aplikačné problémy)  
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
- 40 **JUDIKATÚRA**  
Pasívna legitimácia prevádzkovateľa motorového vozidla za nemajetkovú ujmu spôsobenú prevádzkou vozidla na osobnostných právach fyzickej osobe

## ADVOKÁCIA

## SAK

- 44 Zo zasadnutí predsedníctva
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva SAK
- 46 Otvorenie výstavy Advokácia včera a dnes
- 48 Postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi tretej osobe
- 52 Návšteva vietnamskej delegácie
- ZAHRANIČIE**
- 53 Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE
- 54 *Bulletin advokácie* prináša...
- 55 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 59 Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení rozsudku a podať opravný prostriedok v mene klienta

## ZAUJÍMAVOSTI

## LITERATÚRA

- 61 Kontradiktórnosť v trestnom konaní
- 62 K 80. narodeninám prof. JUDr. Jána Lazara, DrSc.
- 65 Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát (2. časť)  
JUDr. Marián Gešper

Redakčná rada  
a autori: Nepatrný apel

Najskôr by som rád upozornil čitateľov, že v tomto čísle bulletinu otvárame osobitnú rubriku **Reforma občianskeho procesného práva**. Jej zriadením vyzývame všetkých, ktorých sa to týka, aby napísali svoje názory na kvalitu a dopad návrhov nových kódexov občianskeho procesného práva a prispeli k tomu, aby sme sa po ich prípadnom prijatí celé roky nerozčulovali na dramatických aj banálnych problémoch spojených s ich výkladom a používaním.

Vrátim sa k nadpisu úvodníka. Redakčná rada má na stole obvykle desiatky príspevkov rôznej kvality, obsahu, formy a zamerania. Z toho vidno, že posudzovanie článkov nie je jednoduchá záležitosť; členky a členovia redakcie sa totiž venujú každému príspevku bez ohľadu na výsledok posudzovania. Spravidla sa snažíme o spoluprácu s autormi, ktorá nezriedka vedie k tomu, že sa článok napokon uverejní, hoci v pôvodnej podobe nebol publikovateľný.

Uvažovali sme, čo by uľahčilo posudkovú činnosť, ktorá sa vskutku koncentruje, aj pri niektorých menej kvalitných ponukách, do snahy dosiahnuť v konečnom dôsledku uverejnenie článku. A výsledkom je nepatrný apel na autorov.

Nazdávame sa, že posudzovateľom príspevkov by najviac napomohlo, keby autori – okrem uchopiteľného názvu článku – venovali úvod jasnemu **vymedzeniu** (identifikácii) **problému**, ktorý chcú nastoliť a riešiť. Takýto problém môže vzniknúť napr. v dôsledku **rozbiehavej judikatúry súdov**, ako sme toho svedkami pri ochrane spotrebiteľa. Konkrétna otázka sa môže vzťahovať na **výklad a používanie nových právnych predpisov** a výsledkom by mohol byť, ak interpretácie pravidiel nestačia, vhodný návrh na zmenu právnych noriem. Rovnako sa predmetom článku môže stať aj **nejednotná právna terminológia** alebo **používanie rovnakých pojmov v nerovnakých situáciách**. Dalo by sa pokračovať donekonečna. Právna prax je totiž čarovne bohatá na podnety, ktorých riešenie sa dá ponúknuť čitateľom bulletinu.

Ak je správne vymedzený predmet článku, problém, ktorý sa má riešiť, potom redakčná rada očakáva, že záver príspevku bude patriť **výsledkom**, ku ktorým autor dospel. Inak povedané, na záver by sme radi čítali názor na problém pomenovaný v úvode.

Oprávnené sa spýtate: A teoretické práce sa neuverejňujú alebo nebudú uverejňovať? Redakčná rada sa zásadne nebráni ani takým príspevkom; je však málo efektívne uverejňovať v časopise typicky určenom pre právnu prax časti kvalifikačných prác (PhD.), čisto teoretické úvahy na nejednoznačné otázky právnej vedy, výňatky zo všeobecných publikácií a podobne. Na to sú určené iné časopisy.

Považujte, prosím, tieto riadky za nepatrný apel na autorov, ktorí publikujú alebo hodljú publikovať v *Bulletine slovenskej advokácie*. Apel, ktorý sleduje dobrý cieľ: **čítanosť a citovanosť** nášho časopisu, ako jedínú a ozajstnú odmenu pre redakčnú radu i samotných autorov za ich prácu a príspevky.

Ján Mazák

Člen Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie

## ROZHOVOR

# Bulletin slovenskej advokácie patrí medzi odborné právnické časopisy na Slovensku

*S dlhoročnou členkou Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie, vedúcou vedeckou pracovníčkou Ústavu štátu a práva SAV, advokátkou prof. JUDr. Oľgou Ovečkovou, DrSc. sme sa zhovárali o obsahu a publikačných výstupoch jednotlivých autorov stavovského časopisu advokátov.*



■ **Odborná verejnosť Vás vníma predovšetkým ako predstaviteľku akademicko-právnej obce. Aký je Váš vzťah k advokátskej praxi?**

Je to prirodzené, veď od skončenia Právnickej fakulty pracujem v Ústave štátu a práva SAV nepretržite až podnes. Je pravdou, že do Ústavu ma priviedol záujem o skúmanie teoretickej podstaty inštitútov súkromného práva ako aj možnosť venovať sa týmto otázkam pod vedením prof. Štefana Lubyho.

Moje aktivity sa však od počiatku nesústredovali len na základný výskum, t. j. teoretickú prácu. Vždy ma zaujímal, ako sa tieto poznatky dajú pretaviť do praktického života, ako sa

v praxi uplatňujú, resp., ako pôsobia. Tento môj záujem ma celkom prirodzene doviedol k úzkej spolupráci s legislatívou, kde dlhodobo pôsobím. Najskôr som pôsobila vo viacerých legislatívnych komisiách v Prahe aj ako členka Komisie pre prípravu Obchodného zákonníka a od vzniku Slovenskej republiky som nepretržite členkou Legislatívnej rady vlády SR.

Zároveň, a to relatívne skoro po skončení štúdia práva som mala možnosť externe vyučovať na Právnickej fakulte UK v Bratislave a neskôr na fakulte práva Paneurópskej vysokej školy. Len v posledných rokoch som toto pôsobenie výraznejšie obmedzila. Aj pedagogické pôsobenie pokladám za veľmi dôležité, lebo aj ono výrazne ovplyvnilo môj spôsob prístupu k teoretickej práci a aplikácii jej výsledkov.

Pre mňa bolo preto celkom prirodzené, že po roku 1989, keď sa konštituovala Komora advokátov a Komora komerčných právnikov som sa stala (vzhľadom na svoje zameranie) členkou Komory komerčných právnikov. Po zlúčení oboch komôr som členkou Slovenskej advokátskej komory. Vzhľadom na to, že moje pracovné aktivity boli vždy spojené aj s Prahou, stala som sa členkou Komory komerčných právnikov a po zlúčení s Komorou advokátov som členkou aj Českej advokátskej komory.

K advokácii ma priviedol môj záujem o fungovanie práva v praxi. Som presvedčená, že skúmanie teoretických otázok práva všeobecne a tiež aj teoretických otázok súkromného práva bez tohto prepojenia a vzájomnej interakcie neprináša výsledky.

Vzhľadom na moje zameranie nevykonávam advokátsku prax v celom rozsahu. Moje aktivity ako advokátky sa sústreďujú predovšetkým na poskytovanie konzultačnej, poradenskej a expertíznej činnosti.

■ **Ako toto prepojenie Vašich pracovných aktivít ovplyvnilo výsledky Vašej práce zhmotnenej v monografiách a odborných článkoch a štúdiách?**

Myslím si, že dosť výrazne a verím, že tí, ktorí moje práce poznajú mi dajú za pravdu. Ovplyvnilo to výber tém, ale aj spô-



sob ich spracovania. Príkladom je Komentár k Obchodnému zákonníku. Pochopila som, že pre prax je nevyhnutné mnohé inštitúty vysvetľovať, konzultovať a poznatky o ich aplikácii ďalej rozvíjať. Preto som zorganizovala kolektív autorov a v roku 1995 vyšiel Komentár vo forme lístkovnice a neskôr aj vo viazanej podobe (vydania: 2005, 2008, 2012).

Moje dlhodobé pôsobenie v pedagogickom procese na právnických fakultách ma napokon, aj vzhľadom na absenciu učebných pomôcok z oblasti obchodného práva, doviedlo k zorganizovaniu autorského kolektívu, ktorého výsledkom práce je dvojjazyková učebnica obchodného práva (2. vydanie 2013).

Po obsahovej stránke sa vo svojich prácach vždy snažím (pravda niekedy s väčším a niekedy s menším úspechom) sprostredkovať čitateľovi teoretické poznatky, ich reflexiu v legislatíve, pri výkladovej a aplikačnej praxi a osobitne poukázať na judikatúru a s ňou spojené prínosy, ale aj problémy. Som presvedčená, že len v takejto symbióze má moja práca význam pre tých, ktorým je určená. Napokon, nielen pre nich, ale aj pre mňa. Veď len tak môžem získavať spätné väzby, ktoré potom významne ovplyvňujú moju ďalšiu prácu.

### ■ Ste dlhoročnou členkou Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie. Čo to pre Vás znamená?

Moje členstvo v redakčnej rade súvisí s viacerými skutočnosťami. Bola som pri zrode časopisu Komory komerčných právnikov *Podnikateľ a právo*, ktorý vychádzal až do zlúčenia oboch komôr, v dôsledku ktorého sa pochopiteľne, problematika časopisu Komory komerčných právnikov stala súčasťou Bulletinu slovenskej advokácie.

Členstvo v redakčnej rade je pre mňa významné z viacerých dôvodov. Prostredníctvom príspevkov, či už advokátov alebo koncipientov (a to aj tých, ktoré nie sú uverejnené) sa dozvedám, aké problémy musia riešiť tí, ktorí aplikujú právo v praxi. Ich podnety ako aj moje vlastné skúsenosti sú impulzom na zameranie mojej práce. Stane sa, že v praxi vznikne problém s výkladom niektorého ustanovenia, ktorý je možné pri akceptácii širších súvislostí vysvetliť, ale prax ukáže, že sa s tým treba zaoberať a vysvetľovať. Ako príklad môže poslúžiť obchodnoprávna problematika limitácie náhrady škody, prípadne problematika premlčania bezdôvodného obohatenia.

Pre mňa sú zaujímavé aj ďalšie súvislosti s prácou v Redakčnej rade Bulletinu slovenskej advokácie. Takmer dve desaťročia som vedúcou redaktorkou teoretického časopisu pre otázky štátu a práva *Právny obzor*, ktorý vychádza nepretržite už 97 rokov. Pracovať v redakčných radách dvoch právnických časopisov s rôznym zameraním a môcť prispievať k formovaniu ich obsahu je práca zaujímavá a v mnohých ohľadoch inšpirujúca.

### ■ Pokiaľ ide o obsahovú náplň Bulletinu slovenskej advokácie, kde nastali medzičasom najvýznamnejšie zmeny?

Stačí si prelistovať prvé ročníky bulletinu a porovnať ich s obsahovou náplňou súčasného ročníka. Rozdiel je zrejme okamžite. Bulletin má mnoho zaujímavých rubriík, ktoré spolu vyváženým spôsobom informujú advokátov o činnosti komory, o novinkách v odbornej literatúre, ale tiež o zásadných zme-

nách v legislatíve. Ťažisko aj pre odborné vzdelávanie advokátov a koncipientov je však v rubrike *Články a štúdie*. Ich odborná úroveň v priebehu dvadsiatich rokov výrazne vzrástla. Rozšírila sa rubrika *Diskusia* a pribudla aj rubrika *Judikatúra*.

Osobitne chcem však upozorniť na príspevky z histórie advokácie na Slovensku a pripomínanie života a diela významných slovenských advokátov, ktorých dielo veľakrát už zapadlo v premenách času do zabudnutia.

Všeobecne možno povedať, že bulletin počas svojej existencie tak z hľadiska obsahu, ale aj pokiaľ ide o formu nestagne, stále sa zdokonaľuje a inovuje, čo je dôležité.

### ■ Ako hodnotíte odbornú úroveň publikačných výstupov jednotlivých autorov vo všeobecnosti?

Ak vezmeme do úvahy časový kontext možno povedať, že odborná úroveň jednotlivých príspevkov vo všeobecnosti má vzostupnú tendenciu. Čo je bezpochyby veľmi závažné a pozitívne zistenie. Je to dôsledkom dvoch navzájom súvisiacich javov.

Na jednej strane je to nielen snaha, ale aj sústredená práca redakčnej rady, aby publikované príspevky boli aktuálne a po odbornej a tiež po formálnej (systematickej a jazykovej) stránke mali stále lepšiu úroveň. Táto práca nie je jednoduchá. Do bulletinu prichádzajú príspevky od skúsených autorov, ktorí majú za sebou bohatú publikačnú činnosť, ale aj od koncipientov, ktorí ponúkajú na publikovanie svoje literárne prvotiny. Členovia redakčnej rady majú práve pre týchto autorov veľké pochopenie. Posudzujú ich práce a prostredníctvom pripomienok, prípadne aj osobným kontaktom s autormi sa snažia pomôcť dopracovať a skvalitniť ich príspevky. Táto dlhoročná a trpezlivá práca prináša výsledky. Príspevky koncipientov majú v porovnaní s minulosťou vyššiu úroveň.

Udržať, ale aj zvyšovať odbornú úroveň príspevkov nie je jednoduché. Niekedy táto snaha vyvoláva výnimočne aj negatívnu odozvu zo strany niektorých autorov. Prináša však svoje výsledky bezprostredne v úrovni jednotlivých čísel bulletinu, ale spätne pôsobí aj na autorov v čase prípravy ich príspevku. Celkovo dobrá úroveň bulletinu ovplyvňuje úroveň jednotlivých príspevkov v čase ich zrodu, lebo autor si už v tomto štádiu uvedomuje požadovanú mieru odbornosti príspevku.

Možno teda povedať, že úzke prepojenie autorov a redakčnej rady je obojstranne potrebné a obojstranne užitočné. Za posledné roky sa výrazne prejavilo na kvalite jednotlivých príspevkov a v konečnom znení vo zvyšujúcej sa kvalite bulletinu.

### ■ Čo Vám osobne v bulletine ešte chýba, resp. kde hľadať priestor na jeho zlepšenie a zatraktívnenie pre čitateľa?

Paradoxne by som privítala posilnenie diskusného charakteru rubriky *Diskusia*. Myslím tým, že ak sa v nej publikuje príspevok so zaujímavou a aktuálnou témou, kde sa predkladajú sporné a nevyjasnené otázky, aby takýto príspevok mal odozvu a aby vznikla skutočná výmena názorov, skutočná diskusia o probléme. Zatiaľ to tak je len v niektorých prípadoch. Bez odozvy sa príspevok stáva len informáciou o probléme. Tiež by som si priała väčšiu diskusiu o judikatúre.

V budúcnosti bude aktuálne zavádzať aj nové rubriky v súvislosti s niektorými závažnými zmenami v legislatíve. Redakčná rada v tomto smere iste prinesie viacero noviniek.

■ **V tomto roku oslávil Bulletin slovenskej advokácie 20. výročie svojho vzniku. Čo by ste mu zaželeli do ďalších rokov?**

Dvadsať rokov v existencii časopisu nie je veľa. Na druhej strane, dvadsať rokov je dosť na to, aby sme mohli zreteľne vidieť, že časopis sa etabloval. Zaujmal dôležité miesto medzi

odbornými právnickými časopismi na Slovensku. Do jeho ďalších rokov mu želim predovšetkým veľa dobrých autorov, ktorí odbornou úrovňou svojich príspevkov zabezpečia vysokú kvalitu časopisu. Želám mu veľa pozorných čitateľov, lebo bez čitateľov časopis nemá perspektívu ani existenčné opodstatnenie. A v neposlednom rade mu želim aj do budúcnosti tvorivý a invenčný kolektív redakčnej rady, ktorý svojimi nápadmi bude bulletin stále zlepšovať tak, aby bol svojím obsahom nápomocný nielen advokátom a koncipientom v ich každodennej práci, ale aj širokej právnickej verejnosti. ■

## DISKUSIA

# Výkon záložného práva dražbou z pohľadu Súdneho dvora EÚ

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu [office@sak.sk](mailto:office@sak.sk). Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*



Pred približne dvomi mesiacmi (10. 9. 2014) vyhlásil Súdny dvor Európskej únie očakávaný rozsudok vo veci Monika Kušionová c/a SMART Capital, a. s. (C-34/13). Ide o rozhodnutie o prejudiciálnej otázke v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, začaté na základe návrhu Krajského súdu v Prešove. Samotný návrh obsahoval štyri otázky, ktoré sa – zjednodušene povedané – týkali výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. 4. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. 5. 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, v nadväznosti na vnútroštátne právo Slovenskej republiky, umožňujúce výkon záložného práva v zmysle § 151j ods. 1 OZ a zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoDD“).

Pokiaľ ide o skutkový stav prípadu: Monika Kušionová uzavrela so spoločnosťou SMART Capital, a. s. spotrebiteľskú zmluvu o úvere a bol jej poskytnutý úver vo výške 10 000 eur. Pohľadávka veriteľa z úverovej zmluvy bola zabezpečená záložným právom k pozemkom a rodinnému domu, v ktorom dlžníčka býva. Na základe žaloby dlžníčky vyhlásil okresný súd časť úverovej zmluvy za neplatnú, pričom niektoré zmluvné podmienky označil za neprijateľné. Súčasne určil aj neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva ako celku. Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podali obaja účastníci odvolanie na Krajský súd v Prešove.

Odvolací súd považoval za nezodpovedanú otázku, či zmluvná podmienka týkajúca sa výkonu záložného práva na nehnuteľnosť, ktorú spotrebiteľ poskytol ako zabezpečenie pohľadávky, má nekalú povahu, keďže umožňuje výkon záložného práva bez toho, aby došlo k súdnemu preskúmaniu. Poukazuje pritom na § 151j ods. 1 OZ, ktorý takýto postup umožňuje a odkazuje v legislatívnej poznámke 3e) aj na ZoDD. Samotný ZoDD nepodmieňuje speňaženie zálohu na dražbe rozhodnutím súdu, ani iného orgánu verejnej moci. Zákon vyžaduje riadne uzavretie zmluvy o vykonaní dražby s licencovaným dražobníkom (§ 6 ods. 1 ZoDD), návrh záložného veriteľa alebo iného navrhovateľa dražby [§ 2 písm. a), § 7 ods. 1 ZoDD] a písomné vyhlásenie záložného veriteľa o pravosti, výške a splatnosti zabezpečenej pohľadávky a o tom, že predmet dražby je možné dražiť (§ 7 ods. 2 ZoDD). V procese dražby pokračuje ďalej dražobník v súlade s jednotlivými ustanoveniami ZoDD.

Podstatná časť návrhu na začatie prejudiciálneho konania spočívala teda v posúdení otázky, či sa majú uvedené smernice vykladať v tom zmysle, že je s nimi v rozpore § 151j ods. 1 OZ v spojení s ďalšími dotknutými ustanoveniami vnútroštátneho práva, ak umožňuje veriteľovi vymôcť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok vykonaním záložného práva na nehnuteľný majetok spotrebiteľa bez posúdenia zmluvných podmienok súdom, napriek existencii sporu v otázke, či nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku,

a súčasne či dané smernice bránia aplikácii § 151j ods. 1 OZ a príslušných ustanovení ZoDD (k doslovnému a pomerne rozsiahlemu zneniu všetkých štyroch prejudiciálnych otázok pozri rozsudok Kušionová, C-34/13, bod 30).

Súdny dvor EÚ pri posudzovaní prípustnosti týchto prejudiciálnych otázok zdôraznil, že navrhovateľ nespresňuje, v akom rozsahu môže postup pri výkone záložného práva, ktorý spochybňuje žalobkyňa vo veci samej, predstavovať nekalú obchodnú prax. Súčasne v bode 42 svojho rozsudku konštatuje, že cieľom položených otázok nie je ani tak skutočnosť, či došlo k legálnemu predaju, ako skôr to, či záložný veriteľ môže z právneho hľadiska pristúpiť k takémuto predaju a či dlžník môže tento výkon napadnúť súdnou cestou.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že dotknuté smernice neupravujú výkon záložného práva ako taký poukázal Súdny dvor EÚ na svoju doterajšiu judikatúru, v zmysle ktorej v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu v práve EÚ prináleží vnútroštátnemu právnomu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol. Tieto pravidlá však nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo EÚ (zásada efektivity).

Vo vzťahu k zásade ekvivalencie Súdny dvor EÚ bezprostredne uzavrel, že nemá žiaden dôvod pochybovať o súlade dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy s touto zásadou (Kušionová, C-34/13, bod 51). Pokiaľ ide o zásadu efektivity, osobitne prízvukoval, že každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práva EÚ, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v rámci celého procesného postupu, na jeho priebeh a osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov. V danej situácii je teda dôležité stanoviť, v akom rozsahu by bolo prakticky nemožné alebo nadmerne sťažené uplatniť ochranu, ktorú priznávajú uvedené smernice. Značný význam má aj čiastkový záver, že dodržiavanie zásady efektivity nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa (Kušionová, C-34/13, bod 56).

Súdny dvor EÚ ďalej poukázal na relevantnú vnútroštátnu právnu úpravu obsahujúcu v:

- § 151m ods. 1 OZ – oznámenie o začatí výkonu záložného práva dlžníkovi a záložcovi aspoň 30 dní vopred;
- § 17 ZoDD – oznámenie o dražbe, jeho obsahové náležitosti a povinné doručovanie a zverejnenie aspoň 30 dní pred začatím dražby;
- § 21 ods. 2 ZoDD – oprávnenie dotknutej osoby podať v lehote 3 mesiacov odo dňa príklepu žalobu o neplatnosť dražby, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy alebo ak boli porušené ustanovenia ZoDD;
- § 74 a nasl. OSP – právomoc vnútroštátneho súdu predbežným opatrením dočasne zakázať resp. obmedziť výkon záložného práva

a osobitne akcentoval, že (v súlade s § 21 ods. 5 ZoDD – pozn. autora) súdne rozhodnutie o neplatnosti dražby so spätnou účinnosťou stavia spotrebiteľa takmer do rovnakého postavenia v porovnaní s tým, ktoré mal pôvodne, a teda v prípade protiprávnosti dražby neobmedzuje náhradu jeho škody iba na finančnú kompenzáciu.

S odvolaním sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (McCann proti Veľkej Británii, sťažnosť č. 19009/04 a Rousk proti Švédsku, sťažnosť č. 27183/04) súčasne Súdny dvor EÚ zdôraznil, že strata bývania je jedným z najväčších zásahov do práva na rešpektovanie obydlia a každý, komu takýto vážny zásah hrozí, musí mať zachovanú možnosť predložiť primeranosť takejto opatrenia na súdne preskúmanie (Kušionová, C-34/13, bod 64).

Vláda Slovenskej republiky v konaní súčasne žiadala, aby v prípade ak Súdny dvor EÚ dospeje k záveru, že sa ustanovenia smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že výkonu záložného práva mimosúdnou cestou, o aký ide vo veci samej, musí nevyhnutne predchádzať súdne preskúmanie, boli súčasne obmedzené časové účinky rozsudku o prejudiciálnej otázke.

Táto žiadosť však bola vyhodnotená ako bezpredmetná, keďže Súdny dvor EÚ, vzhľadom na načrtnutú argumentáciu a efektívnu vnútroštátnu úpravu Slovenskej republiky, rozhodol nasledovne: „Ustanovenia smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje vnútroštátna právna úprava, ako je úprava dotknutá vo veci samej, umožňujúca vymôcť pohľadávku založenú na zmluvných podmienkach, ktoré sú prípadne nekalé, mimosúdnym výkonom záložného práva na nehnuteľný majetok, ktorý spotrebiteľ poskytol ako zabezpečenie pohľadávky, pokiaľ predmetná právna úprava prakticky neznesiteľne alebo nadmerne nesťažuje ochranu práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu.“. Úplné znenie citovaného rozsudku je v slovenskom jazyku dostupné na internetovej stránke <http://curia.europa.eu>.

Pre úplnosť sa javí vhodným poukázať aj na skutočnosť, že obdobnou prejudiciálnou otázkou vo vzťahu k výkonu záložného práva na základe OZ a ZoDD sa prednedávnom Súdny dvor EÚ zaoberal aj vo veci Macinský, Macinská c/a Getfin s. r. o., Financreal, s. r. o. (C-482/12). Prejudiciálna otázka Okresného súdu v Prešove bola formulovaná takto: „Či sa má [smernica 93/13] vykladať v tom zmysle, že jej odporuje právna úprava členského štátu, akou je §151j ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ďalšími ustanoveniami právnej úpravy dotknutej vo veci samej, ktorá umožňuje veriteľovi vymôcť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok tak, že vykoná záložné právo predajom nehnuteľnosti aj napriek námietkam spotrebiteľa, spornosti veci a bez posúdenia zmluvných podmienok súdom alebo iným nezávislým tribunálom“.

Po zverejnení návrhu generálneho advokáta Nilsa Wahla dňa 21. 11. 2013 (C-482/12), aby Súdny dvor EÚ vyhlásil položenú otázku za neprípustnú, zbral Okresný súd v Prešove dňa 19. 12. 2013 tento svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania späť. Vec bola následne 7. 2. 2014 vymazaná z registra Súdneho dvora EÚ. ■



## REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA

Rubrika **Reforma občianskeho procesného práva** je určená na publikovanie príspevkov, ktorých **zameranie** sa vzťahuje na návrhy nových občianskoprocených kódexov, ktoré boli uverejnené na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

**Cieľom** rubriky je odbornou diskusiou na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie prispieť ku skvalitneniu predložených návrhov a súčasne poukázať na tie problémy navrhnutých procesných poriadkov, ich častí, systému a systematiky ako aj konkrétnych ustanovení, ktorých nevyriešenie by mohlo negatívne ovplyvniť súdnu a inú právnu prax.

# Náhrada trov konania v pripravovanom sporovom kódexe

Mgr. Peter Toth-Vaňo

Autor vo svojom príspevku analyzuje riešenie otázky rozhodovania o náhrade trov konania v pripravovanom Civilnom sporovom poriadku, ktorý má nahradiť Občiansky súdny poriadok. Advokátsku obec upozorňuje najmä na to, že pri náhrade trov konania by podľa legislatívneho návrhu malo dôjsť k zmenám, ktoré je nevyhnutné z pohľadu právneho zástupcu účastníka konania hodnotiť ako negatívne.

### 1. Úvod

V druhej polovici júla tohto roku bol zverejnený návrh paragrafovaného znenia Civilného sporového poriadku. Dňa 15. 8. 2014 bol s miernymi zmenami následne predložený do medzirezortného pripomienkového konania. Ide o jeden z troch kódexov, ktoré v zmysle vládou Slovenskej republiky schváleného legislatívneho zámeru majú nahradiť súčasný Občiansky súdny poriadok (ďalej aj len „O. s. p.“).



**Mgr. Peter Toth-Vaňo** je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2003). Pôsobí ako advokát v advokátskej kancelárii advocatius s. r. o.

a zároveň od roku 2013 ako externý doktorand na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Príležitostne publikuje na odborné témy, najmä z oblasti občianskeho, obchodného a procesného práva.

Uvedený kódex, ako bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania, obsahuje viacero oblastí, v ktorých sa závažným spôsobom – v prípade jeho prijatia – zmení doterajšia prax v civilnom súdnom spore. A to či už ide o otázku až prekvapujúco výraznej preferencie princípu právnej istoty pri rozhodovaní právne a skutkovo obdobných vecí (článok II.), zavedenia inštitútu sudcovskej koncentrácie konania (§ 144), inštitútu predbežného prejednávania sporu (§ 159 a nasl.), osobitnej úpravy sporov s ochranou slabšej strany (§ 281 a nasl.) a ďalších novín.<sup>1</sup> Kompletne znenie paragrafovaného

znenia, ako bolo predložené do medzirezortného pripomienkového konania, je dostupné na webovom portáli právnych predpisov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.<sup>2</sup>

Vzhľadom na to, že Bulletin slovenskej advokácie slúži primárne advokátom a úspešní advokáti sú „živí“ i z náhrady trov konania, ktorá im prináleží v prípade úspechu v spore (samozrejme, za predpokladu patričnej dohody s klientom, keďže bez nej je i k dnešnému dňu advokát v zmysle § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku len platobným miestom, na ktoré je náhrada trov ko-

1 Za pozornosť určite stojí napr. nemožnosť zmeny účastníkov súdneho konania (§ 426 ods. 2) či pomerne výrazné zmeny v otázke prípustnosti dovolania voči rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 409 až § 411).

2 <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetails.aspx?instEID=1&matEID=7581&docEID=383879&docFormEID=1&docTypeEID=1&langEID=1>



3 K tomu pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 205/2009: „Ustanovenie § 149 ods. 1 O. s. p. upravuje tzv. platobné miesto a v konečnom dôsledku sleduje ochranu záujmov advokáta tým, že náhrada trov je vyplácaná na jeho účet. Zo zákona však nemá právo si tieto peniaze ponechať, ani ich zadržať inak, než na základe dohody s klientom, pričom je povinný vykonať vyúčtovanie.“

4 Na pripomenutie dnes platné a účinné znenie O. s. p.: V zmysle § 151 ods. 1 O. s. p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd **na návrh** spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prizdzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

5 To, samozrejme, nemá vplyv na to, že vymáhanie priznaných trov konania od neúspešného účastníka je oprávnený vo vlastnom mene len klient, nie advokát – k tomu pozri napr. R 33/2005: „Zástupca účastníka konania nie je aktívne legitimovaný vo vlastnom mene vymáhať náhradu trov konania priznaných exekučným titulom tomu účastníkovi, ktorého v súdnom konaní zastupoval; môže tak urobiť len ako zástupca účastníka.“

6 V zmysle § 151 ods. 3 O. s. p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

ania – patriaca účastníkovi – vyplácaná),<sup>3</sup> zaostríme v tomto príspevku na úpravu rozhodovania o trovách konania, ktorá z návrhu paragrafovaného znenia Civilného sporového poriadku (ďalej aj len „CSP“) vyplýva. Navrhované zmeny v tejto otázke sú totiž – z pohľadu advokátov – veľmi závažné.

Základná úprava trov konania je v CSP upravená v šiestej hlave druhej časti, vyjadrené „paragrafovo“ ide o § 241 až § 252 CSP. Až do § 250 CSP zrejme väčšinu advokátov, ktorí sa budú s daným znením oboznamovať, nič významné neprekvapí. Divy sa však začínajú diať v § 251 a § 252 s nadpisom „Rozhodovanie o trovách konania“.

## 2.

### § 251 CSP z pohľadu advokáta – základ problému

V zmysle § 251 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. **V zmysle § 251 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti veci samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.**

Ako je zrejme z prvej vety § 251 ods. 1 CSP, evidentnou zmenou je, že súd by mal rozhodovať o nároku na náhradu trov konania aj bez návrhu.<sup>4</sup> Túto zmenu z pohľadu advokáta možno vnímať určite pozitívne. Tento príspevok má však za cieľ venovať sa § 251 CSP z iného pohľadu.

Z citovaného § 251 CSP totiž priamo vyplýva, že o náhrade trov konania sa bude rozhodovať v každom konaní v podstate dvakrát. V prvom prípade sudca v rámci rozhodnutia vo veci samej *de facto* len všeobecne rozhodne, ktorý z účastníkov má nárok na náhradu trov konania (§ 251 ods. 1 CSP) bez toho, aby akokoľvek určoval výšku týchto trov. To znamená, pôjde o výrok, ktorý bude i v prípade, že nadobudne právoplatnosť, *de facto* bez významu, nakoľko bude – z dôvodu svojej neurčitosti (t. j. neuvedenia výšky daných trov) – nevykonateľný.

Pre osobu, ktorá má finančne profitovať z priznaných trov právneho zastúpenia, bude mať teda zmysel či význam až následné uznesenie o výške náhrady trov konania (§ 251 ods. 2 CSP), vydané vyšším súdnym úradníkom až po právoplatnosti veci.

Predpokladajme pritom v praxi pomerne bežnú situáciu, t. j., že advokát je so svojím klientom v zmluve o poskytovaní právnych služieb dohodnutý tak, že trovy právneho zastúpenia priznané súdom prináležia v prípade úspechu klienta v spore nie klientovi ako účastníkovi konania, ale práve jemu ako advokátovi.<sup>5</sup> Alebo inak povedané – že advokát si je na základe zmluvy s klientom oprávnený súdom priznané trovy právneho zastúpenia ponechať a nevyplatiť ich klientovi. Za takých okolností môže byť pre advokáta navrhovaná úprava CSP značne nepríjemná, a to najmä v sporoch so značnou tarifnou hodnotou veci. A to hneď z viacerých hľadísk.

Tým prvým je otázka rýchlosti rozhodovania vyššieho súdneho úradníka o konkrétnej výške trov. Pri kvantite vecí súdmi rozhodovaných sa totiž veľmi ľahko môže stať, že advokát síce získa pre klienta priaznivé i vymožitelné rozhodnutie (t. j. rozsudok vo veci samej), no napriek tomu bude nútený následne nemalé obdobie čakať, kým sa samostatným uznesením rozhodne i o výške náhrady trov právneho zastúpenia (*opäť s pripomenutím nevyhnutnosti osobitnej dohody medzi advokátom a klientom, ktorá je nevyhnutnou podmienkou k tomu, aby si advokát mohol od klienta náhradu trov konania resp. akúkoľvek jej časť uplatňovať*). **Negatívum navrhovaného znenia § 251 ods. 2 CSP je zrejme i pri komparácii s k dnešnému dňu platnou a účinnou prvou vetou § 151 ods. 3 O. s. p., ktorá – na rozdiel od § 251 ods. 2 CSP – aspoň uvádza konkrétnu lehotu, plynúcu odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, v rámci ktorej je súd povinný o trovách (vrátane ich výšky) rozhodnúť.**<sup>6</sup>

Tým druhým hľadiskom je otázka sťaženého postavenia pri vymáhaní súdom priznanej odmeny za právne zastúpenie od účastníka neúspešného v spore, a to opätovne najmä pri sporoch s vyššou tarifnou hodnotou. Jednak totiž môže vzniknúť problém na strane povinnej osoby (neúspešného účastníka v spore), ktorá už na základe prvého rozhodnutia o náhrade trov konania v zmysle § 251 ods. 1 CSP bude vedieť, že má očakávať i rozhodnutie o ich výške (v zmysle § 251 ods. 2 CSP), a preto môže začať „vymýšľať“ a uskutočňovať kroky za účelom znemožnenia vymožitelnosti náhrady trov konania, a zároveň môže vzniknúť i problém na strane oprávnenej osoby (t. j. klienta resp. osoby v spore úspešnej), ktorá už po uspokojení vlastných záujmov (ktoré budú odzrkadlené už v rámci rozsudku vo veci samej) nemusí byť natoľko motivovaná poskytovať advokátovi súčinnosť nevyhnutnú k vymoženiu náhrady trov konania (opätovne pripomenúc, že

i exekúciu na vymoženie náhrady trov konania musí viesť ako oprávnený jedine úspešný účastník konania, a nie jeho právny zástupca).

To, že úprava obsiahnutá v § 251 CSP sa nedá z pohľadu bežného advokáta hodnotiť inak ako negatívne je zrejme i pri porovnaní s postavením napr. exekútora. Exekučný poriadok totiž v § 46 ods. 4 stanovuje, že plnenia prijaté alebo vymožené z majetku povinného sa na úhradu pohľadávky použijú primárne na trovy exekútora, a až následne napr. na istinu vymáhanej pohľadávky, jej príslušenstvo či trovy oprávneného. To znamená, prvotne je odmeňovaný exekútor a až následne oprávnený. V prípade advokáta by tomu však bolo – za predpokladu prijatia § 251 CSP v citovanom znení – celkom opačne... **Najmä v slovenských pomeroch, špeciálne pri právnických osobách, bude pritom často zrejme odôvodnená obava, aby po uspokojení sumy priznanej rozsudkom vo veci samej (t. j. v merite veci) ešte vôbec existoval na strane povinného majetok, z ktorého by bolo možné uspokojiť aj náhradu trov konania.**

Tým sa však príbeh nekončí...

### 3.

#### § 251 CSP pohľadom všeobecným – pokračovanie problému

Ako bolo už vyššie uvedené, o výške náhrady trov konania by mal rozhodovať súdny úradník. Na tom by samo osebe ešte nemuselo byť nič zlé. Lenže, celá situácia sa dostáva do iného svetla po oboznámení sa s pripravovanými § 229 ods. 1 CSP, § 347 ods. 2 CSP a § 349 CSP.

*V zmysle § 229 ods. 1 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré sa doručuje, je prípustná sťažnosť, pokiaľ ju zákon nevylučuje. Zároveň v zmysle § 238 CSP o sťažnosti rozhoduje súd prvej inštancie.* To znamená, povedané jednoducho, o sťažnosti proti rozhodnutiu vydaného súdnym úradníkom rozhoduje uznesením sudca súdu prvého stupňa.

Takejto úprave by nebolo čo vytknúť, keby ale súčasne nebol navrhovaný i § 347 ods. 2 CSP a § 349 CSP. V zmysle § 347 ods. 2 CSP je proti uzneseniu súdu prvej inštancie totiž prípustné odvolanie len vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťa. Uznesenia súdu prvej inštancie, voči ktorým je odvolanie prípustné, vymenúva CSP v § 349 ods. 1. Uznesenie o výške náhrady trov konania tam však uvedené nie je. Ba čo viac, § 349 ods. 2 CSP výslovne uvádza, že odvolanie nie je prípustné voči tým uzneseniam, voči ktorým je možné podať sťažnosť.

**Jednoducho povedané – ak sudca súdu prvého stupňa rozhodne o výške náhrady trov konania (na základe sťažnosti podanej voči rozhodnutiu súdneho úradníka) nesprávne, rozhodnutie je i tak právoplatné a jeho zmena prichádza v krajných prípadoch do úvahy len prostredníctvom ústavnej sťažnosti** (uvažovať nemožno ani o dovolaní, keďže to môže byť prípustné len voči rozhodnutiam odvolacieho súdu). To, že sudca súdu prvého stupňa sa v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania neraz pomýli i dnes, kedy rozhoduje podľa už roky platného O. s. p., asi každý advokát pozná (na vysvetlenie správneho pochopenia uvedeného – v rámci tohto príspevku nemáme záujem akokoľvek kritizovať sudcovskú moc; chyby sú totiž prirodzenou súčasťou každodennej práce a nevidieť ich len u toho, kto nerobí nič). Avšak, práve v dôsledku danej omylnosti každej osoby pracujúcej samostatne, samosudcov nevynímajúc, by bolo pre advokátov určite vhodnejšie (a malo by to byť i ich záujmom), aby aj o nároku súvisiacom s ich prácou mohol takisto rozhodovať (aspoň) v apelačnom procese viacčlenný senát.

Ani tu sa však príbeh ešte nekončí...

### 4.

#### § 251 CSP pohľadom logickým – završenie problému

Pozorná analýza nemôže opomenúť ani to, ako by malo byť podľa CSP s náhradou trov konania naložené (rozumej rozhodované) v prípade odvolacieho či dovolacieho konania.

*V zmysle § 385 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie platia i pre odvolacie konanie. V zmysle § 385 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie. V zmysle § 385 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.*

Citovaný § 385 ods. 2 CSP jednoznačne hovorí len o nároku na náhradu trov konania, nie o výške náhrady trov konania (k tomu porovnaj obdobne terminológiu vo vyššie citovaných § 251 ods. 1 a 2 CSP). To znamená, daný § 385 ods. 2 CSP si zrejme nebude v prípade jeho prijatia možné vykladať inak ako spôsobom, že v prípade zmeny rozhodnutia vo veci samej odvolacím súdom nebude tento súd sám zároveň určovať výšku náhrady trov konania za celé konanie, ale len rozhodne o tom, kto – a či niekto – má na náhradu trov konania nárok. Konkrétne výška náhrady trov konania bude určovaná až následne. Rovnako bude potrebné zrejme vykladať i § 385 ods. 3 CSP, upravujúci situáciu, kedy odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej zruší.

Otázka však je, kto bude mať vlastne v uvedených prípadoch (ale aj v situáciách, kedy odvolací súd jednoducho potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej ako vecne správne) už o konkrétnej výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodovať. Ak podľa § 385 ods. 1 CSP majú ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie platiť i pre odvolacie konanie, znamená to, že aj o výške trov odvolacieho konania by mal opätovne rozhodnúť súdny úradník. Ibaže – ktorého súdu, súdu prvého stupňa či súdu odvolacieho? Pokiaľ má podľa § 238 CSP o sťažnosti (aj voči rozhodnutiu súdneho úradníka o náhrade trov konania) rozhodovať súd prvej inštancie, zdá sa, že to bude súdny úradník na súde prvého stupňa, ktorý „vybaví“ vždy výšku trov celého konania, t. j. tak výšku náhrady trov konania na súde prvého stupňa, ako i druhého stupňa.

Čo však v prípade podaného dovolania? Podľa § 442 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie platia pre dovolacie konanie primerane. A teda, gramatický výklad § 442 ods. 1 CSP a použitie slova „primerane“ skôr navráva tomu, že o výške náhrady trov dovolacieho konania by mal rozhodovať už súdny úradník dovolacieho súdu. Jedine, že by súdny úradník súdu prvej inštancie po tom, čo už raz rozhodoval o výške náhrady trov prvostupňového ako aj odvolacieho konania (a to už po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ktorá nastáva, samozrejme, ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu),<sup>7</sup> vydával následne (po tom, čo dovolací súd posúdi dovolanie voči právoplatnému rozhodnutiu ako nedôvodné) ďalšie rozhodnutie o výške náhrady trov, tentoraz však dovolacieho konania...

7 V zmysle § 217 ods. 1 CSP doručení rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. V zmysle § 217 ods. 2 CSP ak proti rozsudku nie je prípustné odvolanie, je právoplatný dorúčením.

## 5. Stručne aj k § 252 ods. 1 CSP

*V zmysle § 252 ods. 1 CSP ak bola v konaní úspešná strana zastúpená advokátom a advokát preukáže, že sa na tom so stranou dohodli, súd uvedie v uznesení o výške náhrady trov konania ako prijímateľa náhrady trov advokáta.*

Oslabenie pozície advokáta v pripravovanom CSP je zrejme i z citovaného § 252 ods. 1 tohto kódexu. Kým v súčasnosti, ako už bolo uvedené, je platobným miestom vždy advokát (§ 149 ods. 1 O. s. p.), na základe čoho advokát má predsa len akúsi „páku“ na klienta najmä v prípade, že klient je mu už dlžný určité platby za predtým poskytnuté právne služby, podľa návrhu CSP je už z jeho strany nevyhnutné preukázať dohodu s klientom, na základe ktorej má byť advokát platobným miestom.

Otázka navyše je, akým spôsobom danú skutočnosť preukazovať. Z pohľadu advokáta ale ani klienta totiž nemusí byť právne najvhodnejšie riešenie predkladať do súdneho spisu celú zmluvu o poskytovaní právnych služieb obsahujúcu komplexnú úpravu podmienok spolupráce advokáta a klienta, a to napriek tomu, že by zo zmluvy dané právo advokáta byť prijímateľom náhrady trov konania nepochybne vyplývalo. Zrejme najvhodnejšie bude osvedčovať danú skutočnosť na osobitnom dokumente, ktorý by klient podpisoval ešte pred začatím alebo v čase začatia súdneho sporu, a ktorý by pritom iným subjektom majúcim prístup do súdneho spisu neodhaľoval zo vzťahu advokáta so svojím mandantom nič nad rámec nevyhnutného.

## 6. Mea culpa

Aby sme predišli pochybnostiam – je potrebné skutočne úprimne oceniť na slovenské pomery až neuveriteľne rýchlu prácu celej rekodifikačnej komisie, ktorá za veľmi krátky čas pripravila návrh (nielen) nového Civilného sporového poriadku, aj s množstvom nových inštitútov, ktoré v súčasnosti platný Občiansky súdny poriadok vôbec nepozná.

Zámerom vyššie uvedenej analýzy však bolo upozorniť na to, že v prípade prijatia CSP v znení, v akom bolo zverejnené a následne predložené do medzirezortného pripomienkového konania, by zrejme došlo k zhoršeniu, ale aj k znejasneniu postavenia subjektov civilného procesu tak pri určovaní, ako aj pri uplatňovaní náhrady trov konania, ktorej primárnou, ba hlavnou súčasťou je odmena za právne zastupovanie. A to je záležitosť, ktorá by mala zaujímať najmä advokátov. Ak tomu doteraz tak nebolo, je azda namieste vyššie tučne uvedená latinská fráza, ktorá – ako uvádza česká verzia „Wikipedie“ – pochádza „z úkonu kajícnosti, ktorý tvoří součást mešního řádu římského ritu a v němž člověk uznává své nedokonalosti a hříchy před Bohem“.

Platí to pritom o to viac, že legislatívny zámer rekodifikácie civilného práva procesného bol známy už v prvej polovici roku 2013. A už v ňom bolo k problematike trov konania mimo iného uvedené nasledovné:

„Cieľom bude aj zjednodušenie samotného rozhodovania. Rozhodovanie o trovách je problematické, pretože sudcovia rozhodujúci o trovách pri zrejmom nároku rozhodujú nielen o priznaní nároku na náhradu trov, ale aj o jeho matematickom výpočte, ktorý predstavuje takmer tretinu odôvodnenia rozhodnutia. Takéto rozhodnutia bývajú niekedy len pre chyby v počítaní napádané opravnými prostriedkami, čo pri súčasnej úprave odvolacieho konania aj v časti trov predstavuje zbytočné predlžovanie konania.“

Zámerom navrhovanej úpravy je zverenie výpočtovej časti rozhodovania vyššiemu súdnemu úradníkovi, ktorý v tejto veci vydá samostatné uznesenie. Voči tomuto uzneseniu bude prípustná sťažnosť, o ktorej bude rozhodovať sudca príslušného súdu. Jeho rozhodnutie bude konečné.<sup>8</sup>

Možno vyjadriť presvedčenie, že citovaný názor uvedený v schválenom legislatívnom zámere rekodifikácie civilného práva procesného, podľa ktorého možnosť podať opravný prostriedok priamo na odvolací súd aj voči výroku o trovách konania prispieva k predlžovaniu konania, je minimálne diskutabilný. Nehovoriac o tom, že len odvolaním voči výroku o trovách konania nie je právoplatnosť ostatných výrokov dotknutá, a to tak s poukazom na dnes platný § 206 ods. 3 O. s. p.,<sup>9</sup> ako aj s poukazom na § 359 ods. 3 CSP<sup>10</sup> s prakticky identicky navrhovaným znením (pokial' CSP takisto uvádza v danom ustanovení i odvolanie voči výroku o trovách konania, ide zrejme len o odvolanie voči výroku o náhrade trov konania ako takej, keďže odvolanie voči výroku o výške náhrady trov konania nemá byť podľa iných už analyzovaných ustanovení CSP – najmä § 349 CSP – vôbec prípustné).

Zároveň sa ťažko možno domnievať, že pokiaľ súdny úradník súdu prvej inštancie dostane po rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. so značným časovým odstupom) do ruky opätovne spisový materiál, bude o výške trov konania rozhodovať rýchlejšie a ľahšie, ako by tomu bolo v prípade, kedy by sa o výške trov konania rozhodovalo v rámci rozhodnutia vo veci samej, t. j. v čase, kedy je s celým súdnym spisom – ten kto s ním pracuje – aktuálne oboznámený.

Iniciatíva k zmene analyzovaných ustanovení Civilného sporového poriadku tak, ako boli navrhnuté, ťažko príde odinakiaľ, ako z advokátskeho stavu. Je preto namieste očakávať najmä od stavovského orgánu, aby sa v uvedenej otázke angažoval. O to viac, že podľa § 448 ods. 1 CSP by mali novému kódexu podliehať aj konania, začaté už pred jeho účinnosťou. ■

8 Schválené znenie legislatívneho zámeru rekodifikácie civilného práva procesného je dostupné na internete: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-sudny-poriadok/Uvod.aspx>

9 V zmysle § 206 ods. 3 O. s. p. právoplatnosť ostatných výrokov nie je dotknutá aj vtedy, ak odvolanie smeruje len proti výroku o trovách konania, o príslušenstve pohľadávky, o jej zročnosti alebo o predbežnej vykonateľnosti rozsudku.

10 V zmysle § 359 ods. 3 CSP právoplatnosť ostatných výrokov nie je dotknutá ani vtedy, ak odvolanie smeruje len proti výroku o trovách konania, o príslušenstve pohľadávky, o jej zročnosti alebo o predbežnej vykonateľnosti.



## RESUMÉ

### **Náhrada trov konania v pripravovanom sporovom kódexe**

Autor v príspevku poukazuje na zmenu v spôsobe rozhodovania o náhrade trov konania, ako bola navrhnutá a predložená do medzirezortného pripomienkového konania v rámci pripravovaného Civilného sporového poriadku. Zdôrazňuje, že o výške náhrady trov konania, ktorej súčasťou je aj náhrada trov právneho zastúpenia, má rozhodovať súdny úradník a až po právoplatnosti veci samej. Zároveň, mimo iného, upozorňuje na nejasnú úpravu rozhodovania o výške náhrady trov konania v odvolacom a najmä v dovolacom konaní. Apeluje preto na advokátsku obec a príslušné stavovské orgány, keďže otázka rozhodovania o náhrade trov konania by mala byť relevantná špeciálne pre advokátsky stav.

## SUMMARY

### **Reimbursement of Litigation Costs in the Draft Civil Litigation Code**

The author focuses on the change in the way of ruling on litigation costs when compared to the text originally drafted and submitted for interdepartmental consultation review as regards the new Civil Litigation Code currently being drafted. The author points out that decisions on the reimbursement of litigation costs (also including the attorney's fees) are to be made by court clerks and only after they become absolute and final in the main proceedings. He at the same time inter alia points to rather vague regulation of ruling on the amount of litigation costs in the appellate and mainly in the second-appellate (appeal in cassation) proceedings. The author therefore addresses fellow lawyers and the Bar governing bodies as the issue of ruling on reimbursement of litigation costs specifically concerns lawyers and their practice of law.

## ZUSAMMENFASSUNG

### **Ersatz von Prozesskosten im vorbereiteten Prozess-Kodex**

Der Autor deutet in seinem Beitrag auf die Änderung in der Art und Weise der Entscheidungsfindung beim Ersatz von Prozesskosten, so wie diese im Rahmen der vorbereiteten Zivilstreitordnung in dem zwischen den Ressorts geführten Bemerkungsverfahren vorgeschlagen und unterbreitet wurde. Er betont, dass über die Höhe des Prozesskostenersatzes, dessen Bestandteil auch der Ersatz von Anwaltskosten ist, der Justizbeamte erst nach der Rechtsgültigkeit der Sache entscheiden soll. Zugleich macht er nebst anderem auf die unklare Regelung bei der Entscheidung über den Ersatz von Prozesskosten im Berufungsverfahren und insbesondere im Revisionsverfahren aufmerksam. Er appelliert deswegen an die Rechtsanwaltschaft und an die zuständigen Standesorgane, indem die Frage der Entscheidung über den Prozesskostenersatz insbesondere für Anwälte relevant sein sollte.

# Kolízia verejného záujmu a ochrany práv pred použitím niektorého z dôkazných prostriedkov

Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.

*Predmetom tohto príspevku je kolízia verejného záujmu a ochrany práv pred použitím niektorého z dôkazných prostriedkov – informačno-technického prostriedku použitého podľa Trestného poriadku a v tejto súvislosti skúmanie existencie vzájomného vzťahu troch zákonov, zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov a zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.*

## 1 Úvod

Príspevok sa pokúša riešiť a zodpovedať otázku zásadného procesno-právneho významu, či je právne prípustné na účely zistenia porušenia služobnej disciplíny príslušníkov v služobnom pomere, ktoré sa skutkovo prekrýva (zhoduje) s podozrením zo spáchania trestného činu, použiť v konaní o skončení služobného pomeru

- 1) obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové záznamy (ďalej len „obrazovo-zvukový záznam“, „videozáznam“ alebo „priestorový odposluch“) vyhotovené **podľa § 114 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov** (ďalej len „Trestný poriadok“) na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie v trestnej veci príslušníkov v služobnom pomere, v trestnom konaní z vyšetrovacieho spisu alebo
- 2) obrazovo-zvukový záznam získaný informačno-technickými prostriedkami na základe súhlasu sudcu **podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným**

**použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o ochrane pred odpočúvaním“).

Inak povedané, je právne prípustné použiť, resp. prebrať výstupy vo forme obrazovo-zvukových záznamov, ktoré boli získané (zadovážené) použitím informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku, na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie v trestnej veci colníka alebo použiť, resp. prebrať údaje získané informačno-technickými prostriedkami na základe súhlasu sudcu

**Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD.**

je absolventom Akadémie Policajného zboru v Bratislave a fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky



koncipient v advokátskej kancelárii REKEN & PARTNERS Law Firm s. r. o. a odborný asistent katedry trestného práva fakulty práva Janka Jesenského Vysokej školy Danubius.

podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním, do separátneho, administratívneho konania o prepustení zo služobného pomeru?

Už v úvode treba zdôrazniť, že vždy je potrebné rozlišovať, či bol obrazovo-zvukový záznam získaný použitím informačno-technických prostriedkov aplikáciou § 114 Trestného poriadku alebo na základe zákona o ochrane pred odpočúvaním, pretože ide o zásadný rozdiel.

## 2 Z rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a Ústavného súdu Slovenskej republiky

1 V správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O. s. p.). Podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti O. s. p. (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 O. s. p.).

### 2 § 114 Trestného poriadku Vyhотовovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov:

(1) V trestnom konaní pre úmyselný trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou tri roky, korupciu alebo pre iný úmyselný trestný čin, o ktorom na konanie zaväzuje medzinárodná zmluva, možno vyhotoviť obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam, ak možno dôvodne predpokladať, že ním budú zistené skutočnosti významné pre trestné konanie.

(2) Príkaz na vyhotovenie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov vydáva písomne predseda senátu, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh

V tejto časti príspevku treba zdôrazniť, že **súdna prax v oblasti správneho súdnictva**<sup>1</sup> pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutí a postupov správnych orgánov vo veciach administratívneho konania o prepustení zo služobného pomeru napríklad colníka, policajta, dosiaľ **vôbec nerozlišuje**, či výstupy vo forme obrazovo-zvukových záznamov, ktoré použili, resp. prebrali do konania o prepustení zo služobného pomeru boli získané v právnom režime danom Trestným poriadkom alebo podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním, aj keď cieľ (účel) a podmienky použitia ako aj jeho rozsah sú v jednotlivých osobitných právnych úpravách odlišné.

Nerozlišovanie, či obrazovo-zvukový záznam bol získaný podľa § 114 Trestného poriadku alebo podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním alebo ich neodôvodnené a svojvoľné zamieňanie, či akési prepájanie, môže, podľa môjho názoru, viesť k vecne nesprávnemu, teda nezákonnému rozhodnutiu. Keďže tento príspevok vychádza z rozhodovacej činnosti súdov, ktoré nerozlišujú, či obrazovo-zvukový záznam bol získaný podľa § 114 Trestného poriadku alebo podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním, je pomerne náročne rozdeliť článok tak, aby sa osobitne skúmala problematika prípadnej prípustnosti obrazovo-zvukových získaných podľa § 114 Trestného poriadku na účely správneho konania a osobitne problematika prípadnej prípustnosti obrazovo-zvukových záznamov získaných podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním na účely správneho konania.

### 2.1

#### Prípustnosť obrazovo-zvukového záznamu získaného podľa § 114 Trestného poriadku v správnom konaní v rozhodnutiach súdov

K problematike použitia obrazovo-zvukových záznamov získaných podľa § 114 Trestného poriadku<sup>2</sup> v trestnom konaní sa súdna prax vyjadruje takto:

„... Ustanovenie § 114 ods. 7 Trestného poriadku obsahuje zákaz použitia vyhotovených obrazovo-zvukových záznamov v inej trestnej veci, ale neobsahuje (a ani iné ustanovenia Trestného poriadku neobsahujú) ustanovenie zakazujúce použiť dôkazy získané v iných konaniach, teda aj v správnom konaní o skončení služobného pomeru...“<sup>3</sup>

„... Najvyšší súd v tomto konaní nezistil existenciu ustanovenia Trestného poriadku, ktoré by zakazovalo použitie obrazovo-zvukového záznamu v inom ako trestnom konaní. Ustanovenie § 114 ods. 7 Trestného poriadku používa pojem „v inej trestnej veci“ a nie pojem „v inej veci“. To znamená, že použitie záznamu je obmedzené, ak vedie k trestnej zodpovednosti. Trestná zodpovednosť má však prísnejšie podmienky na uplatnenie ako disciplinárna zodpovednosť colníkov, ktorí podliehajú služobnej disciplíne...“<sup>4</sup>

„... Citované ustanovenie Trestného poriadku obsahuje zákaz použitia vyhotovených obrazovo-zvukových záznamov v inej trestnej veci, ale neobsahuje, (a ani iné ustanovenia Trestného poriadku neobsahujú) ustanovenie zakazujúce použiť dôkazy získané v trestnom v konaní v iných konaniach, teda aj v správnom konaní o skončení služobného pomeru. Pretože správne orgány sa s touto otázkou doteraz nezaoberali, vzhľadom na nález Ústavného súdu SR podľa názoru krajského súdu je potrebné ustáliť, či ide o údaje získané použitím ITP v trestnom konaní, teda či išlo o nariadenie ich použitia výlučne pre trestné konanie...“<sup>5</sup>

### 2.2

#### Prípustnosť obrazovo-zvukového záznamu získaného podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním v správnom konaní

V rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky<sup>6</sup> (ďalej len „najvyšší súd“) sa v tejto súvislosti uvádza: „... Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pre správne konanie o skončení služobného pomeru colníka je relevantným právnym predpisom zákon o ochrane pred odpočúvaním. Citujúc príslušné ustanovenia zákona o ochrane pred odpočúvaním je podľa názoru

krajského súdu zákonnú podmienku uvedenú v § 3 ods. 2 zákona č. 166/2003 Z. z. z 24. 4. 2003 o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 166/2003 Z. z. alebo „zákon o ochrane pred odpočúvaním“) potrebné skúmať v správnom konaní...“

Podľa môjho názoru uvedené konštatovanie najvyššieho súdu platí výlučne iba v prípade, ak informačno-technické prostriedky boli použité na základe súhlasu sudcu podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.<sup>7</sup> **Uvedené však neplatí vtedy, ak informačno-technické prostriedky boli použité podľa § 114 Trestného poriadku.**

Pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi Trestným poriadkom a zákonom o ochrane pred odpočúvaním v otázkach použitia informačno-technických prostriedkov, treba uviesť, že existuje, ale výlučne iba vtedy, ak informačno-technické prostriedky boli použité na základe súhlasu sudcu podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.

To znamená, že ak informačno-technické prostriedky boli použité podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním môžu byť výstupy z ich použitia vo forme obrazovo-zvukových záznamov prebraté do trestného konania, pretože ich prípustnosť v trestnom konaní umožňuje § 119 ods. 2 Trestného poriadku.<sup>8</sup>

Obdobne, výstupy získané použitím informačno-technických prostriedkov na základe súhlasu sudcu podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním vo forme obrazovo-zvukových záznamov možno použiť aj v separátnom, administratívnom konaní o prepustení zo služobného pomeru, pretože to umožňuje § 7 ods. 1 zákon o ochrane pred odpočúvaním v ustanovení.<sup>9</sup>

### 2.3

#### Otázka existencie vzájomného vzťahu troch zákonov k obrazovo-zvukovému záznamu získaného v režime podľa Trestného poriadku

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky<sup>10</sup> (ďalej len „ústavný súd“) k otázke existencie vzájomného vzťahu troch zákonov k obrazovo-zvukovému záznamu získaného v režime podľa Trestného poriadku uvádza toto:

„... Predmetný dôkaz bol získaný v rámci trestného stíhania v súlade s právnymi predpismi (v už citovanom uznesení vyšetrovateľa Ministerstva vnútra SR sa konštatuje využitie informačno-technických prostriedkov v zmysle § 114 Trestného poriadku na základe príkazu sudcu Špeciálneho súdu v Pezinku), a preto žalovaný, ako aj správny orgán prvého stupňa boli oprávnení tento dôkaz akceptovať ako dôkaz v zmysle § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov...“<sup>11</sup>

Ústavný súd v odôvodňujúcej časti tohto nálezu ďalej uvádza, že najvyšší súd a krajský súd argumentovali tým, že § 227 ods. 1 a 2 zákona o štátnej službe colníkov umožňoval úradný záznam, prípadne aj obrazovo-zvukový záznam použiť ako dôkaz, pretože ako dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci, t. j. aj dôkaz, ktorý bol získaný legálnym spôsobom v inom konaní, t. j. aj v trestnom konaní.

Sťažovateľ namietal, že vyhotovenie úradného záznamu na podklade obrazovo-zvukového záznamu získaného v trestnom konaní, a teda v zásade použitie obrazovo-zvukového záznamu získaného v trestnom konaní v konaní o prepustenie zo služobného pomeru týmto spôsobom porušilo jeho základné práva podľa ústavy a listiny, ako aj práva dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa predovšetkým zobral do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (IV. ÚS 102/08).

Z ustanovení Trestného poriadku a zákona o ochrane pred odpočúvaním možno urobiť záver, že použitie informačno-technických prostriedkov sa považuje za zásah do súkromia bez ohľadu na to, či k ich použitiu dochádza v súkromných alebo pracovných (služobných) priestoroch.

Ústavný súd vyslovil, že v týchto súvislostiach je z ústavného hľadiska relevantná námietka sťažovateľa, podľa ktorej nemožno použiť obrazovo-zvukový záznam získaný v trestnom konaní (resp. úradného záznamu vyhotoveného na jeho podklade) v inom (správnom) konaní.

prokurátora. Návrh musí byť odôvodnený podozrením z konkrétnej trestnej činnosti a tiež údajmi o osobách a veciach, ktorých sa vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov týka, ak sú tieto údaje známe. Ak ide o vec, ktorá neznesie odklad a vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov nie je spojené so vstupom do obydľia a písomný príkaz sudcu pre prípravné konanie nemožno získať vopred, môže pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vydať príkaz prokurátor; takýto príkaz musí najneskôr do 24 hodín od jeho vydania potvrdiť sudca pre prípravné konanie, inak stráca platnosť a takto získané informácie nemožno na účely trestného konania použiť a musia sa predpísaným spôsobom bez meškania zničiť. Vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov spojených s priamym vstupom do obydľia je prípustné len v trestnom konaní o zločine, korupcii, trestnom čine zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo pre iný úmyselný trestný čin, o ktorom na konanie zaväzuje medzinárodná zmluva, a len s predchádzajúcim súhlasom predsedu senátu, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie.

(3) V príkaze podľa odseku 2 musí byť ustanovený čas, v ktorom bude vykonávané vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov; tento čas môže trvať najviac šesť mesiacov. Ten, kto vydal príkaz na vyhotovovanie obrazových, zvukových



alebo obrazovo-zvukových záznamov, môže čas ich trvania písomne predĺžiť vždy najviac o dva mesiace, a to aj opakovane.

(4) Vyhотовovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov vykonáva príslušný útvar Policajného zboru.

Ak sa pri ich vyhotovovaní zistí, že obvinený komunikuje so svojím obhajcom, takto získané informácie nemožno použiť na účely trestného konania a musia sa predpísaným spôsobom bez meškania zničiť; to neplatí, ak ide o informácie, ktoré sa vzťahujú na vec, v ktorej advokát nezastupuje obvineného ako obhajca.

(5) Policajť alebo príslušný útvar Policajného zboru je povinný sústavne skúmať trvanie dôvodov, ktoré viedli k vydaniu príkazu na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov. Ak dôvody pominuli, musí sa ich vyhotovovanie skončiť, a to aj pred uplynutím času uvedeného v odseku 4. Túto skutočnosť bez meškania písomne oznámi tomu, kto vydal príkaz, v prípravnom konaní tiež prokurátorovi.

(6) Ak sa má obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam použiť ako dôkaz, postupuje sa primerane podľa § 115 ods. 6.

(7) V inej trestnej veci, ako je tá, v ktorej boli vyhotovené obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové záznamy, možno záznam ako dôkaz použiť len vtedy, ak sa súčasne aj v tejto veci vedie trestné konanie pre úmyselný trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou tri roky, korupciu, trestný čin zneužívania právomoci ve-

Najvyšší súd v spojení s krajským súdom reagovali na túto námietku v zásade zhodne – všeobecne poukázali na § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov s tým, že postup správnych orgánov považovali na tomto základe za zákonný.

Ústavný súd v tejto súvislosti ďalej uvádza, že s konštatovaním najvyššieho súdu a krajského súdu v zásade možno súhlasiť – podľa § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci. Takýmto prostriedkom je nepochybne aj obrazovo-zvukový záznam. Sťažovateľ v danej spojitosti však namieta (s odvolaním sa na úplné znenie tohto ustanovenia, podľa ktorého za dôkaz môžu slúžiť **iba také prostriedky, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi**), že použitie obrazovo-zvukového záznamu získaného v trestnom konaní v danom prípade bolo treba považovať za nepovolené (nezákonné).

Ústavný súd v obdobnej veci<sup>12</sup> už konštatoval, „... že procesné ustanovenie, podľa ktorého za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci, pokiaľ sú v súlade s právnymi predpismi, treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za kolíziu verejného záujmu a ochrany práv. Ide totiž o stret medzi verejným záujmom na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia v konaní a ochranou tých práv, resp. oprávnených záujmov, ktoré bránia použitiu niektorého dôkazného prostriedku. Vo všeobecnej rovine možno konštatovať, že prednosť má verejný záujem na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia, avšak za súčasného spolupôsobenia brzd daných s ohľadom na ochranu určitých práv, resp. oprávnených záujmov. Tým je dané, že nie všetky prostriedky, pomocou ktorých by objektívne bolo možné zistiť a objasniť skutočný stav veci, sa môžu použiť v príslušnom konaní...“.

Ústavný súd vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 519/2012 ďalej uviedol, že z § 114 ods. 7 Trestného poriadku vyplýva zásadný zákaz použitia obrazovo-zvukového záznamu získaného v rámci konkrétneho trestného konania v inom trestnom konaní, avšak s určitými taxatívne vymenovanými výnimkami. Trestný poriadok upravuje matériu získavania a použitia obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami iba v rámci trestného konania. Naproti tomu, získavanie a použitie obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami v iných konaniach, resp. na účely iných konaní upravuje zákon o ochrane pred odpočúvaním (§ 1 ods. 1 a 2). Z odôvodnenia namietaného rozsudku najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu je zrejmé, že všeobecné súdy reagovali na námietku sťažovateľa o neprípustnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v správnom konaní len všeobecným poukázaním na § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov. Najvyšší súd a ani krajský súd nezaujali žiadne stanovisko k otázke vzájomného vzťahu medzi § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov na jednej strane a § 114 Trestného poriadku a § 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej.<sup>13</sup>

Ústavný súd je toho názoru, že záver o legalite zásahu možno urobiť až na základe dôsledného preskúmania vzájomného vzťahu § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov na jednej strane a § 114 Trestného poriadku a príslušných ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej, čo zásadne patrí do pôsobnosti všeobecných súdov. Formulovanie výslovného právneho názoru k tejto otázke považuje ústavný súd za zásadné pre ďalší postup najvyššieho súdu. Skúmanie legitimacy a proporcionality zásahu prichádza totiž do úvahy až po konštatovaní legality zásahu. Pretože táto otázka bola a aj je rozhodujúca nielen pre posúdenie zákonnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v správnom konaní, ale aj posúdenie, či ním mohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa, bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou najvyššieho súdu podať ústavne konformný výklad k aplikácii dvoch kolidujúcich právnych úprav rovnakého stupňa právnej sily, bez ktorého je totiž rozsudok najvyššieho súdu nedostatočne odôvodnený, čo spôsobuje v konečnom dôsledku jeho nepreskúmateľnosť. Ústavný súd ďalej uviedol, že bez zaujatia stanoviska k tejto kľúčovej právnej otázke, relevantnej na posúdenie ústavnosti namietaného rozhodnutia, takéto odôvodnenie neposkytuje ústavne udržateľný podklad pre namietaný rozsudok najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu.<sup>14</sup>

Vzhľadom na to, že všeobecné súdy nezaujali žiadne stanovisko v otázke vzájomného vzťahu medzi § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe na jednej strane a § 114 Trestného poriadku a § 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej, ústavný súd zrušil rozhodnutie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

## 3

### K problematike obrazovo-zvukového záznamu získaného podľa § 114 Trestného poriadku, k jeho (ne)prípustnosti v správnom konaní a (ne)existencii vzájomného vzťahu medzi tromi zákonmi

V tretej časti príspevku sa pokúsim vysloviť a argumentačne vysvetliť – odôvodniť môj odlišný právny názor oproti rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ústavného súdu.

Podľa môjho názoru právna úprava použitia priestorového odposluchu podľa § 114 Trestného poriadku nielenže veľmi prísne stanovuje podmienky jeho použitia, ale zároveň je v otázkach jeho použitia v iných trestných konaniach prísne limitujúce.

Z uvedeného možno vyvodíť, že samotná konštrukcia § 114 Trestného poriadku neumožňuje použitie obrazovo-zvukového záznamu bezbreho (svojevoľne) v iných trestných konaniach, resp. jeho použitie v iných trestných veciach je možné iba za splnenia striktno stanovených podmienok upravených v ods. 7 citovaného ustanovenia.

Ide o prísne limitujúce ustanovenie, ktoré okrem v ňom uvedenej, teda zákonnej výnimky **neobsahuje žiadnu ďalšiu výnimku**, na základe ktorej by mohli byť tieto obrazovo-zvukové záznamy použité, a to dokonca mimo trestného konania, v danom prípade v konaní o skončení služobného pomeru colníka. Ustanovenie § 114 Trestného poriadku neobsahuje žiadnu ďalšiu výnimku vo vzťahu k prípadným iným konaniam, správne (administratívne) konanie nevynímajúc.

Pre spresnenie treba uviesť, že Trestný poriadok v žiadnom zo svojich ustanovení vo vzťahu k obrazovo-zvukovému záznamu získaného podľa § 114 Trestného poriadku nedovoľuje jeho použitie mimo trestného konania. Ak obrazovo-zvukové záznamy boli získané podľa Trestného poriadku, tak ich použitie je možné **vylučne iba v trestnom konaní** a to za splnenia veľmi prísnych zákonných podmienok uvedených v § 114 Trestného poriadku, v súlade s judikatúrou ústavného súdu, medzinárodnými štandardami a štrasburskou judikatúrou, zdôrazňujúc tri základné zásady – zásadu legality (či bol postup na základe zákona **a v súlade so zákonom**), zásadu legitimacy (či dôvod na zásah do súkromia osoby bol v súlade s ochranou verejného záujmu), a zásadu proporcionality (či sledovaný cieľ trestného konania nebolo možné dosiahnuť miernejšími prostriedkami).

Prísna limitácia použitia priestorového odposluchu daného Trestným poriadkom, podľa môjho názoru, má svoj logický a právny základ aj v tom, že nejde o bežný dôkazný prostriedok (ako napríklad výsluchy svedkov, výsluch svedka-poškodeného, výsluch obvineného, zabezpečenie listinných dôkazov, znaleckých posudkov, obhliadka miesta činu a podobne), ale naopak, **o tajné (utajované) získavanie dôkazu**, čo už samo osebe znamená oproti „bežným“ dôkazným prostriedkom obzvlášť závažné zasahovanie do základných práv a slobôd – do práva na súkromie.

Z uvedeného dôvodu aj právna úprava použitia obrazovo-zvukového záznamu je oproti právnej úprave dôkazných prostriedkov bez utajovaného charakteru (nejde o tajné sledovanie), zužujúca a obmedzujúca.

O limitácii použitia obrazovo-zvukového záznamu svedčí aj prvá veta ods. 8 § 114 Trestného poriadku, v ktorej je uvedené, že ak sa pri vyhotovovaní obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov **nezistili skutočnosti významné pre trestné konanie**, orgán činný v trestnom konaní alebo príslušný útvar Policajného zboru **musí získaný záznam predpísaným spôsobom bez meškania zničiť**.

Z uvedeného *argumentum a contrario* vyplýva, že ak by sa aj pri vyhotovovaní obrazovo-zvukových záznamov zistili skutočnosti síce významné napríklad pre správne (administratívne) konanie, avšak by nešlo o skutočnosti významné pre trestné konanie, získaný záznam by sa musel predpísaným spôsobom, a to bez meškania zničiť.

**Vzhladom na to, že ide o závažný zásah do práva na súkromie, ani dané ustanovenie neumožňuje použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania.**

Právny rámec použitia priestorového odposluchu je teda jasne a striktno ohraničený a obmedzený v § 114 Trestného poriadku. Z obsahu právnej úpravy § 114 Trestného poriadku, najmä z jeho ods. 1, 7 a 8, je nepochybné, že zužuje rozsah použiteľnosti (prípustnosti) tohto dôkazného prostriedku. Uvedené napokon potvrdzuje už samotný § 114 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý možnosť vyhotoviť obrazovo-zvukový záznam podmieňuje dôvodným predpokladom, že ním budú **zistené skutočnosti významné pre trestné konanie** (teda nie pre konania mimo Trestného poriadku).

rejného činiteľa, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo pre iný úmyselný trestný čin, o ktorom na konanie zaväzuje medzinárodná zmluva.

(8) Ak sa pri vyhotovovaní obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov nezistili skutočnosti významné pre trestné konanie, orgán činný v trestnom konaní alebo príslušný útvar Policajného zboru musí získaný záznam predpísaným spôsobom bez meškania zničiť. Zápisnica o zničení záznamu sa založí do spisu. O zničení záznamu osobu uvedenú v odseku 2, ktorá nemá možnosť nazerať do spisu podľa tohto zákona, upovedomí orgán, ktorého rozhodnutím sa vec právoplatne skončila, a v konaní pred súdom predsedu senátu súdu prvého stupňa do troch rokov od právoplatného skončenia trestného stíhania v danej veci; to neplatí, ak sa koná o obzvlášť závažnom zločine alebo zločine spáchanom organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou alebo ak sa na trestnom čine podieľalo viac osôb a vo vzťahu aspoň k jednému z nich nebolo trestné stíhanie právoplatne skončené, alebo ak by poskytnutím takej informácie mohol byť zameraný účel trestného konania.

- 3 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Sžo/18/2013 zo dňa 10. 10. 2013.
- 4 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Sžo/49/2012 zo dňa 30. 5. 2013.
- 5 Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6S/77/2009 zo dňa 29. 11. 2012.

- 6 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Sžo/49/2012 zo dňa 30. 5. 2013.
- 7 Podľa § 1 ods. 1 zákona o ochrane pred odpočúvaním tento zákon ustanovuje podmienky použitia informačno-technických prostriedkov bez predchádzajúceho súhlasu toho, komu zasahuje do súkromia orgán štátu, ktorý informačno-technický prostriedok používa. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia **tento zákon sa nevzťahuje na použitie informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní** podľa osobitného zákona. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona informačno-technický prostriedok možno použiť iba vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti štátu, obranu štátu, predchádzanie a objasňovanie trestnej činnosti alebo na ochranu práv a slobôd iných. Použitím informačno-technického prostriedku sa môže základné právo alebo sloboda obmedziť len v nevyhnutnom rozsahu a nie dlhšie, ako je to nevyhnutné na dosiahnutie zákonom uznaného cieľa, na ktorý slúži. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia údaje získané informačno-technickými prostriedkami možno použiť výlučne na dosiahnutie účelu pri plnení úloh štátu, ktoré spĺňajú podmienky podľa odseku 1.
- 8 Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona **alebo podľa osobitného zákona**. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky

**Konanie o prepustení zo služobného pomeru, podľa môjho názoru, nie je konaním, v ktorom by bolo možné použiť informačno-technické prostriedky podľa § 114 Trestného poriadku a ani ich výstupy vo forme obrazovo-zvukového záznamu, pretože to zjavne odporuje účelu (cieľu), na ktorý môžu byť takéto obrazovo-zvukové záznamy použité.**

Inak povedané, nielen použitie tajných sledovacích metód v trestnom konaní, ale aj následné použitie obrazovo-zvukových záznamov vyhotovených pomocou informačno-technických prostriedkov je v demokratickom a právnom štáte možné iba na dosiahnutie **v zákone taxatívne stanovených cieľov**. Konanie (administratívne) o skončení služobného pomeru medzi takéto ciele nepochybne nepatrí.

Na základe uvedenej argumentácie nemôžem súhlasiť s prípadnou právnou argumentáciou, že Trestný poriadok v otázkach prípustnosti obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní je indiferentným a tieto otázky vo svojich ustanoveniach nerieši. Práve naopak, ak nie sú splnené prísne zákonné podmienky, tak obrazovo-zvukové záznamy získané podľa § 114 Trestného poriadku nemožno použiť dokonca ani v iných trestných konaniach, nieto ešte mimo trestného konania.

Citovaný (§ 114 ods. 7) uvádza výnimku, a preto neuvádza výpočet, v ktorých konaniach nemožno použiť obrazovo-zvukový záznam. Z logického a gramatického výkladu § 114 ods.1, ods. 7 a ods. 8 nemožno dospieť k ďalším výnimkám. Citované ustanovenia, ale ani žiadne iné ustanovenie platného Trestného poriadku neumožňuje interpretáciu o možnom použití obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania.

Ak by sme predsa len prijali záver, že Trestný poriadok je indiferentným v otázkach prípustnosti obrazovo-zvukového záznamu v správnom konaní, pretože tieto otázky vo svojich ustanoveniach nerieši, tak o to viac by platila neprípustnosť použitia, resp. prebratia obrazovo-zvukových záznamov získaných podľa § 114 Trestného poriadku do správneho konania.

V zmysle výkladového pravidla *argumentum a silentio legis*, podľa ktorého, ak zákon mlčí, resp. ak zákon niečo neupravuje, platí zásada legálnej licencie (zásada legálneho dovolenia), v zmysle ktorej je dovolené všetko, čo nie je zakázané. **Toto pravidlo sa však nevzťahuje na orgány verejnej moci**. Argument: čl. 2 ods. 2 ústavy, v ktorom je zakotvené, že „... (2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...“ Taktiež platí, že orgány verejnej moci pri voľnom uvážení nesmú nerešpektovať zákon alebo prekračovať jeho medze, a tiež nesmú pri použití voľnej úvahy prejavovať svoju ľubovôľu. Obsahom čl. 2 ods. 2 ústavy<sup>15</sup> teda je aj zákaz svojvôle štátnych orgánov.

Ustanovenie § 114 Trestného poriadku veľmi prísne upravuje zákonné podmienky priestorového odposluchu ako jednu z metód **tajného sledovania** rozhovorov, činnosti a vecí. Keďže ide o **tajné sledovanie orgánmi verejnej moci**, čo už samo o sebe v porovnaní s inými dôkaznými prostriedkami, v ktorých absentuje zložka (prvok) tajného sledovania je extrémne závažným zásahom do práv na súkromie. Každé uplatnenie tajných sledovacích metód orgánmi verejnej moci treba kvalifikovať ako závažný zásah do práva na súkromie.

Procesné ustanovenie, podľa ktorého za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav vecí, **pokiaľ sú v súlade s právnymi predpismi**, treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za kolíziu verejného záujmu a ochrany práv. Ide totiž o stret medzi verejným záujmom na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia v konaní a ochranou určitých práv, resp. oprávnených záujmov, **ktoré bránia použitiu niektorého dôkazného prostriedku**. Vo všeobecnej rovine možno konštatovať, že prednosť má verejný záujem na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia, avšak za súčasného spolupôsobenia brzd daných s ohľadom na ochranu určitých práv, resp. oprávnených záujmov. Tým je dané, že **nie všetky prostriedky, pomocou ktorých by objektívne bolo možné zistiť a objasniť skutočný stav vecí, sa smú použiť v príslušnom konaní**.<sup>16</sup>

S právnym názorom, že Trestný poriadok v § 114 upravuje použitie informačno-technických prostriedkov len v trestnom konaní a použitie obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami v iných konaniach, resp. na účely iných konaní upravuje zákon o ochrane pred odpočúvaním vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade informačno-technické prostriedky boli použité podľa § 114 Trestného poriadku **a nie podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním**, nemôžem súhlasiť z nasledovných dôvodov:

Po prvé, podľa § 1 ods. 2 zákona o ochrane pred odpočúvaním **tento zákon sa nevzťahuje na použitie informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní podľa osobitného**



**zákona (Trestný poriadok).** Keďže informačno-technické prostriedky, v danom prípade<sup>17</sup> obrazovo-zvukový záznam bol získaný podľa § 114 na základe sudcu pre prípravné konanie, do úvahy neprichádza aplikácia žiadneho ustanovenia zákona o ochrane pred odpočúvaním. Inými slovami, v obdobných prípadoch, v ktorých sú informačno-technické prostriedky použité podľa § 114 Trestného poriadku, aplikácia ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním neprichádza do úvahy.

Po druhé, keďže informačno-technické prostriedky boli vykonané na základe Trestného poriadku, neprichádza do úvahy aplikácia zákona o ochrane pred odpočúvaním, čo presnejšie znamená, že do úvahy neprichádza ani poskytnutie záznamu podľa § 7 ods. 1 uvedeného zákona. Ako už bolo uvedené, aplikácia § 7 ods. 1 totiž prichádza do úvahy výlučne vtedy, ak informačno-technické prostriedky **boli vykonané na základe súhlasu príslušného sudcu, ktorý postupoval podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.** Inak povedané, aplikácia § 7 ods. 1 (o postúpení obrazovo-zvukového záznamu), v ktorom je uvedené, že kópiu zvukového, obrazového alebo zvukovo-obrazového záznamu, ktorý bol vyhotovený použitím informačno-technického prostriedku, možno postúpiť len vecne a miestne príslušnému štátnemu orgánu, ak záznam môže byť dôkazom v konaní vedenom pred príslušným štátnym orgánom v medziach jeho zákonom ustanovenej právomoci, je možná iba vtedy, ak informačno-technické prostriedky boli použité podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.

Vecne a miestne príslušný štátny orgán, ktorému bol záznam postúpený, nesmie vyhotoviť kópiu záznamu ani záznam alebo jeho prepis poskytnúť k nahliadnutiu, či skopírovaniu inej osobe, inému štátnemu orgánu alebo orgánu územnej samosprávy alebo inej samosprávy. **Postúpenie záznamu síce prichádza do úvahy, ale výlučne iba vtedy, ak použitie informačno-technických prostriedkov bolo vykonané na základe súhlasu príslušného sudcu podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.** Aplikácia § 7 ods. 1 uvedeného zákona teda neprichádza do úvahy, ak informačno-technické prostriedky boli použité podľa § 114 Trestného poriadku na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie.

Podstatný rozdiel spočíva v tom, že právna úprava použitia obrazovo-zvukového záznamu upravená v § 114 Trestného poriadku je zjavne prísnejšia a limitujúcejšia oproti právnej úprave použitia informačno-technických prostriedkov podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním.

Vzhľadom na to, že použitie priestorového odposluchu podľa § 114 Trestného poriadku v konkrétnej trestnej veci je možné za splnenia, resp. dodržania veľmi prísnych zákonných podmienok (zásada legality, zásada legitimacy, zásada proporcionality) a rovnako prísne a limitujúco je upravená možnosť použitia obrazovo-zvukového záznamu v inej trestnej veci, do úvahy neprichádza extenzívny výklad tohto ustanovenia. Už samotná konštrukcia, najmä ustanovenia ods. 1, ods. 7 a ods. 8 § 114 Trestného poriadku, nepripúšťa rozširujúci výklad v tom, že by bolo možné obrazovo-zvukové záznamy použiť v iných konaniach (mimo trestného konania). Podľa môjho názoru takýto výklad nemá oporu v citovaných ustanoveniach.

V prípadoch, ak príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov je vydaný podľa Trestného poriadku sudcom pre prípravné konanie, aplikácia zákona o ochrane pred odpočúvaním neprichádza do úvahy.

S právnym názorom, že „...Trestný poriadok neobsahuje ustanovenie zakazujúce použiť dôkazy získané v trestnom konaní v iných konaniach, napr. v správnom konaní o skončení služobného pomeru...“, nemôžem celkom súhlasiť.

Predovšetkým treba pripomenúť, že štátne orgány môžu konať len to, čo im zákon dovoľuje, alebo prikazuje, na rozdiel od občanov, ktorým je dovolené konať všetko, čo zákon výslovne nezakazuje.

(Najmä) § 114 ods.1, ods. 7 a ods. 8 ako už bolo uvedené, jasne, presne a bezpodmienečne stanovuje podmienky, za akých sa dá obrazovo-zvukový záznam ako dôkaz použiť **v inej trestnej veci.** Z uvedeného vyplýva, že Trestný poriadok dovoľuje použiť obrazovo-zvukový záznam získaný v trestnom konaní iba v inej trestnej veci, aj to len za podmienok explicitne uvedených v § 114 ods. 7.

Inak povedané, ak je použitie obrazovo-zvukového záznamu aj v prípade, že vedie k trestnej zodpovednosti obmedzené, prísnejšie pravidlá musia platiť vo vzťahu k jeho použitiu v prípade, ak vedie k disciplinárnej zodpovednosti.

Ak Trestný poriadok obmedzil použitie obrazovo-zvukového záznamu vedúceho k trestnej zodpovednosti, ktorá má prísnejšie podmienky na uplatnenie ako disciplinárna zodpovednosť,

a odborné vyjadrenia, preverka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti. V danom prípade osobitným zákonom sa rozumie zákon o ochrane pred odpočúvaním, a preto v otázkach použitia výstupov z informačno-technických prostriedkov existuje prepojenie medzi Trestným poriadkom a zákonom o ochrane pred odpočúvaním, ktoré však je zásadne a výlučne jednosmerné (od zákona o ochrane pred odpočúvaním k § 119 ods. 2 Trestného poriadku).

9 Podľa § 7 ods. 1 zákona o ochrane pred odpočúvaním kópiu zvukového, obrazového alebo zvukovo-obrazového záznamu (ďalej len „záznam“), ktorý bol vyhotovený použitím informačno-technického prostriedku, možno postúpiť len vecne a miestne príslušnému štátnemu orgánu, ak záznam môže byť dôkazom v konaní vedenom pred príslušným štátnym orgánom v medziach jeho zákonom ustanovenej právomoci. Vecne a miestne príslušný štátny orgán, ktorému bol záznam postúpený, nesmie vyhotoviť kópiu záznamu ani záznam alebo jeho prepis poskytnúť k nahliadnutiu či skopírovaniu inej osobe, inému štátnemu orgánu alebo orgánu územnej samosprávy alebo inej samosprávy.

10 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 519/2012-116 zo dňa 24. 7. 2013.

11 Podľa § 227 ods. 1 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej



službe colníkov a o zme-  
ne a doplnení niektorých  
ďalších zákonov v znení  
neskorších predpisov (ďalej  
len „zákon o štátnej službe  
colníkov“) za dôkaz môžu  
služiť všetky prostriedky,  
ktorými možno zistiť a ob-  
jasniť skutočný stav vecí  
**a ktoré sú v súlade s práv-  
nymi predpismi.** Podľa  
§ 227 ods. 2 dôkazom sú  
najmä výpovede, vyjadre-  
nia osôb vrátane účastníkov  
konania, odborné posudky,  
znalecké posudky, správy,  
vyjadrenia a potvrdenia or-  
gánov a organizácií, listiny,  
veci a ohliadka.

12 Nález Ústavného súdu  
Slovenskej republiky,  
sp. zn. II. ÚS 5/2011-77  
zo dňa 15. 12. 2011.

13 V obdobnej veci ús-  
tavný súd pod sp. zn.  
II. ÚS 5/2011-77 uviedol:  
„... Najvyšší súd na odvo-  
láciu námietku sťažovateľa  
o neprípustnosti použitia  
obrazovo-zvukového  
záznamu z trestného kona-  
nia v odôvodnení svojho  
rozsudku nijako nereagoval  
a s námietkou sa nevyspo-  
riadal, hoci táto mala pre  
posúdenie veci zásadný  
význam. Nezaujal teda  
žiadne stanovisko v otáz-  
ke vzájomného vzťahu  
medzi § 227 ods. 1 zákona  
o štátnej službe na jednej  
strane a § 114 Trestného  
poriadku a § 3 zákona  
o ochrane pred odpočú-  
vaním na strane druhej.  
Z tohto aspektu je rozsudok  
najvyššieho súdu zjavne ne-  
odôvodnený a v konečnom  
dôsledku nepreskúmateľný,  
keďže nedáva dostatočnú  
odpoveď na sťažovateľom  
nastolenú rozhodujúcu  
právnú otázku. V podstate  
a primárne to znamená po-  
rušenie základného práva  
na súdnu ochranu podľa  
čl. 46 ods. 2 ústavy. Záro-  
veň sekundárne tým došlo  
aj k zásahu do základného

použitie obrazovo-zvukového záznamu získaného v trestnom konaní nemôže byť za žiadnych okolností prípustné v administratívnom konaní o prepustení zo služobného pomeru. Disciplinárna zodpovednosť je zodpovednosť za inak protiprávne správanie, za správanie, ktoré nemá povahu trestnej činnosti. Disciplinárna zodpovednosť sa spája iba s výkonom služobnej činnosti.

Nemožnosť použiť dôkazné prostriedky – obrazovo-zvukové záznamy podľa § 114 Trestného poriadku mimo trestného konania sa nevzťahuje na iné, ďalšie dôkazné prostriedky, resp. dôkazy získané, zadovážené, zaobstarané, či vykonané podľa platných ustanovení Trestného poriadku. Napríklad výsluch svedka vykonaného v trestnom konaní, resp. zápisnica o výsluchu svedka z trestného konania môže slúžiť v inom konaní, mimo trestného konania, ako listinný dôkaz. Rovnako sa to vzťahuje aj na všetky ďalšie výsluchy a podobne. Preto sa nemôžem stotožniť s názorom, že ak by sa nedali použiť informačno-technické prostriedky, resp. dôkazy získané ich použitím z trestného konania do administratívneho konania, tak by údajné konanie nemohlo byť postihnuteľné v disciplinárnom konaní alebo v konaní o skončení služobného pomeru. Existuje celý rad bežných (klasických) dôkazných prostriedkov, ktoré možno v konaní o skončení služobného pomeru vykonať a použiť.

#### 4 Záver

Keďže, podľa môjho názoru, neexistuje žiadne procesné ustanovenie platného Trestného poriadku, ktoré by umožnilo použiť, resp. prebrať obrazovo-zvukový záznam zadovážený podľa § 114 Trestného poriadku do správneho, resp. administratívneho konania o skončení služobného pomeru colníka, nemôže existovať ani kolízia verejného záujmu a ochrany práv. Nejde totiž o stret medzi verejným záujmom na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia v konaní o ochrane určitých práv, resp. oprávnených záujmov, pretože žiadne ustanovenie platného Trestného poriadku neumožňuje (nedovoľuje) použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania. Práve naopak, platná právna úprava priestorového odposluchu je limitujúca, obmedzujúca a brániaca použitiu tohto dôkazného prostriedku mimo trestného konania. Čo vyplýva najmä z toho, že na rozdiel od bežných klasických dôkazných prostriedkov bez utajovaného charakteru (napríklad výsluchy svedkov) použitím informačno-technických prostriedkov sa výrazným spôsobom zasahuje do základných práv a slobôd – práva na súkromie, a preto aj § 114 Trestného poriadku osobitne a veľmi prísne a limitujúco upravuje podmienky ich použitia.

Ustanovenie § 114 Trestného poriadku, ale ani žiadne iné zákonné ustanovenie neumožňuje právne prepojenie obrazovo-zvukového záznamu získaného podľa citovaného ustanovenia do administratívneho konania o skončení služobného pomeru. Platí to aj naopak. Ani zákon o odpočúvaní a ani zákon o štátnej službe colníkov vo vzťahu k obrazovo-zvukovému záznamu zadováženého podľa § 114 Trestného poriadku neobsahuje žiadne ustanovenie umožňujúce poskytnutie obrazovo-zvukového záznamu mimo rámca trestného konania.

Primerané použitie zákona je neprípustné. Ani jeden zo zákonov neobsahuje ustanovenie, ktoré by odkazovalo na primerané použitie ustanovení a podobne. Akákoľvek subsidiárna aplikácia alebo zamieňanie zákonov by bolo, podľa môjho názoru, svojvoľná. Zastávam názor, že neexistuje žiadne ustanovenie platného Trestného poriadku vo vzťahu k použitiu informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie, ktoré by pripúšťalo a umožňovalo riešiť vzájomný vzťah troch citovaných zákonov v otázkach použitia obrazovo-zvukového záznamu.

Nie sú mi známe ani žiadne ustanovenia Trestného poriadku, ktoré by prelamovali limitáciu upravenú v § 114 Trestného poriadku, najmä v jeho odsekoch 1, 7 a 8, a tým by umožňovali použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania.

Preto, podľa môjho názoru, neexistuje žiadny právny dôvod ani žiadna konkrétna právna norma v platnom Trestnom poriadku, ktoré by umožňovali použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania. Neexistujúcu právnú normu nemožno vykladať (interpretovať), prispôbovať, či dotvárať a podobne. Interpretovať a aplikovať možno iba existujúcu právnú normu obsiahnutú v platnom Trestnom poriadku, teda iba ustanovenia, ktoré sú súčasťou platnej právnej úpravy. Z uvedeného vyplýva, že neexistujúce právne normy nemožno ani vzájomne porovnávať.

vať. V danom prípade preto nemožno uplatniť ani porovnávaciu metódu a zisťovať vzájomný vzťah medzi § 227 ods. 1 zákona o štátnej službe colníkov na jednej strane a u § 114 Trestného poriadku a § 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním na strane druhej.

Pokiaľ by však sudy dospeli k právnomu názoru o možnosti použitia obrazovo-zvukového záznamu získaného podľa § 114 Trestného poriadku v konaní o skončení služobného pomeru, podľa môjho názoru by mali presvedčivo vysvetliť, prečo sa v otázkach použitia informačno-technických prostriedkov riadia troma právnymi predpismi súčasne. Mali by taktiež ústavne konformným spôsobom vyložiť, prečo sa v niektorých otázkach riadia ustanoveniami jedného predpisu, v iných druhého, resp. tretieho predpisu. Podľa môjho názoru iba prípadné všeobecné odkazovanie na zákony, bez bližšieho označenia konkrétnych ustanovení, nepostačuje. Z rozhodnutí všeobecných súdov by malo jednoznačne vyplývať, či výstupy z použitia informačno-technických prostriedkov možno použiť výlučne na účely trestného konania za prísne stanovených podmienok alebo ich použitie je prípustné aj v iných konaniach, mimo trestného konania. Túto otázku, podľa môjho názoru, treba považovať za otázku zásadného právneho významu, vyžadujúcu špecifickú odpoveď. Podľa štrasburskej judikatúry sa síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ale ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napríklad rozsudky ESĽP vo veciach *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997 a *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (napríklad rozsudok ESĽP vo veci *Kraska c. Švajčiarsko* z 29. apríla 1993).

Na základe uvedeného si dovoľujem uviesť, že podľa môjho názoru, v takýchto veciach z rozhodnutí súdov by malo vyplývať, ktoré konkrétne ustanovenie (§, ods., písm.,) Trestného poriadku umožňuje procesno-právne prepojenie použitia obrazovo-zvukového záznamu **získaného podľa § 114 Trestného poriadku** so zákonom o ochrane pred odpočúvaním a zákonom 200/1998 Z. z., s jeho následným použitím v konaní o prepustení zo služobného pomeru.

V rozhodnutiach súdov, okrem uvedeného, by mala byť podľa môjho názoru zodpovedaná aj otázka, na základe akého právneho titulu – konkrétneho ustanovenia môžu orgány prípravného konania (policajt a prokurátor) poskytnúť, resp. sprístupniť colným orgánom na účely konania vo veci služobného pomeru obrazovo-zvukové záznamy získané podľa § 114 Trestného poriadku.

Na základe uvedených argumentácií vo vzťahu k otázke položenej v úvode tohto príspevku som dospel k záveru, že:

výstupy vo forme obrazovo-zvukových záznamov, ktoré boli získané (zadovážené) použitím informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku, na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie v trestnej veci osôb v služobnom pomere (napríklad colník, policajt a podobne) **nemožno použiť mimo trestného konania**,

výstupy vo forme obrazovo-zvukových záznamov, ktoré boli získané (zadovážené) použitím informačno-technických prostriedkov na základe súhlasu sudcu podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním **možno použiť** v separátnom, administratívnom konaní o prepustení zo služobného pomeru.

Nad rámec tohto článku by sme mohli položiť otázku, či je vôbec správne, že použitie informačno-technických prostriedkov, ktorým sa závažným spôsobom zasahuje do práva na súkromie, upravujú dva všeobecne záväzné právne predpisy? Tiež by sme mohli položiť otázku, či je správne, že zákon o ochrane pred odpočúvaním je v súvislosti s použitím, resp. postúpením obrazových záznamov do iných separátnych konaní menej limitujúci?<sup>18</sup>

Ak už aj existujú dva všeobecne záväzné právne predpisy (Trestný poriadok a zákon o ochrane pred odpočúvaním) upravujúce použitie informačno-technických prostriedkov, nemali by podľa ustanovení zákona o ochrane pred odpočúvaním postupovať výlučne iba tajné služby v prípadoch, ak by to bolo v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti štátu a ochrany zahraničnopolitických a hospodárskych záujmov štátu, ochrany vnútorného poriadku a podobne, a v prípadoch, ak by išlo o podozrenie z trestného činu, orgány činné v trestnom konaní a sudy iba za splnenia prísnych zákonných podmienok podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku? ■

*Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0356-12.*

práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru (bod 1 výroku nálezu)...“

14 Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu). Ústavný súd dospel k záveru, že vychádzajúc z toho, že otázka prípustnosti obrazovo-zvukového záznamu z trestného konania v inom (správnom) konaní bola rozhodujúca, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať ďalšími námietkami sťažovateľa. Súčasne stratila opodstatnenie námietka sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v súvislosti s vykonaním dokazovania obrazovo-zvukovým záznamom v jeho neprítomnosti na pojednávaní krajského súdu a prípadne aj postupom najvyššieho súdu, ktorý rozhodol o odvolaní sťažovateľa bez nariadenia pojednávania, a preto sa ňou ústavný súd osobitne nezaoberal.

15 Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

16 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 5/2011-77 zo dňa 15. 12. 2011.

17 Spoločným menovateľom všetkých, v tomto príspevku označených prípadov, je ten istý, teda rovnaký príkaz na použitie obrazovo-zvukového záznamu, vydaný sudcom pre prípravné konanie podľa § 114 Trestného poriadku. Samozrejme, skutkové okolnosti jednotlivých prípadov sú diametrálne odlišné.

18 Napríklad zákon o ochrane pred odpočúvaním oproti Trestnému poriadku neobsahuje žiadne ustanovenie zaväzujúce orgány štátnej moci po skončení použitia informačno-technických prostriedkov upovedomiť dotknuté osoby o tom, že proti nim boli použité informačno-technické prostriedky, čo je v rozpore so štrasburskou judikatúrou.

#### Literatúra a legislatívne dokumenty

IVOR, J. a kol. Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie, Bratislava IURA EDITION 2010, 1 049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

#### Rozhodnutia všeobecných súdov a Ústavného súdu Slovenskej republiky:

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 5/2011-77 zo dňa 15. 12. 2011.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 519/2012-116 zo dňa 24. 7. 2013.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžo/18/2013 zo dňa 10. 10. 2013.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Sžo/49/2012 zo dňa 30. 5. 2013.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6S/77/2009 zo dňa 29. 11. 2012.

## RESUMÉ

### Kolízia verejného záujmu a ochrany práv pred použitím niektorého z dôkazných prostriedkov

Trestný poriadok neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by právne relevantným spôsobom umožnilo prelomiť limitáciu upravenú v § 114 Trestného poriadku, najmä v jeho odsekoch 1, 7 a 8, a preto použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania podľa názoru autora článku neprichádza do úvahy. Neexistuje žiadny právny dôvod ani žiadna konkrétna právna norma v platnom Trestnom poriadku, ktoré by umožňovali sprístupnenie a použitie obrazovo-zvukového záznamu mimo trestného konania.

## SUMMARY

### Conflict Between Public Interest and Protection of Rights Against Using Some Pieces of Evidence

The Criminal Procedure Code does not have any provision which would relevantly enable to break through the limitation laid down in its Sec. 114, mainly in its Subsections 1, 7 and 8, and therefore, in the author's opinion, the use of audio-visual recordings outside the context of criminal proceedings is out of the question. There is neither any legal reason and nor any specific provision contained in the Criminal Procedure Code currently applicable in Slovakia, which would enable disclosure and use of audio visual recordings outside the context of criminal proceedings.

## ZUSAMMENFASSUNG

### Kollision des öffentlichen Interesses und des Schutzes der Rechte vor Anwendung eines der Beweismittel

Die Strafprozessordnung enthält keine Bestimmung, die auf rechtlich relevante Art und Weise ermöglicht, die im § 114 der Strafprozessordnung, insbesondere aber unter den Abs. 1, 7 und 8 geregelte Limitation durchzubrechen, deswegen kommt nach Auffassung des Autors die Verwendung einer Bildtonaufnahme außerhalb des Strafverfahrens nicht in Betracht. Es besteht weder ein Rechtsgrund noch eine konkrete Rechtsnorm in der geltenden Strafprozessordnung, die die Offenlegung und Verwendung der Bildtonaufnahme außerhalb des Strafverfahrens ermöglichen würden.

# Niekoľko poznámok k právu na tlmočenie a preklad v slovenskom trestnom konaní<sup>1</sup>

JUDr. Dominika Strigáčová, PhD.

Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar

*Právo na tlmočníka a prekladateľa patrí medzi základné ľudské práva osôb uvedených v § 2 ods. 20 zák. č. 301/2005 Z. z. (ďalej len „TP alebo Trestný poriadok“).<sup>2</sup> Toto právo je garantované tak čl. 6 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky,<sup>3</sup> ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „Dohovor“), podľa ktorého každá osoba obvinená z trestného činu má okrem iných práv aj právo na bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie alebo nehovorí jazykom používaným pred súdom.*

Dňom 1. 2. 2014 nadobudol účinnosť Zákon o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 1/2014 a ktorý v čl. II. a čl. III. mení a dopĺňa oba trestnoprávne kódexy Slovenskej republiky. Prijatá novela Trestného poriadku priniesla predovšetkým zmeny v právnej úprave tlmočenia a prekladania v trestnom konaní, ktoré sa premietli do novelizovaného § 28 TP, čím sa v plnej miere odrazila snaha zákonodarcu o implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2010/64/EÚ z 20. 10. 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (ďalej len „Smernica“).

Novela rozšírila právo obvineného požiadať o pretlmočenie jeho porady s obhajcom, počas alebo v priamej súvislosti s konkrétnymi procesnými úkonmi, ak tento vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, alebo nehovorí týmto jazykom. Zaviedol sa osobitný dôvod pribratia tlmočníka, ak dotknutá osoba vyhlási, že rozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, avšak príslušný orgán zistí, že jej jazykové schopnosti sú v tomto jazyku k riadnemu uplatneniu jej práv nedostatočné. Ak si dotknutá osoba zvolí jazyk, na ktorý nie je v zozname tlmočníkov zapísaný žiadny tlmočník alebo vec neznesie odklad a zapísaní tlmočníci sú nedosiahnuteľní, príberie príslušný orgán tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym občanom, alebo v ktorom má bydlisko a ktorému rozumie.

Zmeny sa rovnako dotkli aj ustanovenia upravujúceho preklad v trestnom konaní s tým, že orgánom činným v trestnom konaní a súdom pribudla povinnosť nechať preložiť podstatné rozhodnutia obvineným. Orgán, pred ktorým sa konanie vedie, rozhodne na žiadosť obvineného, alebo aj bez takej žiadosti, o písomnom preložení aj inej písomnosti, ak je to nevyhnutné na zaručenie spravodlivého procesu, najmä pre riadne uplatnenie práva na obhajobu a to v rozsahu určenom týmto orgánom. Pokiaľ sa na zaručenie spravodlivého procesu nevyžaduje fyzická prítomnosť tlmočníka a nepodarí sa zabezpečiť tlmočníka pre jazyk, ktorému osoba dostatočne rozumie, možno v odôvodnených prípadoch tlmočenie zabezpečiť aj prostredníctvom technických zariadení určených na prenos obrazu a zvuku.

Zmeny prijaté transpozíciou uvedenej Smernice vyvolali v aplikačnej praxi viaceré relevantné otázky, najmä vo vzťahu k lehotám na podávanie opravných prostriedkov voči rozhodnutiam. Samotné znenie novelizovaného ustanovenia prinieslo viaceré výkladové problémy a možnú nevykonateľnosť s tým, že gramatická formulácia ustanovenia nezodpovedá požiadavkám Smernice, ktorá tak nebola zákonodarcom v dostatočne primeranej kvalite ani rozsahu implementovaná.

1 Uvedený príspevok vznikol za podpory projektu špecifického výskumu „**Zásada zákonnosti v trestnom konaní a její projev v rozhodovací činnosti soudů České a Slovenské republiky**“ (MUNI/A/0961/2013).

2 Podľa § 2 ods. 20 TP, ak obvinený, jeho zákonný zástupca, podozrivá osoba, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.

3 V zmysle čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, má právo na tlmočníka.



## Východiská Smernice

Európska únia si za svoj cieľ stanovila zachovať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V rámci Európskej únie by sa základom justičnej spolupráce v občianskych a trestných veciach mala stať zásada vzájomného uznávania rozsudkov a iných rozhodnutí justičných orgánov, čo by uľahčilo spoluprácu medzi príslušnými orgánmi verejnej moci a súdnu ochranu práv jednotlivcov. Rozsah vzájomného uznávania rozhodnutí v trestných veciach do veľkej miery závisí od viacerých parametrov, ku ktorým patria mechanizmy ochrany práv podozrivých alebo obvinených osôb a spoločné minimálne štandardy, potrebné na umožnenie uplatňovania zásady vzájomného uznávania. Nakoľko sa trestná a justičná spolupráca Európskej únie vyvíja nevyváženým spôsobom, kedy sa potreby obžaloby a orgánov presadzovania práva uprednostňujú pred právami obhajoby, tak chýbajúce pevné procesné záruky pre jednotlivcov podliehajúcich súdnym systémom, ktorým možno slabo rozumejú, sú medzerou, ktorej existencia sa nesmie dlho tolerovať.<sup>4</sup>

Smernica stanovuje minimálne pravidlá, ktoré sa majú uplatňovať v oblastiach tlmočenia a prekladu v trestnom konaní. Právo na tlmočenie a preklad pre tých, ktorí nehovoria jazykom konania alebo mu nerozumejú, je upravené v čl. 6 Dohovoru. Smernica umožňuje uplatňovanie tohto práva v praxi a teda jej cieľom je zabezpečiť právo podozrivých a obvinených osôb na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, aby sa zaručilo ich právo na spravodlivý proces.<sup>5</sup>

Smernica na viacerých miestach odkazuje na Chartu základných práv Európskej únie, ako i na Dohovor. Zdôrazňuje potrebu zvýšiť ochranu práv podozrivých a obvinených osôb vo vzťahu k ich uplatniteľnosti, predovšetkým potrebu informovať podozrivé osoby o ich právach písomnou formou, rozšíriť ich práva, aby sa vzťahovali na všetky fázy konania, vrátane vynesenia rozsudku, odvolaní a väzby, až do ukončenia trestného konania, čo zahŕňa aj potrebu začlenenia všetkých hlavných dokumentov prípadu medzi prekladané písomné materiály. Rovnako sa preferuje potreba umožniť tlmočenie komunikácie medzi podozrivou osobou a jej právnym zástupcom, ako i preklad právnej pomoci.<sup>6</sup>

## Novelizácia § 28 TP vo vzťahu k právu na tlmočenie

Implementáciou Smernice došlo k významným zmenám § 28 TP.

Pokiaľ ide o § 28 ods. 1 TP, jeho prvá *alinea* zostala nezmenená s tým, že ak je potrebné pretlmočiť obsah výpovede, alebo osoba uvedená v § 2 ods. 20 TP vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, alebo nehovorí týmto jazykom, priberie sa tlmočník opatrením. Takéto vymedzenie treba vykladať v kontexte základnej zásady trestného konania vyjadrenej v § 2 ods. 20 TP, ktorý upravuje právo konkrétnych osôb na tlmočníka a prekladateľa, ak vyhlásia, že neovládajú jazyk, v ktorom sa konanie vedie.

Pojem „ovládať“ znamená „dobro sa naučiť, zvládnuť“, resp. „vedieť niečo použiť (aj jazyk)“. V súvislosti s jazykom je potom potrebné pojem „ovládať“ vykladať vo význame „vedieť jazyk použiť“, inak povedané, vedieť sa v danom jazyku relevantne vyjadriť a to slovom aj písomom.

4 Bližšie pozri EURÓPSKY PARLAMENT [online]: Dôvodová správa Európskeho parlamentu k Smernici. [cit. 2014-06-04].

Dostupné na: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0198+0+D-OC+XML+V0//SK#title3>>

5 Bod 14 úvodných ustanovení Smernice.

6 Porovnaj EURÓPSKY PARLAMENT [online]: Dôvodová správa Európskeho parlamentu k Smernici. [cit. 2014-06-04].

Dostupné na: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0198+0+D-OC+XML+V0//SK#title3>>

### JUDr. Dominika Strigáčová, PhD.

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Právnickej fakulty



Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti pôsobí ako vyšetrovatelka PZ na Odbore kriminálnej polície OR PZ v Šali. Svoju publikačnú činnosť zameriava na aktuálne

procesnoprávne otázky z praxe a predovšetkým na problematiku restoratívnej justície.

### Mgr. Ing. Vladimír Gajdičiar

pôsobí ako interný doktorand na Katedre trestného práva Masarykovej univerzity



v Brne. Aktívne sa zúčastňuje na medzinárodných vedeckých konferenciách, publikuje doma i v zahraničí. V rámci svojej vedeckovo-výskumnej činnosti

sa venuje predovšetkým trestnému právu procesnému s nosným zameraním na oblasť zákonnosti dokazovania v trestnom konaní.

Okrem vlastného vyjadrovania sa je však potrebné, aby osoba, ktorá jazyk používa, tomuto jazyku aj rozumela – teda nestačí, aby sa osoba vedela vyjadriť ústne alebo písomne v takomto jazyku, ale aby ako adresát komunikácie tomuto jazyku aj rozumela.

Ustanovenie § 28 ods. 1 TP však následne rozšírilo právo obvineného požiadať o pretlmočenie jeho porady s obhajcom v priebehu alebo v priamej súvislosti s procesným úkonom, s podaním opravného prostriedku alebo s inými procesnými podaniami, ak obvinený vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie alebo nehovorí týmto jazykom.

Práve tu vidíme výrazný nedostatok implementácie Smernice, ktorá požadovala zabezpečenie tohto práva aj pre osoby podozrivé. Implementáciou Smernice bol rovnako novelizovaný § 2 ods. 20 TP, podľa ktorého medzi osoby s právom na tlmočníka patrí aj podozrivá osoba.

Náš Trestný poriadok má inštitút podozrivého upravený len pri zadržaní alebo obmedzení osobnej slobody podozrivej osoby podľa § 85 TP, pričom samotnú legálnu definíciu pojmu „podozrivý“ neobsahuje. Na jednej strane sa tak v aplikačnej praxi týmto pojmom rozumie osoba „podozrivá“ zo spáchania ktoréhokoľvek trestného činu, na strane druhej s týmto pojmom na viacerých miestach pracuje Trestný poriadok bez toho, aby tento pojem legálne definoval. Legálnu definíciu tohto pojmu rovnako nenájdeme ani v Smernici, ktorá sa však dotýka vymedzených práv v trestnom konaní všetkých členských krajín Európskej únie, ktoré jednotnú ani kodifikovanú právnu úpravu nemajú. Aj vzhľadom na uvedené ponecháva Smernica legálne vymedzenie a zakomponovanie tohto pojmu do trestno-procesného kódexu každému členskému štátu autonómne.

Podľa bodu 19 úvodných ustanovení Smernice, komunikácia medzi podozrivými alebo obvinenými osobami a ich právnym zástupcom by sa mala tlmočiť v súlade s touto Smernicou. Podozrivé alebo obvinené osoby by mali mať okrem iného možnosť vysvetliť svojmu právnemu zástupcovi vlastnú verziu udalostí, poukázať na akékoľvek tvrdenie, s ktorým nesúhlasia, a upovedomiť svojho právneho zástupcu o akýchkoľvek skutočnostiach, ktoré možno použiť na ich obhajobu.

V zmysle bodu 20 úvodných ustanovení Smernice, na účely prípravy obhajoby by sa komunikácia medzi podozrivými alebo obvinenými osobami a ich právnym zástupcom v priamej súvislosti s akýmkoľvek výsluchom alebo pojednávaním počas konania, s podaním opravného prostriedku alebo s inými procesnými žiadosťami, ako napríklad žiadosťou o kauciu, mala tlmočiť, pokiaľ je to potrebné na zabezpečenie spravodlivého procesu.

Máme teda za to, že sa v novelizovanej časti ustanovenia netransponoval plný rozsah minimálneho štandardu deklarovaného Smernicou a **právo pretlmočenia porady s právnym zástupcom by malo byť poskytnuté a umožnené aj podozrivej osobe<sup>7</sup> (t. j. aj svedkovi, ktorý je podozrivý, ale nemá status zadržaného podozrivého v zmysle § 85 TP).**

Do § 28 ods. 2 TP bol implementovaný osobitný dôvod pribratia tlmočníka v prípadoch, kedy osoba uvedená v § 2 ods. 20 TP síce vyhlási, že rozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, avšak orgán, ktorý úkon vykonáva zistí, že jazykové schopnosti tejto osoby nie sú dostatočné na riadne uplatnenie práv v jazyku, v ktorom sa konanie vedie. O pribratí tlmočníka v takomto prípade rozhodne orgán činný v trestnom konaní uznesením, proti ktorému je možné podať sťažnosť.

Zásadné problémy však vidíme predovšetkým v novoustanovenom § 28 ods. 3 TP, v zmysle ktorého, ak si osoba uvedená v § 2 ods. 20 TP zvolí jazyk, na ktorý nie je v zozname tlmočníkov zapísaný žiadny tlmočník, alebo vec neznesie odklad a zapísaní tlmočníci sú nedosiahnuteľní, priberie orgán činný v trestnom konaní alebo súd tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorého je táto osoba štátnym občanom, alebo v ktorom má bydlisko a ktorému táto osoba rozumie. Toto ustanovenie vzniklo modifikáciou, resp. doplnením pôvodného § 28 ods. 2 TP účinného do 31. 1. 2014, podľa ktorého bolo v tomto smere možné pribrať tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorému táto osoba rozumie.

V zmysle bodu 22 úvodných ustanovení Smernice by sa tlmočenie a preklad mali zabezpečiť predovšetkým v rodnom jazyku podozrivých alebo obvinených osôb, alebo v akomkoľvek inom jazyku, ktorým hovoria alebo mu rozumejú, s cieľom umožniť im plne uplatniť ich právo na obhajobu a s cieľom zabezpečiť spravodlivý proces.

I napriek skutočnosti, že právny rámec Smernice je pomerne jasne definovaný, paragrafové znenie časti novelizovaného § 28 ods. 3 TP, je podľa nášho názoru zmatečné a v rozpore s cieľmi a závermi Smernice. Problematickým sa už na prvý pohľad javí citácia ustanovenia vyjadrením „... ktorého je táto osoba štátnym občanom, alebo v ktorom má bydlisko a ktorému táto osoba rozumie.“

<sup>7</sup> Porovnaj s čl. 5 ods. 2 Dohovoru a čl. 6 ods. 3 písm. a) Dohovoru.

Pokiaľ ide o pojmové vymedzenie „v ktorom má osoba bydlisko a ktorému táto osoba rozumie“ uvádzame, že skutočnosť, že má osoba v niektorom štáte bydlisko ešte nemusí automaticky znamenať, že osoba aj jazyku tohto štátu rozumie. V tejto súvislosti možno poukázať na voľný pohyb pracovníkov v rámci Európskej únie, zakotvený v čl. 45 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ako i smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. 4. 2004 o práve občanov Európskej únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov. Gramatickým a logickým výkladom uvedeného dôjdeme jednoznačne k záveru, že spojka „a“ v sebe indikuje potrebu vykladať túto časť ustanovenia tak, že uvedené podmienky musia byť splnené súčasne.

Domnievame sa, že táto časť ustanovenia by mala byť gramaticky koncipovaná so spojkou „alebo“, ktorá by uvedený nedostatok odstránila. Navyše je potrebné zdôrazniť, že takéto vymedzenie ani implementovaná Smernica neuvádza, keďže si nekladie podmienku, aby osoba mala v niektorom štáte bydlisko, avšak kladie dôraz na poskytnutie možnosti vyjadrovať sa osobám v jazyku, ktorý najlepšie ovládajú alebo mu rozumujú. Smernica používa výhradne slovné spojenia „rodný jazyk“ (z angl. „native language“) a „jazyk, ktorým hovoria alebo mu rozumujú“ (z angl. „any other language that they speak or understand“).

V časti § 28 ods. 3 TP, použil zákonodarca rovnako sporné pojmové vyjadrenie „jazyk štátu, ktorého je osoba štátnym občanom“. Treba zdôrazniť, že nakoľko je narodenie jedným (nie jediným) zo spôsobov nadobudnutia štátneho občianstva, zákonodarca predpokladá, že rodným jazykom osoby by mal byť jazyk toho štátu, na území ktorého sa narodila alebo štátu, ktorého je občanom jej rodič. Nakoľko však Smernica používa spojenie „rodný jazyk“ a za účelom širšieho výkladu aj slovné spojenie „iný jazyk, ktorému osoba rozumie alebo ktorým hovorí“ a táto nepoužíva spojenie „jazyk štátu“, máme za to, že jej cieľom bolo poskytnúť osobám možnosť vyjadrovať sa v jazyku, ktorý im je najbližší (vrátane jazykov, ktoré nie sú úradným jazykom žiadneho štátu). Hoci by takto prezentovaný výklad znamenal isté komplikácie v trestnom konaní, je podľa nášho právneho názoru najviac konformný s požiadavkou, aby sa osoba mohla vyjadrovať v jazyku, v ktorom sa vie vyjadrovať najlepšie, a teda plne v súlade s cieľmi Smernice.

Ak by sme ako príklad uviedli osobu rómskej etnickej príslušnosti, je zrejmé, že rómština nie je úradným jazykom žiadneho štátu, no napriek tomu je vlastná značnému počtu štátnych občanov Slovenskej republiky, ktoré sa v tomto jazyku vedú vyjadrovať najlepšie. Na tento jazyk nie je v zozname tlmočníkov a prekladateľov zapísaná žiadna osoba, čiže by v tejto súvislosti prichádzalo do úvahy len pribratie tlmočníka *ad hoc*. V praxi však s uvedeným nie sú problémy, keďže tieto osoby spravidla ovládajú jazyk, v ktorom sa konanie vedie (v našom prípade slovenský jazyk).

Vzhľadom na uvedené však treba poukázať na skutočnosť, že každá osoba si povinnou školskou dochádzkou osvojí niektorý úradný jazyk aspoň do takej miery, aby sa v ňom vedela dostatočne vyjadrovať, hoci by bolo pre ňu podstatne lepšie používať v úradnej komunikácii napríklad dialekt. Napriek tomu môže nastať situácia, kedy osoba vyhlási, že chce vypovedať vo svojom rodnom jazyku – napr. osoba slovenskej štátnej príslušnosti, ale maďarskej národnosti vyhlási, že jej je prirodzenejšie vypovedať v maďarskom jazyku a nie v úradnom jazyku (slovenčine). Alebo Róm – štátny občan Slovenskej republiky vyhlási, že mu je prirodzenejšie vypovedať v ich dialekte – rómštine. V oboch prípadoch sa jedná o štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí však na bežnú komunikáciu používajú iný jazyk ako slovenčinu a v tomto inom jazyku sa vedú vyjadriť najlepšie.

Na jednej strane Smernica požaduje, aby obvineným a podozrivým osobám bolo umožnené vyjadriť sa v jazyku, ktorému najlepšie rozumujú, resp. ktorý najlepšie ovládajú, na strane druhej poskytuje orgánom, ktoré konanie vedú, možnosť viesť ho v úradnom jazyku za predpokladu, ak tieto zistia, že osoba hovorí jazykom trestného konania alebo mu rozumie. Podľa čl. 2 ods. 4 Smernice členské štáty zabezpečia, aby bol zavedený postup alebo mechanizmus na zistenie toho, či podozrivé alebo obvinené osoby hovoria jazykom trestného konania, či mu rozumujú a či potrebujú pomoc tlmočníka. Podľa bodu 21 úvodných ustanovení Smernice takýto postup predpokladá, že príslušný orgán overí akýmkoľvek vhodným spôsobom, vrátane konzultácie s podozrivými alebo obvinenými osobami, či hovoria jazykom trestného konania, či mu rozumujú, alebo či potrebujú pomoc tlmočníka. Trestný poriadok však pre orgány činné v trestnom konaní a súdy takúto povinnosť nijakým spôsobom neustanovuje a mechanizmus takéhoto overenia nešpecifikuje.

V prípade, ak orgán rozhodne, že tlmočník nie je potrebný, mala by existovať možnosť podať proti takému rozhodnutiu opravný prostriedok. V zmysle čl. 2 ods. 5 Smernice členské štáty zabezpečia, aby v súlade s postupmi vo vnútroštátnom práve, podozrivé alebo obvinené osoby mali právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, v ktorom sa konštatuje, že tlmočenie nie je potrebné a v prípade, že tlmočenie bolo poskytnuté, možnosť podať sťažnosť, že kvalita tlmočenia nie je postačujúca na zabezpečenie spravodlivého procesu.

Táto požiadavka (t. j. rozhodnúť o tom, že tlmočenie nie je potrebné a následná možnosť podať opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu) sa novelizáciou do Trestného poriadku nedostala, hoci Smernica kladie dôraz na to, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo osoby, voči ktorým sa vedie konanie týkajúce sa výkonu európskeho zatýkacieho rozkazu, mali mať možnosť podať opravný prostriedok proti zisteniu, že nie je potrebné tlmočenie v súlade s postupmi vo vnútroštátnom práve. Taktiež, ak sa kvalita tlmočenia považuje za nedostatočnú na zaručenie práva na spravodlivý proces, príslušné orgány by mali byť schopné nahradiť ustanoveného tlmočníka.<sup>8</sup>

Trestný poriadok teda rieši problémové situácie tak, že orgán činný v trestnom konaní priberie tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorého je osoba štátnym občanom, alebo v ktorom má bydlisko a ktorému táto osoba rozumie. Inými slovami povedané, znenie Trestného poriadku je koncipované tak, že počíta len s úradnými jazykmi štátov, pretože zákonodarca predpokladal, že dotknutá osoba absolvuje minimálne povinnú školskú dochádzku a úradný jazyk toho ktorého štátu si osvojí. Výhradne v takomto prípade možno konštatovať, že je splnená minimálna požiadavka stanovená aj v Smernici (ako druhá možnosť), aby sa osoba mohla vyjadriť v jazyku, ktorému rozumie.

Na tomto mieste je potrebné poukázať na judikát R 29/1981,<sup>9</sup> z ktorého možno analogicky vyvodiť, že nie je možné zlúčiť funkciu tlmočníka a orgánu činného v trestnom konaní. Inými slovami povedané, ak orgán činný v trestnom konaní rozumie jazyku osoby, s ktorou realizuje vyšetrovací úkon, vždy musí pribrať do konania tlmočníka aj napriek tomu, že tento jazyk ovláda, v opačnom prípade dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na druhej strane, čl. 2 ods. 4 Smernice upravuje odlišnú situáciu, kedy orgán činný v trestnom konaní overuje, či podozrivé alebo obvinené osoby hovoria jazykom trestného konania, či mu rozumejú a či je vôbec pribratie tlmočníka potrebné.

Ako pozitívum novelizácie § 28 TP hodnotíme právne vymedzenie § 28 ods. 6 TP, podľa ktorého, pokiaľ sa na zaručenie spravodlivého procesu nevyžaduje fyzická prítomnosť tlmočníka a nepodarí sa zabezpečiť tlmočníka pre jazyk, ktorému osoba uvedená v § 2 ods. 20 TP dostatočne rozumie, možno v odôvodnených prípadoch tlmočenie zabezpečiť aj prostredníctvom technických zariadení určených na prenos obrazu a zvuku. V praxi pôjde predovšetkým o prípady, kedy orgánom činným v trestnom konaní plynú zákonné lehoty pri zadržaných osobách, vec neznesie odklad a nepodarí sa zabezpečiť tlmočníka. Týmto sa implementuje čl. 2 ods. 6 Smernice, podľa ktorého, ak je to potrebné, môže sa použiť komunikačná technológia, ako je videokonferencia,<sup>10</sup> telefón alebo internet, pokiaľ sa na zaručenie spravodlivého procesu nevyžaduje fyzická prítomnosť tlmočníka.

Aj keď Trestný poriadok neurčuje konkrétny spôsob ani druh použitých technických zariadení, orgány činné v trestnom konaní v praxi využívajú predovšetkým videokonferenciu (napr. v prípade postupu podľa § 138 TP). Pri výpovedi chráneného svedka podľa § 138 ods. 3 TP trvá strana obhajoby zväčša na tom, aby bolo možné zreteľne vidieť a sledovať pohyb celého tela, ako i mimiku a gestikuláciu chráneného svedka, rovnako tak priestor, v ktorom sa nachádza, ako i všetky osoby prítomné v miestnosti, odkiaľ tento svedok vypovedá. Takýto postup by však podľa nášho názoru bol pri postupe podľa § 28 ods. 6 TP nadbytočný, keďže pre potreby zabezpečenia tlmočenia by bolo možné využiť aj telefón prípadne internet tak, ako to v exemplifikačnom výpočte stanovuje samotná Smernica.

### Novelizácia § 28 TP vo vzťahu k právu na preklad v trestnom konaní

Okrem vyššie uvedeného sa zmeny dotkli aj ustanovenia upravujúceho preklad v trestnom konaní, ktoré je po novom vymedzené v § 28 ods. 4 TP. Prvá *alinea* tohto ustanovenia zostala oproti pôvodnému § 28 ods. 3 TP účinného do 31. 1. 2014 nezmenená a teda, ak je potrebné

8 Bod 25 a 26 úvodných ustanovení Smernice.

9 Bližšie pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo dňa 24. 7. 1980, sp. zn. 7 Tz 67/80 (R 29/1981).

10 V zmysle bodu 28 úvodných ustanovení Smernice, pri využívaní videokonferencie na účel tlmočenia na diaľku by sa príslušné orgány mohli spoliehať na nástroje, ktoré sa vytvárajú v rámci európskej elektronickej justície (napr. informácie o súdoch, ktoré disponujú zariadením alebo manuálmi pre videokonferencie).



preložiť zápisnicu o výpovedi alebo inú písomnosť, príberie sa prekladateľ opatrením. Uvedená časť ustanovuje právo na preklad všetkých osôb vymedzených v § 2 ods. 20 TP, čo znamená, že svedok alebo poškodený môže požiadať o odborný preklad zápisnice z jeho výpovede.

Hoci svedok v zmysle § 69 ods. 1 TP nemá nárok na vydanie kópie zápisnice zo svojej výpovede, v zmysle § 138 TP, s poukazom na § 124 ods. 2 TP, má právo na to, aby si zápisnicu prečítal, alebo ak o to požiada, aby mu bola prečítaná s tým, aby bola zápisnica doplnená, alebo aby sa v nej vykonali opravy v súlade s jeho výpoveďou. V praxi sa uvedená problematika rieši pretlmočením obsahu zápisnice po skončení výsluchu a zapisovania, teda pribratý tlmočník svedkovi (resp. svedkovi – poškodenému) pretlmočí to, čo bolo do zápisnice zaznamenané aj spolu s príslušným poučením. Prípadné zmeny vo výpovedi, opravy zápisnice, resp. opravy mylného protokolovania, sa následne v zmysle § 60 TP poznamenajú.

Skutočnosť, že bol obsah zápisnice po skončení výsluchu osobe pretlmočený, sa poznačí v zápisnici. V krajnom prípade však môže nastať aj situácia, kedy osoba odmietne podpísať zápisnicu do času, kedy jej nebude predložený jej písomný preklad. Nakoľko je takýto postup oprávnenej osoby (svedka) plne v súlade so zákonom a § 69 TP výslovne neumožňuje osobe zápisnicu poskytnúť tak, aby si ju nechala preložiť sama, bude pre potreby prekladu zápisnice potrebné pribrať prekladateľa opatrením.

V tejto súvislosti máme za to, že nemožno prijať reštriktívny výklad, že pokiaľ bolo svedkovi priznané právo na tlmočníka, neprislúcha mu tak právo na prekladateľa. Za predpokladu, že by Trestný poriadok upravoval možnosť pre orgány činné v trestnom konaní rozhodnúť o tom, že preklad nie je potrebný, nakoľko zápisnica o výpovedi svedka bola tomuto ústne pretlmočená, o čom sa spravil v zápisnici záznam, prekladateľa by v takomto prípade nebolo potrebné priberať. Aj proti takémuto rozhodnutiu by však muselo existovať právo svedka podať opravný prostriedok.<sup>11</sup> Navyše dodávame, že svedok má stále možnosť odmietnuť zápisnicu podpísať. V praxi sú však takéto prípady výnimočné a svedkovia preklad zápisnice zo svojej výpovede nevyžadujú, pokiaľ im bola preložená ústne po skončení výsluchu, čo sa následne v zápisnici poznamená.

Vo vzťahu k obvinenému pribudla orgánom činným v trestnom konaní a súdom v § 28 ods. 4 TP obligatórna povinnosť nechať preložiť uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí obvineného do väzby, obžalobu, dohodu o vine a treste a návrh na jej schválenie, rozsudok, trestný rozkaz, rozhodnutie o odvolaní a rozhodnutie o podmienenej zastavení trestného stíhania. Tohto práva sa však obvinený môže výslovne vzdať, o čom ho príslušný orgán musí vopred poučiť. Rovnako musí byť obvinený poučený aj o dôsledkoch vzdania sa tohto práva. Preklad rozhodnutia a jeho doručenie zabezpečuje orgán, o ktorého rozhodnutie ide.

V uvedených zmenách sa odzrkadlila transpozícia bodu 30 úvodných ustanovení Smernice, ako i čl. 3 Smernice, podľa ktorých členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré nerozumejú jazyku dotknutého trestného konania, v primeranom čase poskytol písomný preklad všetkých dokumentov, ktoré sú základné na zabezpečenie toho, aby boli schopné uplatniť svoje právo na obhajobu a zaručenie spravodlivého procesu. Medzi základné dokumenty patrí každé rozhodnutie, ktorým sa osoba pozbavuje osobnej slobody, každá obžaloba alebo obvinenie a každý rozsudok. Rovnako príslušné orgány členských štátov by na základe vlastného návrhu alebo na žiadosť podozrivých alebo obvinených osôb či ich právneho zástupcu mali rozhodnúť, ktoré iné dokumenty sú základné na zaručenie spravodlivého procesu a mali by sa preto tiež preložiť.

V kontexte s takto vymedzeným právnym rámcom môže prirodzene vyvstať zásadná otázka v tom, kedy má obvinený právo podať opravný prostriedok proti takýmto základným dokumentom – či po doručení rozhodnutia v jazyku, v ktorom sa konanie vedie (tak ako dosiaľ), alebo po doručení písomného prekladu takéhoto rozhodnutia. Z pohľadu základných procesných práv obhajoby, ako i povinností zo strany orgánov činných v trestnom konaní, sa môže zdať v tejto súvislosti otázne, či plynutie takejto lehoty začne obvinenému až doručením písomného prekladu podstatného rozhodnutia, alebo či sa zotrvá na doterajšej praxi a bude postačovať preklad rozhodnutia tlmočníkom s tým, že sa následne obvinenému doručí aj písomné vyhotovenie prekladu, avšak obvinenému doručení tohto prekladu lehota na podanie opravného prostriedku plynúť nezačne.

Aj keď tieto úvahy môžu mať zásadný význam pre základné právo obvineného na obhajobu v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru, faktom je skutočnosť, že Trestný poriadok nepozná žiadnu špecifickú lehotu na podanie opravného prostriedku, ktorá by začala plynúť až doručení

11 Analogicky čl. 3 bod 5

Smernice (táto sa však vzťahuje len na obvinené a podozrivé osoby v trestnom konaní za účelom zabezpečenia práva na spravodlivý proces, o svedkoch či poškodených sa nezmieňuje).

písomného prekladu rozhodnutia obvinenému. Vzhľadom na to, že Smernica zdôrazňuje potrebu zabezpečenia práva na spravodlivý proces a uplatnenia práva na obhajobu by mali orgány činné v trestnom konaní v tomto smere mali postupovať mimoriadne obozretne, aby nedošlo k objektívnemu porušeniu týchto práv obvineného.

V praxi by realizácia uvedeného pravdepodobne znamenala, že v prípade, ak orgány činné v trestnom konaní majú vopred vedomosť o skutočnosti, že obvinený nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, vopred zabezpečia obvinenému písomný preklad takéhoto rozhodnutia. V opačnom prípade, ak by takúto vedomosť nemali, resp. ani vopred mať nemohli, buď pre krátkosť času, alebo pre iný relevantný dôvod, by pre obvineného prichádzal do úvahy postup podľa § 64 ods. 1 TP s tým, že za odpadnutie prekážky by sa v tomto smere považovalo objektívne preukázanie momentu, kedy sa do dispozície obvineného dostalo písomné preloženie rozhodnutia.<sup>12</sup> Posúdenie žiadosti obvineného o navrátenie lehoty by však zo strany orgánov činných v trestnom konaní vyžadovalo objektívne posúdenie časovej relevancie odpadnutia takejto prekážky tak, aby nedochádzalo k preukázateľnému zneužívaniu procesných práv obvineného.

Tento problém by odpadol v prípade, keď je obsah takéhoto rozhodnutia obvinenému ústne preložený (teda pretlmočený) a zároveň, ak obvinený výslovne vyhlási, že písomný preklad rozhodnutia nepožaduje. Orgánom činným v trestnom konaní a súdom tak pribudla povinnosť výslovne obvineného poučiť o následkoch vzdania sa práva na preklad základných dokumentov konania. Ak sa obvinený tohto práva vzdá, nebude môcť v ďalšom konaní namietať, že danému rozhodnutiu po jazykovej stránke nerozumel, pretože neovládal jazyk, v ktorom sa konanie vedie.

Pre uľahčenie praxe orgánom činným v trestnom konaní a súdom a odstránenie istých nezrovnalostí vo výklade takto modifikovaného § 28 ods. 4 TP je možné prijať čiastkový záver, že preklad základných dokumentov trestného konania – predovšetkým rozhodnutí, ktorými sa osoba pozbavuje osobnej slobody, rozhodnutia, ktorým sa osobe vznáša obvinenie, obžaloba, alebo ktorým sa ukončuje konanie – možno nahradí ústnym pretlmočením a následným výslovným vyhlásením obvineného, že písomný preklad takýchto dokumentov nežiada s vyjadrením, že berie na vedomie následky vzdania sa tohto práva (o týchto skutočnostiach sa ale musí obligatórne spísať úradný záznam).

Ústne pretlmočenie základných dokumentov trestného konania nie je v rozpore ani s čl. 3 ods. 7 Smernice, ktorý pripúšťa výnimku z písomného vyhotovenia prekladu základných dokumentov. Podľa tohto ustanovenia je možné namiesto písomného prekladu poskytnúť ústny preklad alebo ústne zhrnutie základných dokumentov pod podmienkou, že ústny preklad alebo ústne zhrnutie nemá vplyv na spravodlivosť procesu.

Uvedená možnosť sa však v Trestnom poriadku výslovne uviedla len v § 28 ods. 5 TP pri písomnostiach menej závažnej povahy s tým, že pri základných dokumentoch, vymedzených v § 28 ods. 4 TP, táto možnosť absentuje, čo považujeme za zrejmý nedostatok. V kontexte vyššie uvedeného výkladu však zastávame názor, že nahradí písomný preklad ústnym prekladom alebo ústnym zhrnutím základných dokumentov je možné aj v prípade postupu podľa § 28 ods. 4 TP. Avšak vzhľadom na to, že náš Trestný poriadok neupravil možnosť podať opravný prostriedok proti nedostatočne vykonanému tlmočeniu, považujeme za dôležité, aby sa obvinený po tom, ako mu boli základné dokumenty pretlmočené ústne, vyjadril, že sa práva na ich písomný preklad výslovne vzdáva a že berie na vedomie následky vzdania sa tohto práva. Takúto požiadavku obsahuje aj samotný čl. 7 Smernice.

Vzhľadom na požiadavku uvedenú v Smernici, aby ústny preklad nemal vplyv na spravodlivosť procesu a vzhľadom na absenciu možnosti podať opravný prostriedok proti nedostatočnosti, resp. nekvalite poskytnutého tlmočenia sa prikláňame k názoru, že v prípade, ak by napriek ústnemu prekladu rozhodnutia požiadal obvinený o jeho písomný preklad, orgán činný v trestnom konaní alebo súd by mu takýto preklad musel zabezpečiť.

Podľa novo koncipovaného § 28 ods. 5 TP, orgán, pred ktorým sa konanie vedie, rozhodne na žiadosť obvineného alebo aj bez takej žiadosti, o písomnom preložení aj inej písomnosti, ak je to nevyhnutné na zaručenie spravodlivého procesu, najmä pre riadne uplatnenie práva na obhajobu v rozsahu určenom týmto orgánom.

Podľa čl. 3 ods. 4 Smernice sa nevyžaduje prekladať tie časti základných dokumentov, ktoré nie sú relevantné na to, aby sa podozrivé alebo obvinené osoby oboznámili s prípadom, ktorý sa proti nim vedie. Rozhodnutie o tom, ktoré časti sú alebo nie sú relevantné na to, aby sa obvinené alebo podozrivé osoby s prípadom oboznámili je ponechané na orgáne, pred ktorým sa uvedené

12 Rovnako je v tomto smere otázne, či by o tejto skutočnosti mal byť obvinený zo strany orgánu činného v trestnom konaní pri doručení rozhodnutia zvlášť poučený a ak áno, v akom jazyku.

13 § 69 ods. 2 TP.

konanie vedie. V praxi pôjde predovšetkým o prípady, kedy je orgán činný v trestnom konaní oprávnený odmietnuť oprávnenej osobe nazretie do spisu.<sup>13</sup>

Trestný poriadok upravuje možnosť podania opravného prostriedku voči uzneseniu o zamietnutí odôvodnenej žiadosti obvineného alebo jeho obhajcu o preklad iných dokumentov, ako je uvedené v § 28 ods. 4 TP. V prípade rozhodnutí podľa § 28 ods. 4 TP príslušný orgán zabezpečí ich písomný preklad vždy, pokiaľ osoba výslovne nevyhlási, že sa tohto svojho práva vzdáva (vyhlásenie musí byť orgánom zaznamenané spolu s tým, že osoba berie na vedomie následky vzdania sa tohto práva a o tomto bola poučená).

Na rozdiel od § 28 ods. 4 TP, je v § 28 ods. 5 TP výslovne uvedená možnosť pretlmočenia písomnosti, resp. jej podstatného obsahu, namiesto písomného prekladu, za súčasného splnenia podmienky, že takýto postup nemá vplyv na spravodlivosť procesu. Skutočnosť, že došlo k pretlmočeniu celej písomnosti alebo jej časti, sa poznamená v zápisnici o úkone. Písomný preklad nebude vyhotovený ani v prípade, ak obvinený po poučení prehlási, že preklad takejto písomnosti nepožaduje. Tu treba zdôrazniť právo obvineného na nazeranie do spisov v zmysle § 69 TP a vyhotovovanie kópií spisov. Obvinený si môže sám alebo prostredníctvom obhajcu zaobstarat' preklad tých častí spisu, do ktorých mu nazretie odopreté nebolo.

Okrem uvedeného však Smernica v čl. 3 v bode 5 od členských štátov vo svojich právnych poriadkoch vo vzťahu k trestnému konaniu požaduje zabezpečiť, aby mali podozrivé alebo obvinené osoby právo podať opravný prostriedok proti takému rozhodnutiu, v ktorom sa konštatuje, že preklad dokumentov alebo ich častí nie je potrebný a v prípade, že preklad bol poskytnutý, možnosť podať sťažnosť, že kvalita prekladu nie je postačujúca na zabezpečenie spravodlivého procesu. I napriek takto pomerne jednoznačne formulovanému zneniu Smernice sa obdobné ustanovenie, ktorým by sa garantovalo oprávnenie obvinených a podozrivých osôb, do Trestného poriadku nedostalo.

## Záver

Záverom konštatujeme, že implementácia Smernice nebola zo strany Slovenskej republiky prevedená dostatočne z viacerých dôvodov.

V Trestnom poriadku absentuje výslovné oprávnenie orgánu činného v trestnom konaní nahradiť písomný preklad základných dokumentov trestného konania, ktoré sú vymedzené v § 28 ods. 4 TP, ústnym prekladom alebo ústnym zhrnutím ich obsahu. Aj tam, kde zákon výslovne stanovuje povinnosť orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu prekladať základné dokumenty trestného konania, je možné túto povinnosť splniť ich pretlmočením. Musia byť však splnené ďalšie podmienky a to, že ústny preklad nemá vplyv na spravodlivosť trestného procesu a že obvinený výslovne vyhlási, že sa takéto práva na písomný preklad vopred vzdáva. O možnosti vzdania sa tohto práva, ako aj o následkoch s tým spojených však musí byť poučený orgánom, ktorý konanie vedie.

Rovnako nie je v zákone upravená ani možnosť orgánu činného v trestnom konaní rozhodnúť, že napriek žiadosti oprávnenej osoby nie sú tlmočenie resp. preklad potrebné. Taktiež nie je upravená možnosť oprávnenej osoby podať proti takémuto rozhodnutiu orgánu účinný opravný prostriedok. V prípade rozhodnutia, ktoré bolo vyhotovené v úradnom jazyku, ktorému obvinený nerozumie, treba veľmi citlivo pristupovať k právu na spravodlivé súdne konanie a k právu na obhajobu obvineného, pri prípadnom rozhodovaní orgánu činného v trestnom konaní o navrátení lehoty podľa § 64 ods. 1 TP. Pri takomto rozhodovaní však netreba opomenúť možnosť účelového predĺžovania lehoty na podanie opravného prostriedku obvineným modifikáciou termínu, ku ktorému sa vzťahuje odpadnutie prekážky.

Pokiaľ ide o zabezpečenie postupu alebo mechanizmu na zistenie toho, či podozrivé alebo obvinené osoby hovoria jazykom trestného konania, či mu rozumejú a či potrebujú pomoc tlmočníka, nie je v Trestnom poriadku výslovne upravená takáto povinnosť overenia orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi, čím by sa podľa nášho názoru aspoň čiastočne predišlo prieťahom v trestnom konaní a možným obštrukciám.

Zmätočne je z nášho pohľadu koncipovaný § 28 ods. 3 TP, týkajúci sa jazyka, na ktorý je priberaný tlmočník resp. prekladateľ, a to z viacerých pohľadov.

Z pohľadu práva na materinský jazyk je zrejmé, že zatiaľ čo Smernica používa termín „native language“, ktorý možno z nášho pohľadu extenzívne chápať aj ako jazyk etnických skupín či národnostných menšín, § 28 ods. 3 TP za materinský jazyk považuje jazyk štátu, ktorého je osoba štátnym občanom. Smernica síce výrazným spôsobom preferuje možnosť konkrétnej osoby vyjadrovať sa v jazyku, ktorý najlepšie ovláda alebo ktorému rozumie, avšak žiadny štát nemôže dostatočne garantovať, aby na každý dialekt či jazyk ktorejkoľvek etnickej skupiny dokázal zabezpečiť odborne školeného tlmočníka či prekladateľa, ktorý by takémuto jazyku rozumel a vedel ho relevantne tlmočiť. Prirodzene však možno požadovať, aby vo vyspelých európskych demokraciách existovali tlmočníci a prekladatelia na jednotlivé úradné jazyky ostatných štátov. Výrazné zúženie pojmu „materinský jazyk“ v paragrafovom znení Trestného poriadku, ako priamy dôsledok nedôslednej implementácie Smernice vo vzťahu k právu na materinský jazyk, môže mať bezprostredný vplyv na porušenie práva na spravodlivý proces a práva na obhajobu v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. a) Dohovoru.

Ako sme však už uviedli, v kontexte práva osoby na materinský jazyk môže byť reálna aplikácia Smernice orgánmi činnými v trestnom konaní problematická, preto sa ako vhodnejšou alternatívou javí priratie tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorému táto osoba rozumie. Slovenský zákonodarca však predmetný § 28 ods. 3 TP z nášho pohľadu skomplikoval doplnením časti „v ktorom má daná osoba bydlisko“, ktorú navrhujeme upraviť tak, aby medzi ustanovenými podmienkami „jazyk štátu, v ktorej má osoba bydlisko“ a „jazyk štátu, ktorému osoba rozumie“ nebola konjunkcia, ale alternatíva a teda, aby bola spojka „a“ nahradená spojkou „alebo“. Možno dozaista súhlasiť s konštatovaním, že každá osoba by mala rozumieť aspoň niektorému úradnému jazyku a ovládať minimálne úradný jazyk toho štátu, kde sa narodila či dlhší čas žila, a to bez ohľadu na to, kde má svoje bydlisko, ktoré samo osebe nemôže byť atribútom jazykovej znalosti.

Reštriktívne bolo tiež implementované ustanovenie Smernice týkajúce sa tlmočenia porady obvineného s obhajcom. V naznačenom smere by sa uvedená možnosť mala podľa nášho názoru vzťahovať aj na podozrivú osobu (najmä podozrivého v zmysle § 85 TP).

Všetky vyššie uvedené nedostatky implementácie Smernice majú bezprostredný vplyv na právo na spravodlivý proces a najmä právo na obhajobu v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. a) Dohovoru, podľa ktorého každý, kto je obvinený z trestného činu má právo byť bezodkladne a podrobne informovaný v jazyku, ktorému rozumie, s povahou a dôvodmi obvinenia proti nemu. Toto právo sa síce prekrýva s právom zatknutej osoby uvedeným v čl. 5 ods. 2 Dohovoru, jeho účelom je však poskytnúť obvinenému potrebné informácie tak, aby mohol pripraviť svoju obhajobu v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru. ■

## RESUMÉ

### Niekoľko poznámok k právu na tlmočenie a preklad v slovenskom trestnom konaní

Článok sa venuje nedávnej novelizácii § 28 Trestného poriadku, ktorý upravuje tlmočenie a preklad v trestnom konaní. Novelizácia uvedeného ustanovenia je výsledkom implementácie smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2010/64/EÚ z 20. 10. 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní. V článku sú podrobne rozobraté dôsledky tejto novelizácie, ktoré sú primerane konfrontované s cieľmi implementovanej Smernice. V neposlednom rade článok poukazuje na prípadné aplikačné problémy, ktoré môže takéto znenie novelizovaného Trestného poriadku v praxi spôsobiť.

## SUMMARY

### Comments on the Right to Interpretation and Translation in the Slovak Criminal Proceedings

The article deals with recent amendments to Sec. 28 of the Criminal Procedure Code, which governs and regulates interpretation and translation in criminal proceedings, as a result of implementing Directive 2010/64/EU of the European Parliament and of the Council on the right to interpretation and translation in criminal proceedings of 20 October 2010. The article in a detail



analyses consequences of these amendments, which are confronted with the aims and objectives of the implemented Directive. Last but not least, the article also points to possible problems which the application of the amended Criminal Procedure Code in practice may cause.

## ZUSAMMENFASSUNG

### **Einige Anmerkungen zum Recht auf Dolmetschleistungen und Übersetzungen in slowakischen Strafverfahren.**

Der Artikel ist der unlängsten Novellierung des § 28 der Strafprozessordnung gewidmet, die die Dolmetschleistungen und Übersetzungen im Strafverfahren regelt. Die Novellierung der angeführten Bestimmung ist Ergebnis der Implementierung der Richtlinie Nr. 2010/64/EU des Europäischen Parlaments und Rates vom 20. 10. 2010 über das Recht auf Dolmetschleistungen und Übersetzungen in Strafverfahren. Im Artikel sind ausführlich die Auswirkungen dieser Novellierung analysiert, die mit den Zielen der implementierten Richtlinie entsprechend konfrontiert werden. Und nicht zuletzt wird im Artikel auf eventuelle Applikationsschwierigkeiten hingewiesen, die eine solche Fassung der novellierten Strafprozessordnung in der Praxis verursachen kann.

# Určenie lehoty všeobecným spôsobom (legislatívne, výkladové a aplikačné problémy)

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

*Vzhľadom na to, že právo spája s časom a jeho plynutím významné právne dôsledky, je potrebné, aby v práve (zákon, právny úkon) bol čas určený tak, aby bolo zrejmé alebo sa aspoň dalo výkladom vyvodiť jeho určenie vrátane začiatku a konca určitej lehoty (doby). Pri utváraní zmluvných vzťahov je potrebné tomu venovať osobitnú pozornosť. Pravdou však je, že to tak vždy nie je, a to nielen v prejavoch vôle (právne úkony), ale ani v právnych normách.*

V niektorých prípadoch právo spája relevantné právne účinky aj s takým **určením lehoty, resp. doby (časového úseku), ktoré nie je celkom určité**. Právna norma vyjadruje časový úsek len všeobecne a v konkrétnom prípade je potrebné jeho spresnenie. Spravidla je to vyjadrené výrazmi **ihneď** (nejaký úkon sa má uskutočniť ihneď) alebo **bez zbytočného odkladu**, alebo zákon vyžaduje dobu (lehotu) primeranú. Tak je to napríklad pri čase plnenia obchodných zmlúv, kde platí, že ak čas plnenia nie je v zmluve určený, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie záväzku ihneď po uzavretí zmluvy a dlžník je povinný záväzok splniť bez zbytočného odkladu po tom, čo ho veriteľ o plnenie požiada (§ 340 OBZ). Podľa Občianskeho zákonníka je dlžník povinný splniť dlh prvý deň po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiada (§ 563).

Takto všeobecne ustanovené lehoty sú často flexibilnejšie ako tie, ktoré sú určené presným dňom. Možno ich pri aplikácii prispôbiť potrebám konkrétneho prípadu, a preto v určitom ohľade viac vyhovujú najmä potrebám obchodných vzťahov. Na druhej strane, takto vymedzené lehoty kladú vyššie nároky na aplikačnú prax a judikatúru.

**prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.**

*pôsobí ako vedúca vedecká pracovníčka v Ústave štátu a práva SAV.*

*Vykonáva advokátsku prax. Je zapísaná*

*v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory. Je autorou významných publikácií z odboru obchodné právo.*



Význam presného určenia času je v práve nepochybný. V praxi sú však časté prípady, keď zmluva vymedzuje čas nie celkom presne. Obchodný zákonník preto niektoré takéto nie celkom presné určenia času spresňuje v rámci právnej úpravy kúpnej zmluvy pri dodaní tovaru (§ 415) tým, že poskytuje určité výkladové pravidlo pre často používané, nie celkom jednoznačné určenia času. Takými sú nasledujúce určenia času plnenia použité v zmluve:

- začiatkom obdobia sa rozumie prvých 10 dní tohto obdobia,
- v polovici mesiaca sa rozumie obdobie od 10 do 20 dňa mesiaca,
- v polovici štvrtroka sa rozumie druhý mesiac štvrtroka,
- koncom obdobia posledných 10 dní obdobia,
- ihneď sa rozumie pri potravinách a surovinách do dvoch dní, pri strojárskych výrobkoch do 10 dní, pri ostatnom tovare päť dní.

To platí za predpokladu, že z obchodných zvyklostí alebo ustálenej predchádzajúcej praxe medzi stranami nevyplýva niečo iné.

Najfrekvencovanejšia je lehota bez zbytočného odkladu, prípadne doba primeraná a práve s nimi je v posledných rokoch spätých viacero pochybností a nejasností, či už v legislatíve, výkladovej a aplikačnej praxi, ale aj v judikatúre.

## 1. Lehota bez zbytočného odkladu

### 1.1.

#### Legislatívne vyjadrenie lehoty bez zbytočného odkladu

Lehota bez zbytočného odkladu nie je v súkromnom práve žiadnou novinkou. Tradične ju používali a používajú súkromnoprávne kódexy spravidla vtedy, keď má byť časový úsek čo najkratší, ale nie je možné presne určiť jeho dĺžku tak, aby v každom jednotlivom prípade, na ktorý sa má aplikovať, išlo o čo najkratšiu lehotu.

V legislatíve v posledných dvoch desaťročiach pozorujeme pri používaní pojmu bez zbytočného odkladu určité tendencie, ktoré v žiadnom prípade nemôžeme označiť ako pozitívne. Práve naopak. Legislatíva má veľký podiel na tom, že význam pojmu bez zbytočného odkladu sa do značnej miery zneistil. Prejavuje sa to vo viacerých smeroch.

Predovšetkým sa v značnej miere porušuje dlhodobo zaužívané a v legislatíve v minulosti akceptované používanie pojmu „bez zbytočného odkladu“, ktorý sa používal v súkromnoprávných úpravách, a pojmu „bezodkladne“, ktorý bol vyhradený pre verejnoprávne úpravy. Oba tieto pojmy majú vyjadriť, že ide o lehotu v danom konkrétnom prípade čo najkratšiu, ale v oboch prípadoch sa pri posudzovaní jej dĺžky berú do ohľadu iné skutočnosti (súkromnoprávneho alebo verejnoprávneho charakteru). Poľutovaniahodné je, že takéto nesprávne používanie uvedenej terminológie sa týka aj základných kódexov, akými sú Občiansky zákonník a Obchodný zákonník.

V Občianskom zákonníku je pojem „bez zbytočného odkladu“ použitý približne 62-krát a v Obchodnom zákonníku približne 87-krát. Pritom pojem „bezodkladne“ sa v Občianskom zákonníku a v Obchodnom zákonníku v každom vyskytuje len asi 7-krát. Možno si položiť otázku, o čom to svedčí? Na prvý pohľad by sa zdalo, že ide o dva významovo rôzne pojmy, prostredníctvom ktorých chcel zákonodarca vyjadriť dva rôzne časové úseky – lehoty významné pre zachovanie, prípadne uplatnenie práva. Pri podrobnejšom skúmaní dôvodu používania oboch pojmov prídeme celkom k banálnemu poznatku, že v skutočnosti ide o nepresnosť a nedôslednosť. Jednoducho, zákonodarca tu neakceptuje roky uznávanú zásadu, že v súkromnom práve sa najkratšia možná lehota vyjadruje pojmom „bez zbytočného odkladu“. Nejde teda o vyjadrenie dvoch rôznych lehôt. Svedčí o tom aj to, že pôvodný text oboch kódexov používal dôsledne pojem „bez zbytočného odkladu“. Prostredníctvom neskorších noviel sa do oboch kódexov dostal aj výraz „bezodkladne“.

Na základe takto neopodstatnene uvádzaných dvoch termínov na označenie rovnakého pojmu vzniká pri aplikácii výkladový problém spočívajúci v tom, či oba termíny majú rovnaký význam, alebo ide o dve významovo rôzne vymedzenia lehoty.

Druhým problémom vyplývajúcim z legislatívneho vyjadrenia lehôt je, že čoraz častejšie v právnych predpisoch dochádza k nesprávnemu používaniu vymedzenia dĺžky času, resp. vyjadrenia lehoty prostredníctvom pojmu „bez zbytočného odkladu“. Časté sú vyjadrenia typu „subjekt je povinný plniť bez zbytočného odkladu najneskoršie do desiatich dní“. V takýchto prípadoch dochádza ku kumulácii dvoch lehôt, z ktorých jedna je vyjadrená slovami *bez zbytočného odkladu* a druhá je daná *desiatimi dňami*. Pritom lehota bez zbytočného odkladu je lehotou najkratšou, ktorá v konkrétnom prípade môže byť napríklad 2 dni, ale aj 5 dní, ba dokonca aj 11 dní. Takéto vyjadrenia sú preto nepresné a máätúce. Nemali by sa vyskytovať predovšetkým v právnych normách, lebo to svedčí o nedôslednosti, ba až neznanosti spôsobujúcej mätenie pojmov.

Praktická aplikácia takto kumulatívne určenej lehoty je v praxi nasledujúca: pôjde o lehotu 10 dní v zmysle takéhoto ustanovenia, povinný potom môže plniť v ktorýkoľvek deň lehoty najneskoršie v jej posledný desiaty deň. Teda v tomto prípade by stačilo, ak by zákonodarca uviedol, že tú ktorú povinnosť je potrebné splniť v lehote desať dní.

Uvedené kumulácie lehôt v právnych predpisoch sa stále množia. Tým sa zbytočne právny poriadok komplikuje a stáva sa neprehľadným pri jeho výklade a aplikácii, čo napokon ohrozuje právnu istotu subjektov práva. Navyše sa čoraz častejšie takéto zdvojené vymedzenie lehoty prenáša aj do právnej praxe a často ho možno nájsť v zmluvách.

## 1.2.

### Lehota bez zbytočného odkladu v judikatúre

V judikatúre pojem bez zbytočného odkladu nie je jednoznačne chápaný, čo neprispieva k jeho objasneniu v aplikačnej praxi. Pravda takúto nejednotnosť ponímania v judikatúre iste podporuje aj nejednotnosť v legislatíve. Uvedieme aspoň niekoľko názorov na lehotu bez zbytočného odkladu v judikatúre slovenských a českých súdov.

**V judikatúre slovenských súdov** sa na ponímanie lehoty bez zbytočného odkladu vyskytlo viacero názorov.

Jeden z nich pokladá dĺžku lehoty bez zbytočného odkladu za lehotu v dĺžke 8 dní.<sup>1</sup> Tento názor akceptoval aj okresný súd Nitra, keď v odôvodnení rozsudku uvádza: *V tomto prípade teda vznikla otázka, či odporca, ako kupujúci, uplatnil reklamáciu väd bez zbytočného odkladu. V rozhodcovskom náleze vydanom v právnej veci č. 5713 z roku 1989 na Rozhodcovskom súde pri MOK v Paríži rozhodcovia pri výklade odborného výrazu obsiahnutého v čl. 39 Viedenského dohovoru, kde sa ukladá kupujúcemu povinnosť oznámiť vady predávajúcemu v primeranej lehote po tom, čo ich zistil alebo mal zistiť, dospeli k záveru, že za primeranú lehotu sa považuje 8 dní. Súd sa s takýmto výkladom primeranej lehoty, t. j., lehoty „bez zbytočného odkladu“, stotožnil, t. j. má za to, že odporca ako kupujúci mal vady tovaru oznámiť predávajúcemu, resp. z dôvodu vadného plnenia odstúpiť od zmluvy (pokiaľ by súd toto odstúpenie akceptoval, ako aj oznámenie väd) v 8-dňovej lehote. Keďže tak odporca ako kupujúci to urobil po tejto lehote, t. j. po dvoch týždňoch, a navrhovateľ namietol, že odporca si nárok z väd vôbec neuplatnil, resp. pokiaľ by si ho aj uplatnil, neuplatnil si ho včas v zmysle Obchodného zákonníka, a súd tento nárok z väd v súlade s § 428 od., 1 a 2 OBZ priznať nemohol.<sup>2</sup>*

Tomuto názoru nemožno prisvedčiť, lebo paušalizuje lehotu bez zbytočného odkladu a vymedzuje ju striktnie ôsmimi dňami, bez ohľadu na okolnosti konkrétneho prípadu. Súd zároveň, ako je zrejme z citovaného textu, stotožňuje lehotu bez zbytočného odkladu a lehotu primeranú, hoci obe tieto lehoty legislatíva diferencuje, o čom bude reč ďalej.

Správnejšie sa k uvedenej osemdňovej dĺžke lehoty bez zbytočného odkladu postavil vo svojom rozsudku Krajský súd v Košiciach, ktorý v odôvodnení uviedol: *Výkladovým problémom v súdnej praxi môže byť termín bez zbytočného odkladu. V žiadnom ustanovení Obchodného zákonníka ani Občianskeho zákonníka nenájdeme legálnu definíciu uvedeného pojmu. Definícia uvedeného pojmu je uvedená len pri jednom rozhodnutí Parížskej obchodnej komory, kde sa za lehotu bez zbytočného odkladu považovala lehota ôsmich dní, ale bez akéhokoľvek odôvodnenia (išlo o lehotu pre odstúpenie od kúpnej zmluvy). Skutočne bude záležať na okolnostiach každého prípadu, t. j. kedy sa oprávnená strana dozvedela o porušení povinnosti, ako potom postupovala, čo jej bránilo v skoršom odstúpení od zmluvy (napr. preverovanie okolností prípadu, posudzovanie možnosti odstúpenia napr. v kolektívnom štatutárnom orgáne, jednanie s druhou stranou o možnosti nápravy a pod.), nie je preto možné určiť všeobecnú lehotu, v ktorej by urobený úkon odstúpenia ešte bol považovaný za včasný a v ktorej lehote by už nebol považovaný za včasný.<sup>3</sup>*

Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací zaujal stanovisko k ponímaniu lehoty bez zbytočného odkladu.<sup>4</sup> Zaujímavý je z tohto hľadiska priebeh celého sporu, t. j. na súde prvého stupňa, na krajskom súde ako súde odvolacom a napokon na Najvyššom súde SR ako súde dovolacom.

V spore bola spochybnovaná lehota bez zbytočného odkladu na uplatnenie započítacieho prejavu žalovaného na základe jeho pohľadávok, ktoré mal voči postupcovi a ktoré uskutočnil listom z 12. septembra 2005.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že námietku započítania žalovaný uskutočnil v primeranej lehote (do jedného mesiaca) od preukázania postúpenia pohľadávky na nového veriteľa, t. j. na žalobcu, čím došlo k zániku žalovanej pohľadávky. Jedným z odvolacích dôvodov bolo posúdenie, či žalovaný započítanie oznámil žalobcovi bez zbytočného odkladu podľa § 529 ods. 2 OZ. K tomuto odvolaciemu dôvodu zaujal odvolací súd nasledujúce stanovisko: *Odvolací súd*

1 Uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 26 Cob 108/2005 z 3. novembra 2005.

2 Rozsudok Okresného súdu v Nitre, sp. zn. 27 Cb 300/00-66, z 3. októbra 2006.

3 Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2Cob/187/2006, z 28. mája 2007.

4 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Obdo 32/2007, z 29. apríla 2008.



sa priklonil k názoru odvolateľa, že lehota bez zbytočného odkladu je lehotou, ktorej maximálna dĺžka zodpovedá rozsahu 8 dní. Odvolací súd teda nesúhlasil s právnym názorom súdu prvého stupňa o započítaní pohľadávok žalovaným, písomným prejavom zo dňa 12. 9. 2005 v súdom uvádzanej primeranej lehote. Zákon nevyžaduje pre platnosť započítacieho prejavu lehotu primeranú, ale lehotu bez zbytočného odkladu. Pre nesplnenie podmienky oznámenia započítania pohľadávky bez zbytočného odkladu započítací prejav žalovaného listom z 12. 9. 2005 nie je právne významný, teda k započítaniu nedošlo a žaloba je v žalovanej výške vrátane úrokov z omeškania dôvodná.<sup>5</sup>

5 Tamže.

Spornou otázkou aj v dovolacom konaní na Najvyššom súde SR zostal právny názor vyslovený odvolacím súdom, ktorý uviedol, že k oznámeniu započítania pohľadávok nedošlo v lehote bez zbytočného odkladu tak, ako to predpokladá § 529 ods. 2 OBZ. K tejto otázke zaujal Najvyšší súd nasledujúce stanovisko: *Postúpenie pohľadávky ako inštitút Občianskeho zákonníka právne postavenie dlžníka nezhoršuje, ani ho nemení. Právna úprava jeho vzťahu k novému veriteľovi (postupníkovi), obsiahnutá v tomto ustanovení (§ 529 ods. 2 OBZ, pozn. autorky), mu zachováva právo námietok (dlhu, premlčania a pod.) a zároveň dlžníkovi priznáva voči novému veriteľovi právo namietat na započítanie svoju pohľadávku, avšak len vtedy, ak ide o pohľadávku spôsobilú na započítanie, ak ide o pohľadávku, ktorú mal voči postupcovi v čase, keď mu bolo postúpenie oznámené alebo preukázané a postúpenie pohľadávky oznámi bez zbytočného odkladu postupníkovi. .... V danej veci žalovaný vierohodne nepreukázal, že skutočne oznámil túto skutočnosť postupníkovi bez zbytočného odkladu. Tento pojem sa v ustálenej praxi vykladá podľa objektívnych možností splnenia stanovenej povinnosti a keď odvolací súd vyslovil, že lehota „bez zbytočného odkladu“ je doba zodpovedajúca 8 dňom, nemožno ustáliť názor, že by to bolo v rozpore s právnym predpisom. Pod pojmom „bez zbytočného odkladu“ je potrebné rozumieť rozhodne kratší časový úsek, čo vyplýva aj z gramatického výkladu tohto slovného spojenia, pričom lehotu 31 dní nesporne nemožno vykladať za lehotu bez zbytočného odkladu. Taktiež tvrdenie odvolateľa, že pohľadávky spôsobilé na započítanie sa mohli stretnúť v deň splatnosti (31. 8. 2005), ktorý považuje z hľadiska jeho oznamovacej povinnosti za právne relevantný, nemá oporu v § 529 ods. 2 OZ. Stret pohľadávok spôsobilých na započítanie je právnou skutočnosťou svedčiacou o zániku takýchto pohľadávok.<sup>6</sup>*

6 Tamže.

Z uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu je zrejmé, že Krajský súd sa vo svojom rozsudku prihlásil k paušalizovanému chápaniu lehoty bez zbytočného odkladu ako lehoty, ktorej maximálna dĺžka je 8 dní. Pritom z uvedeného vyjadrenia je zrejmé, že okolnosti konkrétneho prípadu by mohli ovplyvniť dĺžku tejto lehoty len v rámci jej maximalizácie na 8 dní.

Najvyšší súd sa v tejto súvislosti vyjadruje obozretnejšie, keď zdôrazňuje objektívnu možnosť splnenia stanovenej povinnosti. Z jeho vyjadrenia možno tiež dedukovať, že v konkrétnom prípade by aj lehotu dlhšiu ako 8 dní bolo možné považovať za lehotu bez zbytočného odkladu, ale rozhodne by takouto lehotou nemohla byť lehota 31 dní. Domnievame sa, že ani takéto tvrdenie nemožno celkom bez výhrad akceptovať, lebo v konkrétnom prípade môže nastať situácia, keď lehota bez zbytočného odkladu celkom výnimočne môže presiahnuť aj túto dĺžku. Pravda, takáto dĺžka lehoty bez zbytočného odkladu by mala byť výnimočná. Lebo tam, kde je možné predpokladať lehotu dlhšiu ako jeden mesiac, by mal zákonodarca použiť skôr konkrétne vymedzenie lehoty.

Snahu maximalizovať dĺžku lehoty bez zbytočného odkladu nájdeme aj v ďalších rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR. Napríklad v unesení Najvyššieho súdu SR sa uvádza: *Pod pojmom bez zbytočného odkladu (bezodkladne) treba rozumieť v lehote spravidla pár dní (max. 5 – 7 dní), no určite nie mesiac.<sup>7</sup>*

7 Uznesenie

Najvyššieho súdu SR,  
sp. zn. 5 Tdo 32/2012,  
z 28. júna 2012.

**V judikatúre českých súdov** je názor na lehotu bez zbytočného odkladu jednoznačnejší. Na ilustráciu možno uviesť rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, v ktorom sa uvádza: *Pretože išlo o vady odstrániteľné, mal žalobca ako objednávateľ právo na ich bezplatné odstránenie, a žalovaný bol ako zhotoviteľ povinný vady odstrániť bez zbytočného odkladu, popr. mal žalobca právo na zrušenie zmluvy, ak pre opätovné vyskytnutie vady po oprave alebo pre väčší počet väd nemohol vec riadne užívať (porovnaj § 648 OZ). .....Pojem „bez zbytočného odkladu“, ktorý konkretizuje povinnosť včasného odstránenia vady, je potrebné vykladať podľa okolností každého prípadu, s prihliadnutím na povahu zhotovenej veci a náročnosť odstránenia.<sup>8</sup>*

8 Rozsudok Najvyššieho  
súdu Českej republiky,  
sp. zn. 33 Cdo 1508/2008,  
z 29. júna 2010.

Otázkou chápania lehoty bez zbytočného odkladu sa zaoberal aj nález Ústavného súdu Českej republiky, v ktorom sa uvádza: *Možno súhlasiť s argumentáciou všeobecného súdu potiaľ,*

že pojem „bez zbytočného odkladu“, použitý v ustanovení § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je pojmom vágnym a je potrebné ho vykladať vždy s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu. V každom konkrétnom prípade je však vždy potrebné skúmať, či dlžník bezodkladne využil všetky možnosti na splnenie tejto povinnosti, prípadne aké skutočnosti mu v tom bránili.<sup>9</sup>

Lehota bez zbytočného odkladu je výraz, ktorý sa v legislatíve dlhodobo používa. Ak hovoríme dlhodobo, myslíme tým minimálne jedno storočie. Môžeme ho nájsť už vo Všeobecnom občianskom zákonníku z roku 1811,<sup>10</sup> ako aj vo všetkých súkromnoprávných kódexoch, ktoré boli prijaté na území Československej republiky (Občiansky zákonník z roku 1950, Občiansky zákonník z roku 1964, Hospodársky zákonník z roku 1964, Zákonník medzinárodného obchodu z roku 1963, Obchodný zákonník z roku 1991), ale aj v novom českom Občianskom zákonníku z roku 2012.

Vzhľadom na takúto dlhú históriu by sa dalo predpokladať, že ide o termín dostatočne známy a jednoznačne vykladaný. Ako naznačila legislatíva a judikatúra najmä slovenských súdov, ale v posledných rokoch aj aplikačná prax, to tak nie je. Pozrime sa teda bližšie, čo pojem bez zbytočného odkladu vyjadruje, resp. ako ho treba vykladať.

Pojem bez zbytočného odkladu má niekoľko atribútov, ktoré je pri jeho výklade potrebné vziať do úvahy.

a) Predovšetkým ide o lehotu, ktorá má v danom prípade vyjadrovať **čo najkratší časový úsek**. Ak má subjekt v tejto lehote splniť nejakú povinnosť, musí tak urobiť okamžite ako je to možné, teda vtedy, keď vznikla možnosť jej splnenia po prvý raz. Možno to dokumentovať na nasledujúcom prípade. Obchodný zákonník upravuje v § 340 ods. 2 čas plnenia: „Ak čas plnenia nie je v zmluve určený, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie záväzku **ihneď** po uzavretí zmluvy a dlžník je povinný záväzok splniť **bez zbytočného odkladu**.“

Ako treba v uvedenom prípade posudzovať dĺžku lehoty bez zbytočného odkladu?

Lehotu bez zbytočného odkladu treba vykladať tak, že ide o dobu, ktorá dlžníkovi umožní bez akéhokoľvek otáľania plniť, resp. keď dlžník pri riadnom postupe môže plnenie poskytnúť po prvý raz. Teda je to najkratšia možná lehota v danom prípade. Ak by sme porovnali v uvedenom ustanovení výrazy „ihneď“ a „bez zbytočného odkladu“, mohli by sme konštatovať, že zákon tu ustanovuje najskorší okamih (nie lehotu), od ktorého môže veriteľ kedykoľvek, podľa vlastného uváženia, požiadať dlžníka o plnenie. Vo väčšine prípadov to bude ihneď po uzavretí zmluvy za predpokladu, že zmluva sa stala účinnou súčasne s jej uzavretím, teda v okamihu, ako vznikne povinnosť dlžníka plniť.

Len na porovnanie, Občiansky zákonník (§ 563) neposkytuje dlžníkovi na plnenie lehotu bez zbytočného odkladu, ale dlžník je povinný splniť dlh v prvý deň potom, čo ho o plnenie veriteľ požiada, t. j. v deň splatnosti.

b) **Dĺžku lehoty bez zbytočného odkladu nemožno paušalizovať ani maximalizovať**, resp. limitovať; bude rôzna v závislosti od okolností konkrétneho prípadu, ako aj povahy plnenia. Dĺžka tejto doby sa posudzuje v každom individuálnom prípade osobitne, a preto môže byť pre jednotlivé prípady rôzna. Uvedieme niekoľko príkladov.

Pri ručení má veriteľ povinnosť bez zbytočného odkladu oznámiť ručiteľovi na požiadanie výšku svojej zabezpečenej pohľadávky (§ 305). Časové určenie bez zbytočného odkladu postihuje veľmi krátku lehotu. Možno ju chápať len tak, že veriteľ je povinný oznámiť výšku pohľadávky čo najrýchlejšie, vo väzbe na konkrétne okolnosti prípadu (napr. ručiteľ požiadal veriteľa v piatok večer, príslušní pracovníci už odišli a pod.) a dobu potrebnú na jednotlivé úkony (vyhľadanie pohľadávky v príslušných dokladoch a doprava informácie k ručiteľovi).<sup>11</sup>

V zmysle § 348 ods. 1 Obchodného zákonníka môže strana za určitých okolností odstúpiť od zmluvy. Jednou z podmienok je, aby oprávnená strana vyzvala povinnú stranu aby splnenie záväzku zabezpečila poskytnutím dostatočnej zábezpeky. Povinná strana musí poskytnúť zábezpeku po doručení výzvy oprávnenou stranou bez zbytočného odkladu. To znamená, že tak musí urobiť v čo najkratšom čase s prihliadnutím na nevyhnutnú dobu, ktorá je potrebná na obstaranie dostatočného zabezpečenia.<sup>12</sup>

Napokon, výstižne to svojho času vyjadril Š. Luby, keď vysvetľoval dĺžku času prijatie návrhu (akceptácia) bez zbytočného odkladu: „Ak sa návrh posielal poštou a očakáva sa rovnaké dodanie prijatia, treba za čas potrebný na prijatie bez zbytočného odkladu uznať čas, ktorý je normálne potrebný na dopravenie návrhu poštou od navrhovateľa adresátovi, ďalej čas, ktorý by komukoľ-

9 Nález Ústavného súdu Českej republiky, IV. ÚS 314/05, z 15. augusta 2005.

10 Napr. v § 904 sa uvádza: „Nebila-li stanovena určitá doba, kdy se má smlouva splnit, lze žádati za její splnění ihned, totiž bez zbytečného odkladu.“

11 ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. **Obchodní zákoník. 13. vydání.** Praha : C. H. Beck, 2010, s. 970.

12 OVEČKOVÁ, O. a kol. **Obchodný zákoník. Komentár. 2. zv. 3. vydanie.** Bratislava : Iura Edition, 2012, s. 226.

13 LUBY, Š. **Právne úkony v československom občianskom zákonníku.**

In LUBY, Š. Výber z diela a myšlienok. Bratislava : Iura Edition 1998, s. 197.

14 ČENTÍK, T. **Niekoľko poznámok k pojmu "bez zbytočného odkladu".**

In <http://www.ulpiamus.sk/blog/8434/>.

vek stačil na pochopenie obsahu návrhu a na rozhodnutie sa o jeho obsahu, plus čas normálne potrebný na dôjdenie včas vypracovaného prijatia od adresáta k navrhovateľovi."<sup>13</sup>

Je zrejmé, že dĺžka lehoty bez zbytočného odkladu bude od prípadu k prípadu rôzna. Vyplýva to už z povahy vecí. Tak napríklad, bude iná dĺžka tejto lehoty v prípade, keď likvidátor má povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu bez zbytočného odkladu po tom, čo zistí predĺženie likvidovanej spoločnosti (§ 72 ods. 2 OBZ), a iná bude táto lehota v prípade, keď spoločník je povinný splatiť svoj vklad v lehote bez zbytočného odkladu (§ 80 ods. 1 OBZ). Na tieto okolnosti upozorňuje v diskusii aj T. Čentík.<sup>14</sup>

Domnievame sa, že tam, kde je predpoklad, že lehota bez zbytočného odkladu by mala byť spravidla dlhšia napr. preto, že pri právnických osobách je zložitý mechanizmus rozhodovania a konania, zákonodarca by mal zväziť ustanovenie konkrétnej lehoty napr. pätnásť dní (§ 189 ods. 1 OBZ), prípadne tridsať dní a podobne.

Z uvedeného je zrejmé, že pokusy akýmkoľvek spôsobom paušalizovať, prípadne maximalizovať lehotu bez zbytočného odkladu, napríklad prostredníctvom judikatúry, z povahy vecí neprichádza do úvahy.

Súdna judikatúra môže ustáliť pre určitú skupinu či kategóriu prípadov určitý počet dní (napr. 5), ktorý je potrebný chápať ako lehotu bez zbytočného odkladu. Napríklad, pri peňažných platbách pri bezhotovostnom styku sa spravidla berie do úvahy doba potrebná na realizáciu platby prostredníctvom banky alebo pošty. Nemôže sa však pokúšať stanoviť, že lehota bez zbytočného odkladu je v každom prípade 8 dní resp. najviac osem dní a podobne.

c) Časový úsek lehoty bez zbytočného odkladu je potrebné **posudzovať objektívne**. Takéto objektívne posudzovanie znamená, že napríklad v prípade § 340 ods. 2 Obchodného zákonníka bude dĺžka lehoty bez zbytočného odkladu ustanovená síce z ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (napr. charakter výrobku, ktorý má byť dodaný, spôsob jeho uskladnenia), ale tak, akoby táto dĺžka za daných okolností komukoľvek na mieste dlžníka stačila na splnenie záväzku. Subjektívne posudzovanie toho, či v danom prípade konkrétny dlžník nemohol plniť pre subjektívne dôvody, že mu vykradli sklad, alebo bol chorý, nemá na stanovenie dĺžky lehoty bez zbytočného odkladu v konkrétnom prípade žiadny vplyv. Dôležité je preto dôsledne rozlišovať, čo sú konkrétne okolnosti prípadu a čo sú subjektívne prekážky, ktoré bránia splneniu povinnosti v čo najkratšom čase, teda bez zbytočného odkladu.

Môžeme teda uzavrieť, že **dĺžka lehoty bez zbytočného odkladu je najkratšou lehotou na splnenie určitej povinnosti, ktorú zákonodarca vyjadruje preto tak vágne, lebo jej dĺžka závisí od okolností konkrétneho prípadu. Toto posudzovanie dĺžky musí mať objektívny charakter a nemôže závisieť od subjektívnych okolností**. Pri určení dĺžky lehoty ustanovenej termínmi bez zbytočného odkladu, prípade lehoty primeranej určí jej konkrétnu dĺžku napokon súd. Tento musí zvažovať konkrétne okolnosti prípadu, objektívne ich posúdiť a vyvarovať sa akceptácii subjektívnych okolností na strane povinného subjektu.

## 2. Doba (lehota) primeraná

Napokon je potrebné sa ešte zmieniť, aký je vzťah, resp. rozdiel medzi vyjadrením lehoty bez zbytočného odkladu a **dobou primeranou**. Tento termín používa tak Občiansky zákonník, ako aj Obchodný zákonník. Oba zákonníky sa pri použití termínu doba primeraná snažia tento termín aj bližšie identifikovať, resp. uľahčiť jeho výklad.

Tak napríklad **Občiansky zákonník** v súvislosti s podmienkami zániku návrhu na uzavretie zmluvy uvádza, že túto primeranosť je potrebné posudzovať „s prihliadnutím na povahu navrhovanej zmluvy a na rýchlosť prostriedkov, ktoré navrhovateľ použil pre zaslanie návrhu“ [§ 43b ods. 1, písm. b)]. Alebo pri stanovení doby, počas ktorej nadobúdateľ, ktorý uplatnil vadu prevzatej veci, je povinný vec uchovať po dobu, ktorú určí scudziteľ (§ 506 ods. 1). Táto lehota však nemôže byť ľubovoľná. Zákon túto lehotu objektivizuje tým, že prikazuje, že musí byť primeraná vo vzťahu k možnosti preskúmať vady. Komentár k tomuto ustanoveniu „primeranosť“ doby vysvetľuje nasledovne: *Je vecou každého jednotlivého prípadu (povahy veci, pomeru účastníkov a pod.) stanoviť jej dĺžku v takom rozsahu, ktorý umožní scudziteľovi riadne preskúmať vadu bez toho,*

že by tým bol nadobúdateľ nadmerne obťažovaný alebo že by tým bolo oddáľované uspokojenie jeho práva.<sup>15</sup>

Aj **Obchodný zákonník** sa snaží v niektorých prípadoch použitie primeraná doba spresniť. Napríklad v § 416 ustanovuje, že ak nie je doba dodania tovaru dohodnutá, je predávajúci povinný bez vyzvania kupujúceho *dodať tovar v primeranej lehote*. Túto lehotu spresňuje tým, že primeranosť sa určuje s prihliadnutím na povahu tovaru a na miesto dodania. Komentárová literatúra k tomu uvádza: *Primeranosť bude potrebné posúdiť podľa druhu tovaru, podmienok, za akých je tovar dodávaný, a ďalších okolností. Nepochybne sa bude vychádzať z obchodných zvyklostí vzťahujúcich sa na daný druh tovaru, prípadne z priebehu predchádzajúcich dodávok medzi určitými partnermi, pričom pokiaľ to bude ustálená prax medzi určitými obchodnými partnermi, bude mať podľa všeobecných zásad obchodných vzťahov prednosť táto prax, v ktorej sa premieta ich zhoda o podmienkach vzťahu, ktorá nebola osobitne dohodnutá (konkludentne prejavovaná dohoda o tom, ako má uzavretý obchod prebiehať).*<sup>16</sup>

K pojmu primeraná lehota sa vyjadril aj Ústavný súd SR v súvislosti s právomocou prezidenta Slovenskej republiky vymenovať generálneho prokurátora na návrh Národnej rady SR. Ústavný súd SR sa v tejto súvislosti vyjadril, že aj keď ústava prezidentovi neustanovuje pre tento prípad žiadnu lehotu, musí sa i toto jeho rozhodnutie uskutočniť v určitom primeranom časovom rámci, teda v primeranej lehote. Podľa Ústavného súdu SR to *znamená v dobe, ktorú možno považovať za nevyhnutnú pre zváženie všetkých relevantných skutočností na výkon uvedenej právomoci v jednotlivých konkrétnych prípadoch.*<sup>17</sup> V tejto charakteristike primeranej lehoty, aj keď sa netýka súkromného práva, pokladám za dôležité vyjadrenie, že primeraná doba musí spĺňať aj kritérium nevyhnutnosti, že túto dobu nemožno svojvoľne predlžovať.

Ak máme porovnať lehotu bez zbytočného odkladu a dobu (lehotu) primeranú, musíme na prvom mieste zdôrazniť, že majú spoločné, že v oboch prípadoch ide o *questio facti*, že je potrebné osobitné posúdenie v každom konkrétnom prípade.

V oboch prípadoch je kladený dôraz na krátkosť času, avšak v každom prípade trochu inak. Pri lehote bez zbytočného odkladu ide o to, aby v každom jednotlivom prípade išlo o čas čo najkratší a pretože ho nemožno paušalizovať v právnej norme, zákonodarca kladie dôraz na individuálne posúdenie prípadu. Ide o to, kedy to, čo od neho vyžaduje právo, môže objektívne od neho vyžadovať prvýkrát.

Zákonodarca pri požiadavke primeranosti lehoty tiež kladie dôraz na rýchlosť konania, ale trochu v inej polohe. Tu sa predpokladá, že lehota musí poskytnúť dostatočný čas na splnenie požiadaviek zákona, ale tento čas, jeho dĺžka, musí byť primeraná povinnostiam, ktoré povinný subjekt má (napr. pre účel preskúmania vád), a to z hľadiska nevyhnutnosti na ich riadne vykonanie. Tu je teda na prvom mieste dĺžka lehoty v závislosti od primeranosti ku konaniu povinnej osoby, ale limitovaná podmienkou nevyhnutnosti.

Obe tieto lehoty majú spoločné, že ich dĺžku v každom konkrétnom prípade je potrebné posudzovať objektívne. Subjektívne okolnosti umožňujúce predlžovanie takto vágne stanovených lehôt nemôžu byť brané do úvahy pri posudzovaní ich dĺžky; z tohto hľadiska sú irelevantné.

### 3. Terminológia

Tak Občiansky zákonník, ako aj Obchodný zákonník, ale aj iné právne normy pri právnej úprave plynutia času, ak sa tento určuje dobou trvania, používajú tak termín **lehota**, ako aj **doba**. Pritom sa nemožno dopátrať určitého pravidla, kedy sa používa jeden alebo druhý výraz. Táto určitá voľnosť, resp. ľubovôľa siaha do minulosti. Možno to dokumentovať na príklade, keď Občiansky zákonník používa raz výpovedná doba (§ 678) a inokedy výpovedná lehota (§ 710). Občiansky zákonník používa premlčacia doba (§ 101), vydržacia doba (§ 134), tak aj Obchodný zákonník upravuje premlčaciu dobu (§ 387). Ale už zrušený Zákonník medzinárodného obchodu z roku 1963 používal termín premlčacia lehota. Aj Hospodársky zákonník z roku 1964 upravoval prekluzívnu lehotu (lehotu pre zánik práv § 131 ods. 5). Tak je to aj pri používaní termínu primeraná doba (§ 43b, 506 OZ; § 306, 469 OBZ), ale aj primeraná lehota (§ 416, 437 OBZ).

Poriadok v používaní terminológie lehota a doba sa podujal zaviesť nový **Občiansky zákonník Českej republiky** (č. 89/2012, účinnosť od 1. 1. 2014), ktorý priniesol do úpravy počítania času niekoľko zmien a doplnkov.

15 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. **Občiansky zákonník II, Komentár. 1. vydání.** Praha : C. H. Beck, 2008, s.1367.

16 ŠTENGOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. **Obchodní zákoník. Komentár. 13. vydání.** Praha : C. H. Beck, 2010, s. 1079.

17 Uznesenie Ústavného súdu SR, PL. ÚS 4/2012-77, z 24. októbra 2012.



Treba upozorniť, že nový Občiansky zákonník dôsledne rozlišuje medzi dobou a lehotou. Dôvodová správa k tomu uvádza:

*Dobou* sa rozumie časový úsek, ktorého uplynutím zaniká právo alebo povinnosť bez ďalšieho, bez toho, aby bolo potrebné na vyvolanie tohto právneho následku osobitne prejavíť vôľu (§ 603).

*Lehotou* je časový úsek stanovený na uplatnenie práva u druhej strany, poprípade u inej osoby, alebo na súde alebo iného príslušného orgánu.

Právna úprava počítania času zostala zachovaná (§ 122), ale bola rozšírená o právnu úpravu nasledujúcich otázok:

- Do zákonníka sa vrátila právna úprava pojmu **stred mesiaca**, za ktorý sa považuje pätnásty deň mesiaca (§ 606 ods. 1) tak, ako bol tento pojem vymedzený aj v Občianskom zákonníku z roku 1950 (§ 83).
- Výslovne upravil počítanie lehoty a doby určených na jeden alebo viac mesiacov a okrem toho časťou mesiaca, a to tak, že ak je lehota alebo doba určená na jeden alebo viac mesiacov a **časť mesiaca**, počíta sa časť mesiaca naposledy (§ 603 ods. 2).
- Výslovne upravil počítanie lehoty alebo doby určených v kratších časových jednotkách ako sú dni. Takáto lehota alebo doba sa počíta od okamihu, keď začne, do okamihu, keď sa skončí (§ 608). Ako uvádza dôvodová správa „ak je stanovená lehota v dĺžke 48 hodín, nejde o lehotu dvoch dní a počíta sa inak.“
- Vzhľadom na presné rozlišovanie významu pojmov lehota a doba predĺženie o sobotu, nedeľu a sviatok (§ 607) sa týka len lehoty. Pri dobe sa nebude aplikovať. Dôvodová správa k tomu uvádza: „ak je napr. dohodnutá doba nájmu do určitého dňa a týmto dňom je nedeľa, nepredlžuje sa nájom do najbližšieho nasledujúceho pracovného dňa.“

Vzhľadom na nedôslednosť pri používaní pojmov *doba* a *lehota* v Občianskom zákonníku, v Obchodnom zákonníku, ale aj v ďalších právnych normách nebolo možné zachovať dôslednosť v ich používaní ani v tomto článku. Uvedené pojmy sme použili tak a v takých súvislostiach, ako to robia jednotlivé právne normy, resp. ustanovenia.<sup>18</sup> ■

18 Článok je súčasťou práce ktorá bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0340-10.

## RESUMÉ

### Určenie lehoty všeobecným spôsobom (legislatívne, výkladové a aplikačné problémy)

Autorka sa zaoberá problematikou lehôt, ktoré právo vyjadruje všeobecne (vágne). Najfrekvencovanejší je pojem *bez zbytočného odkladu*. Takto vyjadrený časový úsek je potom potrebné v konkrétnom prípade spresniť. Významnú úlohu pritom má jednoznačnosť a jednotnosť samého legislatívneho vyjadrenia, ako aj judikatúra. Poukazuje na nedôslednosť v legislatíve, ktorá potom ovplyvňuje výklad uvedeného pojmu. Zároveň rozoberá judikatúru slovenských a českých súdov a poukazuje na chápanie tohto pojmu v judikatúre. Napokon autorka vymedzuje charakteristické črty pojmu *bez zbytočného odkladu* a konfrontuje ho s pojmom *doba* (*lehota*) primeraná.

## SUMMARY

### Determination of Time Limits in a General Way (Legislative, Interpretation and Application Problems)

The author deals with the time limits which the law addresses in a general way (vaguely). The expression 'without undue delay' is the most frequent one. The period of time so expressed must then be precisely defined in a particular case. Unambiguity and uniformity of legislation itself as well as the case law play an important role. The author points to inconsistency in the legislation which then has an impact on the interpretation of this expression. She at the same time analyses the case law of Slovak and Czech courts, and she points out how this concept is understood in the case law. She also outlines characteristic features of the concept 'without undue delay', and she confronts it with the concept 'reasonable period (time limit)'.

## ZUSAMMENFASSUNG

### **Fristsetzung auf allgemeine Art und Weise (Legislativ-, Auslegungs- und Applikationsprobleme)**

Die Autorin befasst sich mit der Problematik von Fristen, die im Recht nur allgemein (vag) dargestellt wird. Der am meisten frequentierte Begriff ist ohne unnötigen Verzug (unverzüglich). Einen derart geäußerten Zeitabschnitt ist es im konkreten Fall erforderlich, zu präzisieren. Eine bedeutende Aufgabe hat dabei die Eindeutigkeit und Einheitlichkeit der legislativen Äußerung sowie die Rechtsprechung. Sie macht auf die Unkonsequenz in der Legislative aufmerksam, die auf die Auslegung des angeführten Begriffs auswirkt. Die Autorin analysiert zugleich die Rechtsprechung der slowakischen und tschechischen Gerichte und deren Auffassung dieses Begriffs in der Rechtsprechung. Schließlich grenzt die Autorin charakteristische Merkmale des Begriffs ohne unnötigen Verzug ab und konfrontiert diesen mit dem Begriff Dauer (Frist) angemessene.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

# Pasívna legitimácia prevádzkovateľa motorového vozidla za nemajetkovú ujmu spôsobenú prevádzkou vozidla na osobnostných právach fyzickej osobe



Ako podľa okolností konkrétneho prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ aj za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 228/2012  
zo dňa 26. septembra 2013

## 1 § 420 občianskeho zákonníka:

„(1) Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. (2) Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. (3) Zodpovednosť sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.“

## 2 § 427 občianskeho zákonníka:

„(1) Fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. (2) Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.“

## Dotknuté ustanovenia:

– § 11 a nasl., § 420, § 427 občianskeho zákonníka

Žalobca sa podanou žalobou domáhal proti žalovanému zaplatať náhradu nemajetkovej ujmy za neoprávnený zásah do svojich osobnostných práv, ku ktorému malo dôjsť v súvislosti s dopravnou nehodou motorového vozidla, ktorého bol žalovaný prevádzkovateľom, vedúcou k usmrteniu manželky a syna žalobcu.

Okresný súd dospel k záveru, že k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 23 000 eur. Pri posúdení otázky pasívnej legitimácie žalovaného vzal súd na zreteľ, že vodič vozidla, ktorého prevádzkou bolo spôsobené usmrtenie osôb blízkych žalobcovi, bol v čase dopravnej nehody zamestnancom žalovanej, pričom k nehode došlo počas jazdy vykonávanej v rámci plnenia jeho pracovných povinností. Pôvodcom zásahu do osobnostných práv žalobcu bola preto podľa okresného súdu žalovaná ako prevádzkovateľka motorového vozidla. Okresný súd konštatoval, že z hľadiska obsahu a účelu sú zodpovednostným vzťahom vzniknutým v dôsledku zásahu do osobnostných práv najbližšie zodpovednostné vzťahy, na ktoré dopadá § 420 a nasl. OZ<sup>1</sup> a aj keby žalovaná nezodpovedala za zásah do osobnostných práv žalobcu podľa § 420 OZ, niesla by zodpovednosť za zásah analogicky v zmysle § 427 OZ.<sup>2</sup>

Na odvolanie žalovanej krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Konštatoval, že zodpovednosť prevádzkovateľa dopravného prostriedku za nemajetkovú ujmu spôsobenú na osobnostných právach treba vyvodiť použitím analogickej aplikácie § 427 OZ, z ktorého vyplýva zodpovednosť prevádzkovateľa vozidla za majetkovú ujmu spôsobenú osobitnou prevádzkou dopravného prostriedku. Okolnosť, či prevádzkovateľ vozidla bol alebo nebol bezprostredným pôvodcom zásahu do osobnosti, pritom nie je významná. Zamestnanec žalovanej (vodič vozidla) by za zásah zodpovedal iba za predpokladu, že by nekonal v rámci svojho poverenia, čo však v prejednávanej veci nebolo dané. Krajský súd zároveň proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie podľa § 238 ods. 3 O. s. p. pokiaľ ide o posúdenie otázok, či: **1.** v prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý bol vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, je osobou zodpovednou za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú

prevádzkou tohto vozidla v zmysle § 427 a nasl. OZ, 2. smrť rodinných príslušníkov fyzickej osoby pri dopravnej nehode, ktorú títo nezavinili, je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, v ktorom žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedla, že v spore nie je pasívne vecne legitimovaná. Odvolací súd podľa jej názoru prehliadol, že právna úprava v § 11 a nasl. OZ<sup>3</sup> je komplexná a nič neodôvodňuje analogickú aplikáciu § 427 OZ

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

Najvyšší súd sa stotožnil s názorom, že právnym vzťahom zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú na osobnostných právach fyzickej osoby v zmysle § 11 a nasl. OZ sú obsahom a účelom najbližšie právne vzťahy zodpovednosti za majetkovú ujmu (škodu) spôsobenú v majetkovej sfére poškodeného podľa § 420 a nasl. OZ. Konštatoval, že v prejednávanej veci prvostupňový aj odvolací súd správne vychádzali z § 11 OZ, ktorého súčasťou je i právo na súkromie a rodinný život a uviedol, že ak bezprostredným pôvodcom zásahu do osobnosti bola fyzická osoba, ktorá bola právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, treba posúdiť, či konanie fyzickej osoby bolo zásahom, za ktorý nesie zodpovednosť sama fyzická osoba alebo právnická osoba. Poukazujúc na § 420 ods. 2 OZ a § 853 OZ.<sup>4</sup> Najvyšší súd uviedol: „Analogicky, pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou (pre posúdenie, či išlo o takúto činnosť, je určujúca existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu danej činnosti).“

Najvyšší súd zároveň zdôraznil: „Zásada, že podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu (§ 420 a nasl. OZ) zodpovedá právnická osoba aj za zásah do osobnostných práv bezprostredne spôsobený fyzickou osobou konajúcou v rámci výkonu činností, ktorými bola poverená právnickou osobou, nie je zásadou výlučnou. Tak, ako sú zvláštnou skupinou zásahov do majetkovej sféry tie prípady, v ktorých škoda bola spôsobená prevádzkou dopravných prostriedkov (§ 427 a nasl. OZ), rovnako osobitnou je aj skupina tých zásahov do osobnostnej sféry, v prípade ktorých nemajetková ujma bola spôsobená prevádzkou dopravných prostriedkov. Pokiaľ je na mieste analogické použitie ustanovenia § 420 ods. 2 OZ pri určení, či zodpovednosť za zásah do osobnostných práv nesie fyzická osoba bezprostredne konajúca alebo právnická osoba, za ktorú fyzická osoba konala v rámci výkonu činností, ktorými bola poverená touto právnickou osobou, je rovnako na mieste analogické použitie ustanovenia § 427 ods. 2 OZ pri určení subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv, ktorý bol spôsobený prevádzkou dopravných prostriedkov. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že tak, ako podľa okolností konkrétneho prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ (aj) za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe.“

V zmysle vyššie uvedeného Najvyšší súd dospel k záveru, že právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý bol vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, zodpovedá analogicky prevádzkovateľ motorového vozidla v zmysle § 853 a 427 OZ, nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd zároveň s poukazom na svoju ustálenú rozhodovaciu prax (napr. 1 Cdo 77/2009, 5 Cdo 265/2009, 4 Cdo 168/2009, 2 Cdo 194/2011) potvrdil, že súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného § 11 OZ je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel Najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je opodstatnené a podľa § 243b ods. 1 O. s. p. rozhodol o zamietnutí dovolania.

*Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.*

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**  
advokátska koncipientka

### 3 § 11 občianskeho

#### zákonníka:

„Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.“

### 4 § 853 ods. 1 občianskeho

#### zákonníka:

„Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.“



**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

## Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa po dlhšej letnej prestávke zišlo na rokovaní **12. septembra 2014** v sídle SAK na Kolárskej ulici v Bratislave. Rokovanie viedol predseda komory JUDr. Hreždovič.

Členovia predsedníctva odsúhlasili návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice určili JUDr. Havláta.

Predsedníctvo v rámci správy predsedu **vzalo na vedomie** informácie o výkone bežnej agendy v jeho zverenej pôsobnosti, o novele zákona o spotrebiteľoch, o krokoch Slovenskej advokátskej komory v súvislosti s návrhom novely zákona o dani z príjmu a povinnosťou advokátov používať elektronické pokladnice, o prácach na novelách základných občianskoprávných a trestnoprávných kódexov a o zvolení JUDr. Havláta za člena Súdnej rady.

Predsedníctvo SAK ďalej **schválilo** návrh dohody o poskytovaní údajov z informačných systémov SAK medzi SAK, Úradom vlády SR a Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v súvislosti s vytváraním dátových schránok podľa zákona o e-governmente.

JUDr. Kalata predložil návrhy odpovedí na dopyty súvisiace s výkonom advokácie a koncipientkej praxe, o ktorých rokovali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientkej praxe s inými povolaniami. Členovia predsedníctva predložené návrhy s úpravami vyplývajúcimi z diskusie **schválili**.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie o zme-  
ne v oblasti plánovanej výmeny advokátskych preukazov v tom smere, že hlavný partner projektu u dodávateľa schváleného na júnovom zasadnutí sa stal riaditeľom kancelárie ústredného orgánu štátnej správy. Vzhľadom na nové okolnosti bola kancelária komory **poverená** znova vyžiadať návrhy zmlúv od dvoch potenciálnych dodávateľov.

Členovia predsedníctva **rozhodovali** o žiadostiach súvisiacich s platením príspevkov na činnosť komory a o žiadostiach o poskytnutie podpory a účelových pôžičiek zo sociálneho fondu. **Vzali na vedomie** správu o hospodárení komory za prvý polrok 2014 a porovnanie výnosov a nákladov seminárov advokátskych koncipientov a seminárov advokátov v prvom polroku 2014. Zároveň **vzali na vedomie** východiská rozpočtu SAK na rok 2015 a prehľad úhrad za prenájom nebytových priestorov, ktoré vlastní komora v Bratislave a Žiline.

Na rokovaní predsedníctva sa zúčastnili zástupkyne mediálnej agentúry. Informovali o aktivitách v mediálnej oblasti v letnom období a o prípravách osláv 25. výročia nezávislej advokácie v apríli 2015.

Predsedníctvo komory **schválilo** distribúciu publikácie *Zbierka disciplinárnych rozhodnutí Slovenskej advokátskej*

*komory (2011 – 2013)*, ktorá obsahuje spracované disciplinárne rozhodnutia disciplinárnych orgánov komory a dostupné právoplatné rozhodnutia správnych súdov v disciplinárnych veciach advokátov, všetkým advokátom zdarma.

V rámci informácií oddelenia vzdelávania predsedníctvo **schválilo** ďalší termín seminára advokátskych koncipientov 27. – 29. 11. 2014 v Hoteli Sitno vo Vyhniciach, termíny a miesta konania jarných seminárov advokátskych koncipientov v roku 2015 a organizovanie tradičného letného seminára advokátov 4. – 6. 6. 2015 v Hoteli Partizán na Táľoch.

Predsedníctvo komory **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom SAK, so zameraním na statusové veci, na vypratanie nebytových priestorov v budove SAK a na vymáhanie pohľadávok.

Kancelária komory spracovala Výročnú správu za obdobie 1. júl 2013 – 30. jún 2014, ktorú predsedníctvo **schválilo** s poverením na jej uverejnenie na webovej stránke.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z predchádzajúcich pracovných ciest, **reagovali** na návrhy zahraničných inštitúcií na spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou a **poverili** zástupcov komory účasťou na vybraných medzinárodných podujatiach v nadchádzajúcom období.

Predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedenských komorou, o vykonanie zmien v zápisoch, o započítanie inej právnej praxe a o návrhoch na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov z príslušných zoznamov a návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. činnosti advokátskeho koncipienta podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní **10. októbra 2014** v sídle komory v Bratislave. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hreždovič.

Členovia P SAK odsúhlasili návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice určili JUDr. Hreždoviča.

Predsedníctvo na úvod **schválilo** zmenu dátumu novembrového zasadnutia P SAK tak, že sa uskutoční v novom termíne 14. novembra 2014 vzhľadom na kolíziu pôvodne plánovaného termínu s podujatiami na domácej a zahraničnej pôde.

Členovia predsedníctva v rámci správy predsedu **vzali na vedomie** informácie o výkone bežnej agendy v rámci jeho pôsobnosti, o XX. Slovenských dňoch práva, ktoré sa uskutočnili 2. a 3. októbra 2014 v Bratislave, o návšteve delegácie ministra spravodlivosti Vietnamskej socialistickej republiky, o účasti predsedu SAK na otvorení akademického roka na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a o aktuálnom vývoji legislatívneho procesu v súvislosti s návrhom zaviesť povinnosť advokátov používať elektronické registračné pokladnice.

JUDr. Kalata predložil návrhy odpovedí na dopyty súvisiace s výkonom advokácie a koncipientkej praxe, o ktorých



## Pýta(j)te sa predsedníctva

*Je výkon praxe advokátskeho koncipienta zlučiteľný s výkonom funkcie starostu resp. s výkonom funkcie poslanca miestneho zastupiteľstva?*

Výkon praxe advokátskeho koncipienta nie je zlučiteľný s funkciou starostu, resp. s funkciou poslanca miestneho zastupiteľstva.

rokovali pracovná skupina pre veci advokátske, pracovná skupina pre trestné právo a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. Členovia predsedníctva predložené návrhy s úpravami vyplývajúcimi z diskusie **schválili**.

Predsedníctvo SAK **schválilo** vydanie knihy o spisovateľovi a advokátovi Dr. Ivanovi Horváthovi v nadväznosti na tradíciu kníh o dejateľoch slovenskej advokátskej histórie. **Vzalo na vedomie** závery Vzdelávacieho kolégia v súvislosti s obsahovou náplňou seminárov advokátskych koncipientov v 4. a 5. ročníku koncipientskej praxe a odporúčenia Vzdelávacieho kolégia ohľadom advokátskych skúšok.

Členovia predsedníctva **rozhodovali** o žiadostiach o poskytnutie podpory a účelových pôžičiek zo sociálneho fondu. **Vzali na vedomie** návrh rozpočtu komory na rok 2015.

V súvislosti s avizovanou zmenou v oblasti plánovanej výmeny advokátskych preukazov predsedníctvo komory po zvážení predložených ponúk **udelilo súhlas** s tým, že zmluva o výmene preukazov bude uzatvorená s iným zmluvným partnerom.

Na rokovaní predsedníctva sa zúčastnili zástupkyne mediálnej agentúry. Informovali o aktivitách v mediálnej oblasti v septembri 2014 a o prípravách osláv 25. výročia nezávislej advokácie v apríli 2015 s tým, že na galavečer budú pri tejto príležitosti prvý raz pozvaní aj zástupcovia susedných krajín.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** orientačný harmonogram podujatí SAK na rok 2015 a v jeho kontexte zmenu termínu jarného seminára advokátskych koncipientov s tým, že seminár sa uskutoční v novom termíne 26. – 28. februára 2015. V predstihu **schválilo** aj termín a miesto konania zimného seminára advokátov 11. – 12. decembra 2015 tradične v Hoteli Patria v Štrbskom Plese.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informácie o finalizácii priprav výstavy pod názvom *Advokácia včera a dnes* v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave. Expozícia bude do konca novembra 2014 umiestnená v priestoroch Barokového nádvorja Univerzitetnej knižnice na Ventúrskej ulici. Komora preveruje možnosti zabezpečiť jej umiestnenie aj v iných mestách na Slovensku.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci, na vypratanie nebytových priestorov v budove SAK a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z predchádzajúcich pracovných ciest a **poverili** zástupcov komory účasťou na vybraných medzinárodných podujatiach v nadchádzajúcom období.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedených komorou, o vykonanie zmien v zápisoch, o započítanie inej právnej praxe a o návrhoch na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov z príslušných zoznamov a návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. činnosti advokátskeho koncipienta podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

Predsedníctvo komory sa napokon zaoberalo aktuálnymi personálnymi zmenami v Skúšobnej komisii. Po informácií o tom, že predchádzajúci predseda skúšobného senátu sa funkcie vzdal, **vymenovalo** JUDr. Milana Valašika za nového predsedu III. skúšobného senátu a nových členov Skúšobnej komisie v rôznych oblastiach práva.

-km-

**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

## Otvorenie výstavy Advokácia včera a dnes

Dňa 28. októbra 2014 sa brány Univerzitnej knižnice v Bratislave otvorili pre návštevníkov výstavy o histórii, súčasnosti a význame advokácie a o jej významných predstaviteľoch pod názvom **Advokácia včera a dnes**. Výstava je výsledkom tvorivej spolupráce Univerzitnej knižnice v Bratislave a Slovenskej advokátskej komory. Podnet na jej zorganizovanie vyšiel z komisie pre históriu advokácie, ktorá aktívne pôsobí v rámci SAK od roku 2010 pod vedením JUDr. Kerecmana.

Príbeh advokácie sa odvíja na dvanástich unikátnych paneloch, ktoré mapujú jej vývoj od čias antického Ríma po súčasnosť. *Advokát* v doslovnom preklade je ten, kto je „privolaný na pomoc“ ako priateľ znály práva. Na prvom paneli ožíva meno **Iva Hélor** z Keratinu, ktorý žil v r. 1253 – 1303 a už v tej dobe sa ujímal chudobných a utláčaných. Ďalšie panely poskytujú informácie o výkone advokácie v Uhorsku a Československu, o významných slovenských advokátoch, medzi inými napr. o slávnych národovcoch bratoch Daxnerovcoch či o advokátoch, ktorí okrem aktívneho výkonu advokácie významnými umeleckými počinmi vtisli nezmazateľnú pečať slovenskej literatúre (S. H. Vajanský, P. O. Hviezdoslav, I. Horváth, D. Okáli, J. Poničan...). Je nepochybnou historickou pravdou, že advokáti boli vždy aj významnými kultúrnymi a politickými činiteľmi. Výstava sa venuje aj úlohe, poslaniu a pôsobeniu advokátskych komôr do r. 1948, činnosti prvých žien v advokácii na Slovensku, advokácii za Slovenskej republiky a v 50-tych rokoch, následne v rokoch 1968 – 1989 a po prelomovom roku 1989, ako aj súčasným

orgánom SAK a ich právomociam. Všetky panely zjednocuje základná idea – konanie advokáta

v rôznych spoločenských režimoch vždy v prospech klienta.

Súčasťou výstavy sú aj exponáty mimoriadnej hodnoty zo súkromných a muzeálnych zbierok pozostávajúce z dobových listín (napríklad originál advokátskeho diplomu z konca 19. storočia, preukazy advokátskych koncipientov z čias prvej Československej republiky) a historických exponátov (napríklad pečatidlo, ktoré používal Janko Jesenský v čase advokátskeho pôsobenia v Bánovciach). **(foto 1)**

Úvodným slovom sa prihovril predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Hrežďovič**. Na začiatku vystúpenia akcentoval, že súčasná slovenská advokácia čerpá poznatky a inšpiráciu pre činnosť v minulosti, v ktorej hľadá hodnoty tradične tvoriace jej základ a ďalej ich rozvíja a že práve v týchto hodnotách je dôležité hľadať poučenie aj motiváciu.

Výstava sa z hľadiska načasovania koná v roku, kedy si advokácia na Slovensku pripomína dva významné historické míľniky: **140. výročie vzniku moderných advokátskych komôr** (v Uhorsku – teda aj na území Slovenska – v roku 1875) a **140. výročie narodenia Janka Jesenského**, advokáta, spisovateľa a legionára. Práve pri tejto príležitosti bola v rámci otvorenia výstavy do života uvedená útlá, ale o to hodnotnejšia publikácia o Jankovi Jesenskom – dejateľovi advokátskeho a literárneho života, ktorú spoločne napísali Peter Kerecman a Miloslav Čaplovič. Knižočku slávnostne do života symbolicky paragrafmi uviedli ako „krstný otec“ JUDr. Blaha, asistovali mu JUDr. Hrežďovič a pán Chorvát. **(foto 2)**

Po otvorení výstavy sa prítomní hostia presunuli z priestorov Barokového nádvorja do prednáškovej miestnosti, aby si vypočuli tri prednášky.

Prodekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity **JUDr. Mgr. Gajdošová** pripomenula, že aktivity komory nie sú čisto životnými funkciami tohto organizmu, ale sú nadstavbou, v porovnaní k človeku – duchovnou potravou. Komora má charizmu, pretože má schopnosť podporiť svoje vnútorné sily a rozvíjať ich na prospech stmelenia a rozvítia spoločnosti advokátov. Podporuje skúmanie svojich historických súvislostí a propaguje ich. Komora sa zaujíma o advokátov aj o seba, pretože chce stále lepšie a kvalitnejšie žiť. Slovom prof. Krskovej – advokácia je prastarým a slávnym povola-







2

ním, klasickou profesiou, ktorá má impozantný rodokmeň. Je to slobodné povolanie, ktoré vykonáva advokát – osoba právnicko vzdelaná, osobitne kvalifikovaná a v súčasnosti zapísaná do zoznamu advokátov. Táto profesia vyžaduje univerzitné vzdelanie, intelektuálne zdatnosti, tréning, skúsenosti i profesijnú zodpovednosť. Ustanovovanie advokáta vždy malo svoj poriadok, vzdelanie, prax, skúšky, vymenovanie, pôsobnosť, povinnosti, odmeňovanie. Dnešná systematická výkony i organizácie advokácie sa ukotvila v 19. storočí. JUDr. Gajdošová podrobnejšie priblížila dejinné formovanie advokácie od čias antického Ríma po súčasnosť, a to najmä prelomové momenty (napríklad prijatie Uhorského advokátskeho poriadku v r. 1874, zlúčenie štyroch pôvodných komôr na Slovensku v r. 1920 a vytvorenie novej komory so sídlom v Turčianskom Sv. Martine, rasové perzekúcie advokátov v r. 1939 – 1945, prevzatie moci komunistickou stranou v r. 1948 a prijatie zákona, ktorý umožnil likvidáciu súkromných advokátskych kancelárií a čistky v radoch advokátov, zmiernenie pomerov v r. 1968 a s tým súvisiaci vznik samostatného Ústredia slovenskej advokácie, následné normalizačné ochladenie s dopadom na personálne zmeny vo vedení advokácie, či november 1989 a otvorenie nových možností pre slobodné právnické povolania, ktoré vyústilo do prijatia slobodného zákona o advokácii v r. 1990).

JUDr. Mgr. Gajdošová pripomenula, (**foto 3**) že pozrieť sa späť na vývoj, ktorý nebol lineárny, je poučné. Poučné je prizrieť sa osobitne každému obdobiu. Poučné, ale aj krásne, či bolestné je prizrieť sa aj jednotlivým osudom advokátov, ktorí vynikli. Touto formou plynulo odovzdala slovo autorom publikácie o Jankovi Jesenskom **JUDr. Kerecmanovi** a v zastúpení Miloslava Čaploviča pánovi **Petrovi Chorvátovi**, vedecmu pracovníkovi Vojenského historického ústavu.

Výstava bude v priestoroch Barokového nádvorja inštalovaná do **27. novembra 2014**. Za tento významný akt patrí **poďakovanie** nielen nadšencom advokátskej histórie, ale aj **Univerzitetnej knižnici** v Bratislave a **Múzeu mesta Bratislavy**. Zostáva veriť, že výstava naplní zamýšľaný cieľ, ktorým je pripomenúť každému návštevníkovi, akú úlohu advokáti v dejinách zohrali a aká je úloha advokácie v súčasnosti. Prítomní hostia boli výstavou nadšení...



3

## Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

# Postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi tretej osobe

Postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi, vzniknutej titulom odmeny za právne služby tretej osobe, ktorá je ako štatutárny orgán klienta oprávnená oboznamovať sa so skutočnosťami, podliehajúcimi režimu povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť, za súčasného započítania tejto pohľadávky štatutárnym orgánom voči pohľadávke klienta, čím dochádza v dôsledku zániku pohľadávky k vylúčeniu i následného ohrozenia povinnosti mlčanlivosti advokáta, spočívajúceho v možnosti ďalšieho postúpenia pohľadávky inej osobe, nie je disciplinárnym previnením advokáta.

*Rozhodnutie II. odvol. disc. senátu SAK z 22. novembra 2013,  
sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012*

*Rozhodnutie IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. mája 2013,  
sp. zn. DS IX-89/12:1225/2012*

## Dotknuté ustanovenia:

- § 23 ods. 1, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. mája 2013, sp. zn. DS IX-89/12:1225/2012 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disc. senátu SAK z 22. novembra 2013, sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012 bol disciplinárne obvinený advokát

### oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených v § 23 ods. 1 zákona o advokácii,<sup>1</sup> ktorého sa mal dopustiť

### tým, že

zmluvou o postúpení časti pohľadávky a dohodou o vzájomnom započítaní pohľadávok zo dňa 1. 3. 2012 postúpil časť

pohľadávky voči spoločnosti A. s. r. o. z titulu odmeny za právne služby, konkrétne časť pohľadávky v sume 14 885,87 eur na p. A. B., pretože v zmysle § 25 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK

skutok **nie je disciplinárnym previnením.**

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. mája 2013, sp. zn. DS IX-89/12:1225/2012 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disc. senátu SAK z 22. novembra 2013, sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012 bol disciplinárne obvinený advokát zároveň

### uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii,<sup>2</sup>

### tým, že

na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK z 3. 5. 2012, ktorú prevzal 9. 5. 2012, SAK bezodkladne nepredložil požadovanú spisovú dokumentáciu, konkrétne kompletný spis vzťahujúci sa na zastupovanie spoločnosti A. s. r. o. a p. A. B. v právnej veci týkajúcej sa vzťahov so spoločnosťou B. s. r. o. ako spoločníkom spoločnosti A. s. r. o. a tiež kompletný spis vzťahu-

**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

júci sa na právne služby, za ktoré spoločnosti A. s. r. o. fakturoval odmenu v sume 53 171,56 eur,

#### za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **500 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **337,70 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

### Z odôvodnenia:

Revízná komisia SAK podala proti disciplinárne obvinenému advokátovi návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia na základe sťažnosti sťažovateľa – spoločnosti B. s. r. o.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k podanej sťažnosti popísal okolnosti zastupovania spoločnosti A. s. r. o., v ktorej bol spoločníkom spolu so svojou manželkou A. B. ako aj sťažovateľom B. s. r. o., ako aj nehody, ku ktorým došlo medzi spoločníkmi tejto spoločnosti. K nepredloženiu požadovanej spisovej dokumentácie sa disciplinárne obvinený vyjadril v mailovej správe zo dňa 21. 1. 2013, v ktorej namietal, že nemôže porušiť mlčanlivosť, ktorou je viazaný, a to tým, že predloží spis svojho klienta, pričom zároveň spochybnil záujem disciplinárneho senátu na predložení požadovanej dokumentácie.

Vo svojej výpovedi na disciplinárnom pojednávaní dňa 29. 11. 2012 disciplinárne obvinený navrhol, aby bol v celom rozsahu spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodený, pričom obvinenia voči nemu považoval za neprimeraný výklad zákona o advokácii. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že nerozumie, aký má súvis zmluva o postúpení pohľadávky s porušením jeho povinnosti podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii, obzvlášť, keď postúpenie pohľadávky voči spoločnosti A. s. r. o. bolo na p. A. B., ktorá bola konateľkou spoločnosti A. s. r. o. Disciplinárne obvinený k nepredloženiu spisovej dokumentácie ďalej uviedol, že spis nepredloží, pretože ho nemá, lebo sťažovateľ nebol jeho klientom, a preto spis o sťažovateľovi nebol vedený, pričom k dispozícii má len spisy vo veciach klienta A. s. r. o., ktoré podľa jeho názoru s prejednávanou vecou nesúvisia.

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 22. mája 2013, sp. zn. DS IX – 89/12:1225/2012 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia pre skutky uvedené v návrhu na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 1 688,50 eur. Disciplinárne obvinenému bola zároveň uložená povinnosť zaplatiť SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške 337,70 eur do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Disciplinárny senát svoje rozhodnutie podrobne odôvodnil s poukazom na skutočnosť, že disciplinárne obvinený, jeho manželka A. B. a spoločnosť B. s. r. o. boli spoločníkmi spoločnosti A. s. r. o., v ktorej bola konateľkou p. A. B. Po vzniku

nehôd medzi spoločníkmi disciplinárne obvinený ako spoločník a konateľ advokátskej kancelárie prevzal právne zastupovanie spoločnosti A. s. r. o. a svojej manželky, ako konateľky, proti spoločníkovi B. s. r. o. Dňa 1. 3. 2012 disciplinárne obvinený uzatvoril, ako konateľ advokátskej kancelárie zmluvu o postúpení časti pohľadávky a dohodu o vzájomnom započítaní pohľadávok. Zmluvou o postúpení časti pohľadávok postúpila advokátska kancelária disciplinárne obvineného časť pohľadávky vzniknutej, z titulu odmeny za právne služby, konkrétne v časti 14 885,87 eur na p. A. B., ako postupníka v 1. rade a v časti 24 494,60 eur na seba, ako postupníka v 2. rade. Dohodou o započítaní pohľadávok spoločnosť A. s. r. o. zároveň započítala s postupníkom v 1. rade pohľadávky v sume 14 885,87 eur a s postupníkom v 2. rade pohľadávky v sume 24 494,60 eur.

Pokiaľ ide o porušenie povinnosti mlčanlivosti podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený ako konateľ advokátskej kancelárie postúpil svoju pohľadávku vzniknutú titulom odmeny za právne služby voči spoločnosti A. s. r. o. na fyzickú osobu A. B., ktorá nie je osobou, na ktorú by sa vzťahovala povinnosť mlčanlivosti v zmysle zákona o advokácii. Takýto postup disciplinárne obvineného považoval senát s poukazom na závery pracovnej skupiny pre advokátske právo zo dňa 12. 3. 2009 za porušenie povinnosti mlčanlivosti advokáta, nakoľko postúpenie pohľadávky je vždy nevyhnutne spojené s odovzdaním dôverných informácií týkajúcich sa vzniku a výšky postupovanej pohľadávky. Skutočnosť, že disciplinárne obvinený postúpil pohľadávku na svoju manželku, ktorá bola zároveň konateľkou spoločnosti A. s. r. o., nič nemení na fakte, že v rámci postúpenia pohľadávky museli byť postupníkovi poskytnuté informácie týkajúce sa obsahu úkonov právnych služieb, z ktorých postupovaná pohľadávka vznikla, aby tak mohla byť následne uplatnená voči dlžníkovi, resp. v prípade potreby aj v súdnom konaní, pričom v danom prípade nebola ničím zabezpečená ochrana týchto informácií nakoľko p. A. B. nemala zákonom uloženú povinnosť mlčanlivosti a mohla nadobudnutú pohľadávku spolu s informáciami týkajúcimi sa jej vzniku postúpiť ďalej na tretiu osobu, resp. mohla s poskytnutými informáciami dôverného charakteru voľne disponovať.

K porušeniu povinnosti disciplinárne obvineného uvedenej v § 28 ods. 4 zákona o advokácii disciplinárny senát uviedol, že disciplinárne obvinený napriek výzve predsedu revíznej komisie a napriek opakovaným výzvam disciplinárneho senátu nepredložil požadovanú spisovú dokumentáciu, obzvlášť hrubým spôsobom porušil povinnosť advokáta poskytnúť na požiadanie komory spisovú dokumentáciu, pričom správanie disciplinárne obvineného v tomto smere vyhodnotil ako ničím neopodstatnené, náležite nezdôvodnené a arogantné. Z dikcie § 28 ods. 4 zákona o advokácii totiž jednoznačne vyplýva povinnosť advokáta predložiť spisovú dokumentáciu, a nielen jednotlivé dokumenty a zároveň podľa § 23 ods. 6 zákona o advokácii platí, že advokát sa nemôže dovoľávať povinnosti zachovávať mlčanlivosť v disciplinárnom konaní podľa tohto zákona.



Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia senát prihliadol na závažnosť disciplinárneho previnenia a okolnosti, za ktorých došlo k jeho spáchaniu, pričom dospel k záveru, že uloženie peňažnej pokuty vo výške päťnásobku minimálnej mesačnej mzdy je adekvátne.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v ktorom zotrval na svojich námietkach a zdôraznil, že je síce pravdou, že pohľadávku postúpil na svoju manželku, ktorá bola v tomto čase konateľkou spoločnosti A. s. r. o., keďže však bola vlastne konateľkou jeho klienta, spoločnosti A. s. r. o., mohla sa oboznamovať so všetkými skutočnosťami, v rozsahu advokátskeho tajomstva, ktoré mal disciplinárne obvinený ako advokát voči svojmu klientovi. Potom nemohlo dôjsť z jeho strany k žiadnemu porušeniu povinnosti mlčanlivosti. K druhému skutku v odvolaní uviedol, že nemohol predložiť advokátsky spis, keďže išlo o spis týkajúci sa sporu s protistranou a vzhľadom na to, že chránil záujmy klienta spis predložiť nemohol. Tak tiež uviedol, že v žiadnom z aktuálnych predpisov komory, ani v zákone o advokácii nejestvuje voči advokátom povinnosť predložiť advokátsky spis.

II. odvolací disciplinárny senát rozhodnutím z 22. novembra 2013, sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012 podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii s poukazom na § 35 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK zmenil odvolaním napadnuté rozhodnutie vo výroku o vine v časti týkajúcej sa prvého skutku tak, že disciplinárne obvineného spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodil, v časti týkajúcej sa druhého skutku rozhodnutie potvrdil ako vecne správne a vo výroku o disciplinárnom opatrení zmenil tak, že disciplinárne obvinenému uložil disciplinárne opatrenie – peňažnú pokutu vo výške 500 eur.

Odvolací disciplinárny senát sa síce stotožnil so závermi pracovnej skupiny pre advokátske právo zo dňa 12. 3. 2009, na ktoré poukázal prvostupňový senát a opätovne poukázal na to, že akýkoľvek prevod pohľadávky musí rešpektovať povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť podľa zákona o advokácii, pričom prevod pohľadávky advokáta voči klientovi je možný iba v tom prípade, ak má osoba, na ktorú sa pohľadávka postupuje, povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa zákona o advokácii. V danom prípade však išlo o skutkovo a tým aj právne k výnimočnej situácii, ktorá vyplývala z toho, že konateľkou spoločnosti A. s. r. o., teda klienta advokátskej kancelárie, kde bol konateľom disciplinárne obvinený bola p. A. B., preto nepochybne bola oprávnená v čase postúpenia pohľadávky konať v mene spoločnosti a teda sa aj oboznamovať so skutočnosťami, ktoré by podliehali režimu povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť tak, ako táto povinnosť vyplýva zo zákona. Pokiaľ sa táto pohľadávka vzniknutá zo splatnej odmeny za právne služby postupovala na A. B. ako fyzickú osobu a táto ju započítala voči spoločnosti A. s. r. o., kde bola súčasne konateľkou, teda voči klientovi advokátskej kancelárie v jednej zmluve, súčasne nemohlo dôjsť ani len k ohrozeniu povinnosti mlčanlivosti disciplinárne obvineného, keďže bolo vylúčené, aby mohla p. A. B. následne pohľadávku postúpiť na inú osobu.

Vo vzťahu k druhému skutku sa odvolací senát plne stotožnil so závermi prvostupňového senátu a nad rámec odôvodnenia jeho rozhodnutia uviedol, že disciplinárne obvinený bol vyzvaný na predloženie podrobne špecifikovaných listín vzťahujúcich sa na právnu pomoc poskytnutú klientovi, teda nebol vyzvaný len na predloženie bližšie nešpecifikovaného spisu. V zákone o advokácii sa neuvádza povinnosť advokáta predložiť SAK advokátsky spis. Ide o ustanovenie, ktoré je v súlade s uznesením SAK č. 29/11/2011 z 1. 12. 2011 o odporúčanom spôsobe vedenia spisovej agendy. Spisom sa rozumie podľa významového výkladu súbor dokumentov, ktoré sa vzťahujú na konkrétnu klientsku vec.

Vzhľadom na podstatnú zmenu skutkového aj právneho posúdenia prvostupňového rozhodnutia senát prehodnotil aj výšku disciplinárneho opatrenia, ktoré bolo disciplinárne obvinenému uložené, preto zmenil výrok u uloženom disciplinárnom opatrení tak, že podľa § 56 ods. 1 písm. c) zákona o advokácii uložil disciplinárne obvinenému disciplinárne opatrenie – peňažnú pokutu vo výške 500 eur.

*Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.*

#### Poznámky

##### 1 § 23 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“

##### 2 § 28 ods. 4 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný na požiadanie komory bezodkladne vyjadriť sa o obsahu sťažnosti alebo iného obdobného podania v rámci konania, ktoré proti nemu v súlade s týmto zákonom a predpismi komory vedie komora na podnet iného, a poskytnúť jej potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala  
**Mgr. Tatiana Frištková**, advokátska koncipientka

### Advokátska koncipientka hľadá zamestnanie

#### Mgr. Milena Alex Šucová

Bratislava

tel: +421 902 481 045

e-mail: m.alexsucova@gmail.com

Absolventka magisterského štúdia na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach hľadá prácu ako advokátska koncipientka.

Už počas štúdia získala prax v advokátskej kancelárii i v rámci viacerých odborných stáží, vrátane zahraničnej. Ovláda anglický jazyk (aktívne), taliansky jazyk (aktívne) a nemecký jazyk (základy).

## Návšteva vietnamskej delegácie

Dňa 25. septembra 2014 privítala Slovenská advokátska komora na svojej pôde v rámci bilaterálnej návštevy delegáciu Vietnamskej socialistickej republiky vedenú ministrom spravodlivosti Ha Hung Cuongom. Jej členmi boli zástupcovia Národného zhromaždenia VSR, vlády a justičných inštitúcií. Kvôli príprave snemu Vietnamskej advokátskej ligy zástupca advokácie na poslednú chvíľu svoju účasť v delegácii odvolal. Za SAK sa zúčastnili JUDr. Hrežďovič, Mgr. Hellenbart, JUDr. Veverka a JUDr. Filip.

Vo Vietname sa aktuálne uskutočňuje reforma justície, v roku 2013 parlament schválil novú ústavu, ktorá po prvý raz zaviedla, že konanie na súde je založené na princípe rovnosti zbraní a advokátovi umožňuje zúčastniť sa na všetkých úkonoch už od zadržania, čím sa pre advokátov rozšíril manipulačný priestor. Justičná akadémia vo Vietname je relatívne mladou inštitúciou, zbiera nové skúsenosti aj zo zahraničia. Aj preto bolo s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky podpísané memorandum o spolupráci. Upravuje napríklad výmenu skúseností z aplikácie dohovorov Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného a poskytovanie informácií o zavádzaní informačných technológií do justície či otázky súvisiace s uplatňovaním práv a slobôd občanov a právnických osôb. V súčasnosti sú vo Vietname predmetom novelizácie aj základné trestnoprávne a občianskoprávne predpisy.

Advokácia vo Vietname prešla za ostatných 30 rokov obnovou. Advokáti pôsobia v mestských a provinčných komorách a sú združení vo Vietnamskej advokátskej lige. V súčasnosti v krajine pôsobí 9 000 advokátov a 3 500 koncipientov. Vláda schválila projekt rozvoja advokácie tak, aby v r. 2020 v krajine vykonávalo činnosť 20 000 advokátov. Po zavedení



*Predseda SAK JUDr. Hrežďovič preberá dar od Ha Hung Cuonga, ministra spravodlivosti VSR*

novej ústavy je potrebné tento proces urýchliť, okrem iného aj vo svetle očakávaných zahraničných investícií. Princíp fungovania Vietnamskej advokátskej ligy sa v podstate podobá fungovaniu Slovenskej advokátskej komory. Vietnamská delegácia sa zaujímala najmä o systém vzdelávania advokátskych koncipientov, organizácie a výkonu advokátskych skúšok a o poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone advokácie. Vietnamský minister spravodlivosti do budúcnosti nevyhlásil spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou práve vo vyššie uvedených oblastiach.

-km-

*Časť vietnamskej delegácie pod vedením ministra spravodlivosti Ha Hung Cuonga (tretí sprava)*



## Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE

V dňoch 14. a 15. septembra 2014 sa podpredsedovia SAK Mgr. Hellenbart a JUDr. Veverka s vedúcim slovenskej delegácie v CCBE (Rade advokátskych komôr Európy) Mgr. Bužekom zúčastnili na tradičnom každoročnom pracovnom stretnutí predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a delegátov CCBE, tento rok v Prahe na pozvanie Českej advokátskej komory za účasti kolegov z Česka, Maďarska, Rakúska, Nemecka a Poľska.

Predmetom rokovania boli spoločné problémy partnerských komôr v oblastiach poskytovania právnych služieb inými subjektmi a porovnanie možností ich poskytovania a právnych úprav v jednotlivých krajinách, problematika náhrad trov konaní, štátnych zásahov do mlčanlivosti advokátov, trendy v elektronizácii advokácie, zmeny v systéme advokátskych skúšok a právna pomoc poskytovaná advokátskymi komorami, jej formy a skúsenosti komôr.

Napriek odlišným, ale predsa porovnateľným právnym úpravám možno konštatovať, že otázka poskytovania právnych služieb tretími subjektmi, najmä občianskymi združeniami a neziskovými organizáciami, predstavuje problém vo väčšine zúčastnených krajín.

Ako riešenie sa ponúka edukatívne pôsobenie advokátskych komôr na verejnosť, ako aj podieľanie sa advokátov na tom, aby nimi poskytované právne služby boli čo najefektívnejšie, a teda výhodnejšie v porovnaní so službami spomínaných

organizácií. Je to cesta, ktorá môže viesť k zmene postoja vlád štátov, ktoré v záujme splniť si úlohu sprístupniť efektívne právne služby občanom podporujú činnosť združení a neziskových organizácií.

Výška náhrady trov konania je problematikou, ktorá zaťažuje viaceré krajiny, najmä otázka náhrady trov v drobných sporoch, kde je tendencia posúvať definíciu drobného sporu do čoraz vyššej hodnoty predmetu sporu, na čo sa viaže nielen otázka náhrady trov, ich výšky a priznávania úspešnej strane, ale aj otázka zastupovania strán v spore advokátom. Opäť platí, že problém treba vnímať a komunikovať zo širšieho hľadiska; advokáti vystupujúci v súdnych konaniach sú súčasťou súdnej moci ako jednej z mocí v štáte, ktorej efektivita a vymožiteľnosť práva má silný vplyv na ekonomický rozvoj spoločnosti alebo jeho stagnáciu, ako aj na zvýšenie disciplinovanosti občanov pri plnení zmluvných záväzkov a posilňovanie atribútov právneho štátu. Advokácia nie je iba jednou z foriem služieb poskytovaných občanom, ale je niečím viac; v rámci argumentácie vo vzťahu k verejnosti možno uviesť pekný príklad pri porovnaní poskytovania právnych služieb a zdravotnej starostlivosti v tom smere, že chorý človek spravidla nehľadá nemocnicu poskytujúcu najlacnejšiu starostlivosť, ale tú, ktorá poskytuje čo najlepšiu starostlivosť a ktorej pacient alebo jeho rodinní príslušníci dôverujú. Podobne je to aj s advokáciou.





Štátne zásahy do mlčanlivosti advokáta sú vnímané ako vážny problém vo viacerých krajinách a kladú na zúčastnené advokátske komory aj na CCBE dôležité úlohy v záujme jej zachovania a ochrany klientov advokáta. Účastníci sa zhodli, že jestvujúce právne úpravy stále v prevažnej miere „počítajú“ s údajmi uchovávanými v listinnej podobe, a tak ochrana údajov, ktorými advokát disponuje v elektronickej podobe, nie je jednoznačne a dostatočne zabezpečená.

Trendy v elektronizácii advokácie napredujú v rôznych krajinách rôznym tempom a spôsobom. Česká advokátska komora prezentovala systém elektronizácie justície a kontaktu so štátnymi orgánmi elektronicou formou, ktorá v ČR už funguje; zástupcovia Slovenskej advokátskej komory informovali o zámere výmeny advokátskych preukazov a prezentovali prístupnosť rozsudkov slovenských súdov širokej verejnosti. Zástupca Nemeckej advokátskej komory infor-

moval, že komora a advokáti sa musia pripraviť na elektronizáciu advokácie, prisľúbil zúčastnených informovať o praktických skúsenostiach po jej zavedení.

Prítomní k téme poskytovania právnej pomoci komorami referovali podľa právnych úprav jednotlivých krajín. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že advokátske komory ako také právnu pomoc neposkytujú, okrem prípadov, kedy je bezplatné poskytnutie právnej pomoci súčasťou určitej osvetly a informovania verejnosti o prospešnosti týchto služieb a budovania dôvery občanov v advokáta, kedy sa tak deje obmedzený krátky čas (napríklad v Poľsku počas jedného týždňa, na Slovensku počas jedného dňa v rámci Dňa otvorených dverí). V niektorých krajinách advokáti participujú na poskytovaní bezplatnej právnej pomoci organizovanom štátom.

**Mgr. Viktória Hellenbart**

podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory

## Bulletin advokacie prináša...

### Vyberáme z čísla 9/2014 českého Bulletinu advokacie

V **Úvodníku** JUDr. Martin Vychopeň, predseda Českej advokátskej komory, kriticky hodnotí legislatívny proces správdzajúci prípravu vyhlášky č. 120/2014 Sb., ktorou bola novelizovaná vyhláška upravujúca advokátsku tarifu.

V **Aktualitách** číslo upozorňuje advokátov, že na žiadosť Ministerstva vnútra ČR bol zmenený formát doručeníek prijatých správ v dátovej schránke. Pre užívateľov to znamená, že si musia uložiť nielen celú prijatú dátovú správu, ale aj jej doručenkú tak, aby mal informáciu tak o dátume dodania, ako aj o dátume doručenia dátovej správy, ktorý je podstatný pre počítanie prípadných lehôt. Samotná prijatá správa obsahuje len informácie o dátume a čase dodania správy.

Časť **Z judikatúry** obsahuje uznesenie Krajského súdu v Prahe z 29. 1. 2014, č. j. 29 Co61/2014 k doručovaniu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku účastníkovi zastúpenému advokátom, uznesenie Vrchného súdu v Prahe z 28. 5. 2014, č. j. 7 Cmo 346/2013 k používaniu akademického titulu, nálezy Ústavného súdu ČR z 29. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2551/14 a z 12. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 4227/12 k nákladom prietahov v konaní a rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 29. 8. 2013, sp. zn. 33 Cdo 489/2012 k mimozmluvnej odmene v konaní o odstránenie neoprávnenej stavby.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Veřejné zakázky a koncese* (R. Jurčík), *Trestní řízení z pohledu obhajoby* (P. Vantuch), *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* (J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala a kol.) *Zákon o advokácii. Komentář* (J. Olej, P. Kerecman, P. Kalata a kol.).

Časť **Z českej advokácie** obsahuje rozhodnutie odvolacieho kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 13. 11. 2012, sp. zn. K 150/2009, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokát potom, ako zastupoval správkyňu konkurznej podstaty a v súvislosti s tým získal informácie, následne prevzal právne zastúpenie úpadcu.*

V časti **Mali by ste vedieť** vydanie pozýva okrem iných na podujatie Nemecko-česko-slovenské advokátske forum, ktoré usporadúvajú Saská advokátska komora v spolupráci s Bamberškou advokátskou komorou, Českou advokátskou komorou a Slovenskou advokátskou komorou v dňoch 7. a 8. novembra 2014 s miestom konania v Míšni v hoteli Welcome Parkhotel Meißen so zameraním na Rodinné a dedičské právo v cezhraničnej právnej praxi.

Číslo venuje osobitný priestor blahoželaniu k životnému jubileu viacnásobného predsedu ČAK a bývalého ministra spravodlivosti Karla Čermáka – 80. narodeninám.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

#### **K rozsahu kriminalizácie konania právnických osôb**

Príspevok je venovaný právnej úprave zák. č. 418/2011 Sb. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a konaní proti nim, ktorým bola do systému českého trestného práva zavedená dovtedy neznáma kolektívna trestná zodpovednosť. Okrem zamyslenia sa nad rozsahom kriminalizácie konania právnických osôb prináša návrhy de lege ferenda v súvislosti so súčasnými krokmi, ktoré majú viesť k legislatívnej úprave zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.

#### **Zmluva o dielo v novom občianskom zákonníku (pohľad sudcu na vybrané otázky použiteľnosti súčasnej judikatúry)**

Cieľom príspevku je poukázať na niekoľko okruhov otázok, ktoré z pohľadu sudcu možno považovať v novej úprave za významné a zároveň hľadať na tieto otázky odpovede. Venu-



je sa zmene v otázke nárokov zhotoviteľa na zaplatenie ceny diela, ak dielo bolo dokončené a odovzdané ako vadné, posilneniu práv objednávateľa z väd diela, ak je dielom stavba, pretože právna úprava zavádza spoluzodpovednosť ďalších osôb so zhotoviteľom za vady stavby, špecifickému riešeniu diel s nehmotným výsledkom a novej procesnej úprave možných zásahov súdu do autonómie vôle strán.

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

#### **Zmluva zasielateľská, zmluva o preprave vecí, zmluva o prevádzke dopravného prostriedku**

Autor reaguje na prax, v ktorej so vzrastajúcim významom úpravy zmluvných vzťahov v oblasti prepravy dochádza k situáciám, kedy sa na prepravu v jednom „obchodnom prípade“ uzatvára v nadpise uvedených zmlúv viac než jedna, hoci v ostatnom čase zmluvné strany vyžadujú komplexnejšie logistické riešenia buď podľa zmluvy zasielateľskej alebo podľa zmluvy nepomenovanej. V závere uvádza, že ustanovenia upravujúce jednotlivé zmluvy v novom českom občianskom zákonníku sú v značnej miere modifikovanými ustanoveniami obchodného zákonníka, pričom v konkrétnych prípadoch je potrebné posúdiť, či eventuálne nejde o vzťah s cudzím prvkom, na ktorý by sa vzťahovala príslušná medzinárodná zmluva a pri jednotlivých druhoch preprav je potrebné vychádzať aj z prepravných poriadkov.

Mgr. Klára Hurychová

#### **Prokúra v novom občianskom zákonníku**

Článok v úvode akcentuje, že nová úprava prokúry v českom občianskom zákonníku nie je len prevzatím ustanovení obchodného zákonníka, ale celý rad zmien má podstatný význam, pričom cieľom je upozorniť na úskalia novej úpravy. Venuje sa všeobecne vymedzeniu prokúry v novej úprave, vybraným otázkam, ktorými sú napríklad okamih udelenia prokúry a povaha zápisu prokúry do obchodného registra, rozsah zastupovacieho oprávnenia prokuristu a jeho prekročenie, povaha právneho vzťahu medzi prokuristom a podnikateľom, spôsob konania prokuristu.

doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D.

#### **Vzťahujú sa nové smernice na výber dodávateľov právnych služieb?**

Autor článkom poukazuje na skutočnosť, že trh právnych služieb pre verejných, sektorových a dotovaných zadávateľov možno považovať za podstatný a považuje za prínosné upozorniť na postupy, akými sú vyberaní víťazní dodávateľa na zabezpečovanie právnych služieb *de lege lata* a ako bude proces prebiehať po implementácii nových zadávacích smerníc. Ide o smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EU z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES, smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EU z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí.

JUDr. Ladislav Jouza

#### **Skončenie pracovného pomeru zo zdravotných dôvodov**

Príspevok vyhodnocuje skončenie pracovného pomeru zo zdravotných dôvodov (výpovedný dôvod) ako jednu z najpočetnejších a najproblematickejších otázok. Upozorňuje na to, že okrem zákonníka práce musí zamestnávateľ pri svojom postupe zohľadniť aj úpravu v zákone č. 373/2011 Sb. o špecifických zdravotných službách. V osobitných častiach sa venuje potrebe zmluvy medzi zamestnávateľom a lekárom, lekárskeho posudku, možnosti jeho preskúmania, prehliadke u registrujúceho lekára, skončeniu pracovného pomeru (z dôvodu zdravotnej nespôsobilosti), legislatívnym požiadavkám na výpoveď, samotným zdravotným dôvodom, zrušeniu pracovného pomeru zamestnancom a odstúpeniu.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**  
kancelária SAK

## **Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE**

Septembrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE sa uskutočnilo v Miláne na pozvanie miestnej advokátskej komory. V úvode stretnutia prezident CCBE poďakoval všetkým komorám, ktoré počas leta naplánovali podujatia pri príležitosti prvého Európskeho dňa advokácie. Dňa 10. decembra sa v niektorých členských štátoch EÚ uskutočnia rôzne podujatia pre verejnosť aj advokátov na ústrednú tému *Vaše údaje, vaše súkromie – týka sa vás to! Dôvernosť medzi klientom a advokátom*.

V nadväznosti na tému Európskeho dňa advokácie predsedníctvo informovalo, že niektoré národné aj medzinárodné advokátske organizácie naďalej sledujú problematiku odpočívania. Americká advokátska komora (ABA) aj CCBE neustále kladú dôraz na posilnenie ochrany dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom. CCBE vyzýva členské komory, aby lobovali v tejto veci aj na národnej úrovni a spoločne s ABA uvažujú o posilnení formálnej spolupráce medzi advokátskymi komorami. CCBE bude zároveň podporovať prijatie nových legislatívnych pravidiel v EÚ (tzv. európsky digitálny Habeas Corpus).

Delegácie schválili odporúčanie Výboru pre ľudské práva udeliť Cenu CCBE za ľudské práva 2014 brazílskej advokátke, ktorá vystupuje na obhajobu práv slabších a zraniteľných občanov, predovšetkým pred zneužívaním policajnej moci. Jej život je ohrozený pre zainteresovanie v citlivých prípadoch, po zastupovaní 14-ročného dievčaťa znásilneného príslušníkom policajného zboru bola pod hrozbou smrti donútená dokonca opustiť rodnú krajinu. Výbor uprednostnil brazílsku advokátku pred predsedom Advokátskej komory

**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje



# OBJEDNÁVKA

## Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2015

Odberateľ:

IČO:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

### Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2015 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum:

Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,  
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

Burundi, ktorý je považovaný za symbol boja advokátov za demokraciu a ľudské práva na africkom kontinente a pred ruským advokátom angažovaným v mnohých citlivých prípadoch týkajúcich sa terorizmu, nezákonnej väzby, mučenia a pod.

Výbor pre poistenie informoval o júlovom stretnutí so zástupcami Európskej komisie. Komisia sa chce v nadchádzajúcom období bližšie zaoberať otázkou poistenia pri poskytovaní služieb a implementáciou smernice o službách, porovnať požiadavky na povinné poistenie v prípade niektorých povolání v jednotlivých krajinách a hľadať spôsob, ako odstrániť prekážku cezhraničného poskytovania služieb spočívajúcu v rôznych nárokoch na poistenie a v rôznych poistných produktoch. Rozhodla sa ponechať priestor na identifikovanie problémov a hľadanie riešení samotným účastníkom trhu s poistnými službami. Vzhľadom na to, že advokáti sú jedným z povolání, pre ktoré je poistenie zodpovednosti za škodu dôležitou podmienkou výkonu povolania, Komisia sa zaujímala o názor CCBE, ako postupovať. Spoločne si vyjasnili, že je odlišná situácia pri dočasnom poskytovaní služieb a pri usadení. Pri dočasnom poskytovaní služieb hosťujúci euroadvokáti nie sú registrovaní v komore hostiteľského štátu a stavovské organizácie väčšinou nemajú prehľad o poistnom krytí hosťujúcich euroadvokátov. Pri usadení euroadvokátov je najväčším problémom posúdiť, či poistenie z domovskej krajiny poskytuje rovnocenné krytie v porovnaní s požiadavkami v hostiteľskej krajine. Komisia informovala o zámere urobiť prieskum požiadaviek na poistenie priamo v členských štátoch. CCBE by v zhode s Komisiou privítala stretnutie zástupcov slobodných povolání, ktorých sa problematika týka, najprv bez účasti zástupcov trhu s poistením, aby sa zhodli na spoločnom postupe. Prítomní tento návrh podporili.

Výbor pre boj proti praniu špinavých peňazí podal aktuálne informácie o svojej činnosti. Štúdia CCBE, IBA a ABA o rizikách nevedomého zapojenia advokátov do prania špinavých peňazí je takmer hotová. Posúdia ju členovia výboru na najbližšom zasadnutí a pošlú delegáciám na oboznámenie a schválenie.

Výbor pre medzinárodné právne služby informoval o augustovom stretnutí s ABA, ktorého témou bolo Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo. CCBE už objasnila požiadavky zo strany európskych advokátov, ktorí by chceli poskytovať služby v USA. ABA zatiaľ stále neposkytla svoju predstavu o podmienkach, malo by sa tak stať začiatkom budúceho roka. CCBE bude musieť interne vyriešiť, že niektoré členské štáty neumožňujú poskytovanie služieb za podmienok, aké sa CCBE usiluje dohodnúť v USA. Na strane USA sa ako najväčší javí problém súvisiaci so štátnym zriadením – napriek tomu, že by bola dohoda prijatá na úrovni federácie, nebude záväzná pre jednotlivé štáty. ABA je ochotná pomôcť vyjednávať s „najžiadanejšími“ americkými štátmi.

**Mgr. Lucia Strečanská**  
CCBE Information Officer



## Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

# Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení rozsudku a podať opravný prostriedok v mene klienta

Je závažným porušením povinností advokáta, ak klientovi neoznámí doručenie rozsudku a neinformuje ho o možnosti podať odvolanie, ani sám odvolanie nepodá.

Medzi základné zásady výkonu advokácie patrí, že advokát v prípade pochybností o tom, či má alebo nemá podať odvolanie, toto odvolanie podá, aby v maximálnej miere chránil svojho klienta, i keď by ho mal neskôr vziať späť.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 20. júna 2011, sp. zn. K 5/2011<sup>1</sup>*



## Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2<sup>2</sup> a 3<sup>3</sup> zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 2 ods. 2<sup>4</sup> a § 6 písm. a)<sup>5</sup> Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

### tým, že

ako právny zástupca žalobkyne N. N. v konaní vedenom na okresnom súde neinformoval svoju klientku o tom, že mu bol doručený rozsudok tohto súdu zo dňa 4. 11. 2008, ktorým bola žaloba N. N. zamietnutá v celom rozsahu a bola jej uložená povinnosť zaplatiť protistrane čiastku 72 100 Kč titulom náhrady trov konania do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, ani o možnosti podať proti tomuto rozsudku odvolanie, pričom sám toto odvolanie nepodal, v dôsledku čoho N. N. zmeškala lehotu na jeho podanie a po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku dňa 28. 2. 2009 riadne a včas nespĺnila súdom stanovenú povinnosť, preto protistrana sa domáhala jej splnenia prostredníctvom exekúcie,

## teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal svedomito a dôsledne nevyužil všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považoval za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukládajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť klienta riadne informovať, ako postupuje vybavovanie jeho vecí a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady pre zváženie ďalších príkazov,

## čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2<sup>6</sup> a § 17<sup>7</sup> zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1<sup>8</sup> a čl. 9 ods. 1<sup>9</sup> Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **30 000 Kč**.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

## Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK ako disciplinárny žalobca podal dňa 26. 1. 2011 disciplinárnej komisii ČAK disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výroku tohto rozhodnutia.

Disciplinárny senát vec prerokoval na svojom zasadnutí dňa 20. 6. 2011 za prítomnosti disciplinárne obvineného.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti zo dňa 1. 12. 2010 poukázal na závažný zdravotný stav sťažovateľky, s ktorou sa mu napriek jeho snahe nepodarilo skontaktovať a s ohľadom na jej zdravotný stav nepovažoval za vhodné jej vypovedať plnú moc.

Disciplinárne obvinený v rámci svojej výpovede na pojednávaní dňa 20. 6. 2011 doplnil, že sťažovateľka po podaní žaloby utrpela pri dopravnej nehode vážne zranenia s trvalými následkami, v dôsledku ktorých sa stala imobilná. Neskôr preto rokoval s priateľom sťažovateľky, ktorého mu predtým predstavila. Tomuto taktiež odovzdal predmetný rozsudok a to po tom, ako sa mu telefonicky ozval, pričom nevylúčil, že druhovi klientky volal on sám s tým, že ho upozornil na lehotu na podanie odvolania i na to, že odvolanie bez výslovného pokynu podávať nebude. Disciplinárne obvinený priznal, že o odovzdaní rozsudku nevyhotovil písomný záznam, čo hodnotil ako svoje pochybenie, avšak bol presvedčený o tom, že sťažovateľka bola informovaná o možnosti podať odvolanie. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že žiaden pokyn od sťažovateľky ani od jej priateľa nedostal, preto odvolanie nepodal. Na záver popísal svoje osobné pomery.

Disciplinárny senát po oboznámení sa s disciplinárnym spisom a po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že disciplinárne obvinený sa dopustil skutku, ktorý bol popísaný v disciplinárnej žalobe, a že tento je disciplinárnym previnením. Disciplinárne obvinený riadne nehájl záujmy sťažovateľky a poškodil ju hneď niekoľkokrát. K prvému poškodeniu došlo už v okamihu, keď nárok, ktorý mal menom svojej klientky uplatniť, uplatnil oneskorene, takže došlo k jeho premlčaniu, pričom táto skutočnosť nebola predmetom disciplinárnej žaloby len z dôvodu, že s ohľadom na uplynulý čas došlo k preklúzii. Následne disciplinárne obvinený sťažovateľku poškodil, keď jej nedoručil ani jej neoznámil rozsudok, ktorým bol jej nárok zamietnutý a ktorým jej bola zároveň uložená povinnosť zaplatiť náhradu trov konania vo výške 72 100 Kč. Obhajobu disciplinárne obvineného nepovažoval disciplinárny senát za vierohodnú, keďže spočívala len v tom, že disciplinárne obvinený mal predmetný rozsudok odovzdať druhovi sťažovateľky, pričom však disciplinárne obvinený nevedel uviesť, kedy sa tak malo stať, ani to, či iniciatíva vzišla z jeho strany alebo zo strany druhu sťažovateľky. Za irelevantné považoval senát aj tvrdenie disciplinárne obvineného, že rozhodnutie podať alebo nepodať odvolanie bolo vecou sťažovateľky a keďže žiaden pokyn v tejto súvislosti od nej nedostal, odvolanie nepodal. Medzi základné zásady výkonu advokácie patrí, že advokát v prípade pochybností o tom, či má alebo nemá podať odvolanie, toto odvolanie podá, aby v maximálnej miere chránil svojho klienta, i keď by ho mal neskôr vziať späť.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení disciplinárny senát v súlade s § 24 ods. 2 disciplinárneho poriadku prihliadol najmä na povahu skutku a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol spáchaný, osobu disciplinárne obvineného, mieru jeho zavinenia a jeho osobné pomery a disciplinárne obvi-

nenému uložil pokutu vo výške 30 000 Kč, ktorú považoval za primeranú tejto situácii.

*Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom*

#### Poznámky

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**

In: Bulletin advokacie, č. 10/2011, s. 67 – 68

2 **§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

4 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“

5 **§ 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.“

6 **§ 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnymi alebo stavovskými predpismi; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

**§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:**

„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

7 **§ 17 českého zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

8 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

9 **čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je povinný klienta riadne informovať, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala:

**Mgr. Tatiana Frištková**  
advokátska koncipientka

## DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Kontradiktórnosť  
v trestnom konaní**

OLEJ, J. – KOLCUNOVÁ, M. – KOLCUN, J.:

**Kontradiktórnosť v trestnom konaní.**

Prvé vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2014, 215 s.

ISBN 978-80-89603-21-3

Vedecká monografia autorovdoc. JUDr. Jozefa Oleja, CSc., JUDr. Marty Kolcunovej, PhD., JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., vychádza z historických a vedeckých štandardov, impulzov a teoretických názorov ohľadne fenoménu kontradiktórnosti ako esenciálnej zásady trestného konania, ukotvenej v Trestnom poriadku<sup>1</sup> účinnom v Slovenskej republike od 1. januára 2006. Monografickému spracovaniu stále aktuálnej problematiky predchádzalo viacero publikačných (vedeckých) výstupov,<sup>2</sup> pričom treba konštatovať, že autori sa tematike venujú dlhodobo. Skúmajú, objasňujú a konfrontujú dosiaľ publikované teoretické, legislatívne a aplikačné východiská zvolených právnych inštitútov trestného práva procesného (s prihliadnutím na časovú a priestorovú komparáciu), koncepcie spracúvané v širších súvislostiach s osobitným akcentom na európsku judikatúru vo väzbe na relevantné trendy európskej legislatívy vôbec.

Univerzálny princíp kontradiktórnosti, daný všetkým demokratickým procesným právnym systémom, sa historicky presadil ako základná zásada trestného konania v slovenskom právnom poriadku. V recenzovanej monografii približujú a skúmajú dopad uvedenej zásady na zákonnosť a vykonávanie úkonov hlavne v konaní pred súdom a v obmedzenom rozsahu aj na úkony v prípravnom konaní.

Autormi prestížnej publikácie vydané v renomovanom Nakladateľstve C. H. Beck, s. r. o., organizačná zložka v Bratislave roku 2014, sú uznávaní odborníci trestného práva, ktorých vedecká erudícia je známa v Slovenskej republike, a rovnako aj v Českej republike.

**Doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.**, ako vedúci autorského kolektívu je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a od ukončenia štúdia doteraz pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Katedre trestného práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. V advokácii pôsobí od roku 1992. V súčasnom období zastáva funkciu podpredsedu Slovenskej advokátskej komory a zároveň je predsedom jej pracovnej skupiny pre trestné právo. V odbornej a vedeckej činnosti sa zameriava na problematiku teórie trestného procesu a osobitne na dokazovanie a na postavenie procesných strán v trestnom konaní.

**JUDr. Marta Kolcunová, PhD.**, je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Od ukončenia vysokoškolského štúdia v roku 1987 pôsobí v rezorte prokuratúry, od roku 2007 na trestnom odbore ako

prokurátorka Generálnej prokuratúry SR.

**JUDr. Jozef Kolcun, PhD.**, je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Od ukončenia vysokoškolského štúdia v roku 1987 pôsobí v justícii, od roku 2006 ako sudca Najvyššieho súdu SR.

Vedecká monografia je logicky členená na päť kapitol, pričom ku každej kapitole autori pripájajú syntetizujúce závery, ktoré sa zaoberajú parciálnymi, najmä však spornými problémami kontradiktórnosti.

Z hľadiska obsahu má prvá časť povahu úvodnej kapitoly s názvom *Kontradiktórnosť a jej pojmové vymedzenie v práve*. Autori objasňujú relevantné a v určitom slova zmysle sofistické kategórie a právne inštitúty, vrátane lingvistických aspektov, obsahových významov a termínov s prihliadnutím na ich jazykovú ekvivalenciu, aplikačnú frekvenciu a komparáciu, s prihliadnutím na iné právne systémy, vrátane angloamerického. Podávajú historický výklad pertraktovaných otázok, problémov a javov, najmä pokiaľ ide o zdôraznenie najnovších zmien a inovácií postupne realizovaných v procese rekodifikácie trestného práva v Slovenskej republike.

Druhá kapitola sa orientuje na *Kontradiktórnosť v systéme základných zásad trestného konania*. Autori v nej objasňujú právnu povahu kontradiktórnosti v rovine vybraných (relevantných) zásad trestného konania. Prichodí spomenúť, že zásada kontradiktórnosti tvorí súčasť systému základných zásad trestného procesu, pôsobí v koexistencii, nakoľko sa cez ne aplikuje.

V tretej kapitole autori skúmajú a objasňujú *Kontradiktórnosť v prípravnom konaní*. V prvej časti venovanej legislatívnym predpokladom uplatnenia kontradiktórnosti v prípravnom konaní sú v súlade s obsahom zásady kontradiktórnosti v rámci zákonnej úpravy vymedzené procesné úkony, cez ktoré sa obvinený oboznamuje s dokumentmi či dôkazmi prípravného konania zabezpečenými orgánmi tohto konania, rovnako úkony, prostredníctvom ktorých sa k nim môže vyjadriť. Ďalej sa autori zamyšľajú nad problémom neuplatnenia kontradiktórnosti a kontradikcie v prípravnom konaní, ako aj nad nerešpektovaním kontradiktórnosti v prípravnom konaní.

V štvrtej kapitole je pozornosť venovaná *Kontradiktórnosti v súdnom konaní*. Svoje miesto tu nachádza najprv podkapitola smerujúca k prijatiu obžaloby, keďže trestné konanie v Slovenskej republike je typickým procesom kreovaným na obžalovacej zásade. Nasleduje tematika orientovaná na hlavné pojednávanie (ťažisko uplatnenia princípu kontradiktórnosti), ako vyvrcholenie súdneho štádia trestného konania, na ktorom sa rozhoduje o esenciálnej otázke viny obžalovaného; pri jej eventuálnom zistení aj o treste, či iných súvisiacich nárokoch. Hlavné pojednávanie obsahuje výnimky z dodržiavania princípu kontradiktórnosti (či jeho časti kon-



tradície). S tým súvisia ďalšie dve podkapitoly venované výnimkám z kontradikcie a kontradiktórnosti v konaní pred súdom. Nakoniec sa autori sústreďujú na opravné konania, akými sú odvolacie konanie, dovolanie i obnova konania.

Napokon v piatej kapitole, nazvanej *Záver*, z parciálnych zovšeobecnení teoretických východísk a stanovísk justičných orgánov k jednotlivým ťažiskovým otázkam súvisiacim s uplatnením zásady kontradiktórnosti v trestnom konaní vyvodzujú závery, všeobecne sa vzťahujúce ku kontradiktórnosti, ako aj v trestnoprávných normách, t. j. v prípravnom konaní a v konaní pred súdom.

Z hľadiska systematiky jednotlivé kapitoly vytvárajú komplexný, na seba nadväzujúci celok, čím sa docielil synergický efekt pri zachovaní vnútornej kompatibility a funkčnej integrity. Sú zdrojom poznatkov nielen z teoretického pohľadu, svoje miesto si nájdu aj v priestore aplikačnej praxe.

Osobitne chcem vyzdvihnúť a oceniť vklad autorov týkajúci sa použitých prameňov, predovšetkým vedeckých monografií, najmä zahraničnej proveniencie, rozsiahlu súdnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, Súdneho dvora Európskej únie, Ústavných súdov a Najvyšších súdov SR a ČR, ako aj odborných článkov a internetových zdrojov. Súčasťou vedeckého diela je vecný register frekventovaných termínov, čo nesporne zvyšuje hodnotu tejto publikácie.

Vedecká monografia autorského kolektívu so zreteľom na rovinu trestného práva procesného, presahuje dimenzie klasického juristického prístupu štandardných vysokoškolských učebníc. Dielo je koncipované s výraznou inovačnou a modernizačnou hodnotou s prihliadnutím na analytický prístup v komparatívnom a reálnom aplikačnom priestore. Obohacujúcou zložkou tohto druhu publikačného výstupu je inšpiračný zdroj užitočných informácií, podnetov a úvah (na ďalšiu odbornú diskusiu) vo svetle zásady kontradiktórnosti v rekonštituovanom Trestnom poriadku zavedenom do novokoncipovaného trestného procesu, ktorá je (aj naďalej) pertraktovaná v právnej vede a aplikačnej praxi rôznym spôsobom. V neposlednom rade možno túto vedeckú monografiu využiť aj pre poslucháčov na právnických fakultách.

#### Poznámky

- 1 Zákon č. 301/2005 Z. z. – Trestný poriadok v platnom znení.
- 2 Medzi inými chcem exemplifikatívne priblížiť: OLEJ, J.: **Kontradiktórnosť trestného konania (koreferát)**. Slovenské dni trestného práva 29. až 30. apríla 2010. In: *Bulletin slovenskej advokácie*, 2010, mimoriadne číslo, s. 57 – 60.

JUDr. Lukáš Cisko

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

## K 80. narodeninám prof. JUDr. Jána Lazara, DrSc.

V auguste t. r. sme si pripomenuli 80. narodeniny univerzitného profesora JUDr. Jána Lazara, DrSc., popredného predstaviteľa slovenskej jurisprudencie, vplyvného vedca a pedagóga, ktorého dielo prekročilo hranice jeho vlasti a stalo sa inšpiráciou pre celé generácie právnikov doma i v zahraničí.

Na počesť tohto vzácneho jubilea Právnická fakulta Trnavskej univerzity usporiadala akademickú oslavu pod názvom *Pocta profesorovi Jánovi Lazarovi*, na ktorej jubilanta okrem jeho najbližších priateľov a spolupracovníkov pozdravili aj početní kolegovia z domácich i zahraničných univerzít a ďalší významní predstavitelia právnickej obce z domova i zo zahraničia. Pocta profesorovi Lazarovi vyvrcholila odovzdaním viacerých vyznamenaní a ocenení, ktoré boli jubilantovi udelené za jeho mimoriadne zásluhy o rozvoj právnej vedy a šírenie právnickej vzdelanosti na Slovensku.

Ako spoločný, osobitne cenný dar, bola prof. Lazarovi odovzdaná publikácia *Liber amicorum Ján Lazar (Kniha priateľov Jána Lazara)*, vydaná v podobe zborníka príspevkov 44 autorov z 9 krajín, prostredníctvom ktorej zúčastnení autori vyjadrili svojmu vzácnemu kolegovi hlbokú úctu a uznanie za jeho celoživotný prínos v oblasti vedy a pedagogickej činnosti. Z predhovoru editorov k tejto publikácii vyberáme:



„Zborník vedeckých prác vydaný na počesť prof. JUDr. Jána Lazara, DrSc. pri príležitosti jeho 80. narodenín je zrkadlovým odrazom významu jubilanta v právnej vede a praxi a vôbec v právnickej komunite. O kvalite tohto vzájomného prepojenia najlepšie svedčí samotný fakt, že na tvorbe zborníka *Liber amicorum Ján Lazar* participujú autori pochádzajúci z 9 rozličných štátov. Už to samo o sebe je dôkazom, že osobnosť a dielo prof. Lazara sú známe a uznávané nielen doma, ale aj v zahraničí. Niet pochýb, že svojou viac ako 56-ročnou vedeckou a pedagogickou činnosťou prezentovanou vo vnútroštátnych a medzinárodných súvislostiach sa jubilant postupne vy-



pracoval na popredného právneho civilistu a významne sa tak zaslúžil o rozvoj právnej vedy, osobitne vedy občianskeho práva hmotného, legislatívy i právnickej vzdelanosti. Preto možno prof. Lazara právom zaradiť medzi významných slovenských univerzitných profesorov s medzinárodným rozmerom.“

Profesor Lazar sa narodil 28. augusta 1934 v Jakobove. Po absolvovaní stredoškolského štúdia v Malackách sa v roku 1953 zapísal na Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, ktorú v roku 1958 ukončil s vyznamenaním. Už v poslednom semestri štúdia bol prijatý za asistenta na Katedru teórie a dejín štátu a práva, kde pôsobil dva roky. Odtiaľ prešiel na Katedru občianskeho práva, ktorá sa stala jeho domovským prístavom na viac ako štyri desaťročia. V roku 1962 absolvoval ročný študijný pobyt na Inštitúte medzinárodného súkromného práva a porovnávacej právovedy Právnickej fakulty Viedenskej univerzity, kde pôsobil pod vedením významného rakúskeho univerzitného profesora Fritza Schwinda. Tam sa okrem iného zoznámil aj so svojim ďalším vzácnym kolegom a priateľom, dnes vysoko uznávaným rakúskym právovedcom, univerzitným profesorom Rudolfom Welserom, s ktorým udržiava úzke odborné i priateľské kontakty dodnes. Po dosiahnutí vedeckej hodnosti kandidáta právnych vied (CSc.) sa prof. Lazar v roku 1967 habilitoval na docenta a v roku 1979 sa stal riadnym profesorom občianskeho práva. Vedecká hodnosť doktora právnych vied (DrSc.) mu bola udelená v roku 1978.

Počiatkové vedecké bádanie jubilanta bolo ťažiskovo zamerané na otázky vecných práv s osobitým zreteľom na teoretické otázky vlastníckeho práva. V roku 1967 vydal monografickú vedeckú prácu *Občianskoprávne formy užívania pozemkov občanmi*, ktorou sa habilitoval na docenta. Nemenej významnou je aj ďalšia jeho monografia *Eigentum in der bürgerlichen Rechtstheorie*, na základe ktorej mu po obhajobe na Humboldtovej univerzite v Berlíne, kde strávil jednoročný vedecko-výskumný pobyt, bola udelená vedecká hodnosť doktora právnych vied. Prvé vydanie uvedenej práce bolo publikované v roku 1980 v nemeckom jazyku a o pár rokov neskôr, v modifikovanej a doplnenej podobe, tiež v slovenskom jazyku (1984) a v ruskom jazyku (1985).

Vďaka vynikajúcim jazykovým a komunikačným predpokladom jubilant intenzívne rozvíja svoje kontakty s významnými zahraničnými univerzitami po celý svoj plodný život. V roku 1987 absolvoval trojmesačný vedecký a prednáškový pobyt na univerzite v Augsburgu u prof. Basedowa, s ktorým spolupracuje dodnes. Rovnako pretrváva dlhodobá vedecká spolupráca s Právnickou fakultou Viedenskej univerzity, najmä s Inštitútom občianskeho práva a Inštitútom porovnávacej právnej vedy. Táto spolupráca vyústila v roku 2007 do aktívneho členstva prof. Lazara v právnickom spolku *Wiener Arbeitskreis*, združujúceho popredných profesorov zo strednej a východnej Európy, ktorého zakladajúcim členom je aj prof. Lazar. Dôsledkom intenzívnej spolupráce so zahraničnými vedcami a univerzitami je tiež bohatá prednášková činnosť jubilanta na mnohých medzinárodných konferenciách, vedeckých sympóziách, odborných kolokviách a seminároch, ktorých sa aktívne zúčastňuje dodnes. Rozsah tohto

príspevku nám neumožňuje podrobnejšie rozobrať všetky stránky bohatej vedecko-výskumnej, pedagogickej a ostatnej spoločensko-odbornej činnosti jubilanta. Pokúsime sa preto načrtnúť aspoň ťažiskové z nich, t. j. tie, ktoré dielo a celkový profil prof. Lazara charakterizujú najvýstižnejšie.

Mnohé zo svojich prác jubilant venoval súkromnoprávnemu zabezpečeniu rôznych stránok fungovania trhového mechanizmu prostriedkami záväzkového práva. Patria k nim najmä práce o zmluvnom mechanizme, o typoch zmlúv, zabezpečení pohľadávok a ich uspokojovaní. Okrem toho sa intenzívne venoval aj otázkam záložného práva, zodpovednosti za škodu spôsobenú chybnými výrobkami a mnohým ďalším. Opomenúť nemožno ani práce o občianskoprávnom režime majetku súkromne podnikajúcich občanov, o vlastníctve obcí, o vzťahu občianskeho a obchodného práva a o zodpovednostnom systéme v súkromnom práve. Za osobitnú zmienku stoja tiež jeho práce s právno-filozofickým aspektom, napr. o právnom princípe slobody v občianskom práve, o dobrých mravoch v občianskom práve, o zákaze zneužitia subjektívnych práv v súkromnom práve, o princípe sociálnej spravodlivosti a jeho uplatnení v občianskom práve, o vlastníckom práve ako ľudskom práve atď.

Za týmto veľmi všeobecným výpočtom sa skrývajú desiatky významných vedeckých prác. Neexistuje snáď oblasť občianskeho práva, ktorej by sa prof. Lazar vo svojom rozsiahlom diele nedotkol. Viaceré zo svojich prác venoval aj koncepčným otázkam občianskeho a vôbec celého súkromného práva. Za všetky spomeňme aspoň dve zásadné štúdie, ktoré boli publikované v rokoch 1989 a 1990 pod názvom *K stavu a perspektívam základnej občianskoprávnej úpravy a Nad koncepcí československého občianskeho práva*. Spoluautormi ostatne menovanej štúdie boli popri prof. Lazarovi aj traja poprední československí civilisti, prof. Viktor Knapp, prof. Marta Knappová a prof. Jiří Švestka. Oprávnené možno konštatovať, že uvedené štúdie boli významným impulzom pre zahájenie celonárodnej diskusie o novej podobe vtedy ešte spoločného československého Občianskeho zákonníka, ktorá vyvrcholila v Českej republike pred dvomi rokmi prijatím nového Občianskeho zákonníka účinného od 1. januára 2014, a ktorá na Slovensku pretrváva dodnes.

K otázkam novej kodifikácie publikoval jubilant doma aj v zahraničí množstvo rozsiahlych úvah, odborných článkov a vedeckých štúdií. Jeho úsilie v tejto oblasti bádania vyústilo do vydania súborného knižného diela *Otázky kodifikácie súkromného práva* (2006). Výsledky tejto práce jubilant neskôr zúročil aj ako dlhoročný člen odbornej Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka, ktorej v rokoch 2007 – 2012 predsedal. V roku 2013 bol ustanovený za odborného garanta rekodifikácie slovenského súkromného práva a v tejto pozícii ešte aj dnes významne ovplyvňuje koncepciu, obsah a systém pripravovaného nového Občianskeho zákonníka ako základného kódexu nášho súkromného práva.

Vedecká práca prof. Lazara, charakterizovaná jeho nezvyčajnou pracovitosťou, invenciou a vysokou odbornosťou, vyústila do naozaj pozoruhodného diela. Jeho početné vedecké práce zásadne ovplyvnili viaceré oblasti práva, najmä

právnú civilistiku, právnú filozofiu, právnú komparatistiku a všeobecnú teóriu štátu a práva. Mnohé z nich presahujú rámec súkromného práva a majú interdisciplinárny charakter.

Významné miesto v profesionálnom profile jubilanta zaujíma aj činnosť spájajúca teoretickú prácu s aplikačnou praxou a legislatívou. Z početných aktivít prof. Lazara, v ktorých sa odzrkadľuje jeho schopnosť účelne a zmysluplne spájať teóriu s praxou, možno spomenúť napríklad výkon funkcie sudcu Okresného súdu Bratislava-mesto pre civilné veci v roku 1961, členstvo v odbornej Komisii pre občianske právo pri Legislatívnej rade vlády ČSSR, členstvo v Občianskoprávnej sekcii Ministerstva spravodlivosti SR, v ktorej 6 rokov pôsobil aj ako predseda tejto sekcie, členstvo a predsedníctvo v už spomínanej odbornej Komisii pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka, členstvo v Legislatívnej rade vlády Slovenskej republiky, ale aj jeho účasť na vypracovaní rôznych expertíz, posudkov a stanovísk k pripravovaným legislatívnym zámerom i k stanoviskám najvyšších orgánov aplikačnej praxe.

O prof. Lazarovi je všeobecne známe, že svoju celoživotnú prácu popri vede súbežne a proporcionálne zasvätil aj pedagogickej činnosti. Okrem Právnickej fakulty Univerzity Komenského, kde v rokoch 1981 – 99 zastával funkciu vedúceho Katedry občianskeho a rodinného práva, pôsobil aj na Právnickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne, Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a od roku 1999 aj na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, kde pôsobí dodnes. O tejto oblasti pôsobenia jubilanta sa editori v predhovore k zborníku *Liber amicorum Ján Lazar vyjadrujú nasledovne: „Patrí k úspešným pedagógom, ktorí spájajú vedecký výskum s pedagogickým majstrovstvom. Vyniká osobitnou starostlivosťou o zabezpečenie vyhovujúcich a kvalitných učebných textov pre študentov. V tomto smere si počínal naozaj vzorovo; najprv ako spoluautor celoštátnych učebníc a od roku 1986 až doposiaľ ako vedúci autorského kolektívu a hlavný autor vydáva kontinuálne dvojzväzkové učebnice občianskeho práva hmotného (7 vydaní). V dôsledku postupnej inovácie predchádzajúcich vydaní a systémového prístupu jeho nová učebnica z roku 2014 už predstavuje ucelený vedecký systém slovenského súkromného práva. Prof. Lazar je žiakom a odchovancom civilistickej školy prof. Štefana Lubyho. Vo svojej tvorbe nadväzuje na dielo a myšlienkový odkaz tohto vynikajúceho slovenského právneho civilistu európskeho formátu. Je preto len prirodzené, že patril k zakladajúcim členom nadácie, ktorá nesie meno Štefana Lubyho. Od roku 2000 do roku 2010 bol predsedom správnej rady tejto nadácie a potom zostal aj naďalej aktívnym členom. Od samého začiatku bol aktívnym organizátorom a spoluvorcom Lubyho právnických dní, v rámci ktorých sa každé dva roky konajú medzinárodné vedecké konferencie vždy s aktuálnou témou z oblasti súkromného práva. V septembri 2013 sa s mimoriadnym úspechom, za účasti početných zahraničných profesorov konali už 11. Lubyho právnické dni. Aj zásluhou prof. Lazara nadobudli uvedené vedecké podujatia stredoeurópsky i celoeurópsky rozmer.“*

Žiada sa dodať, že celé generácie dnes pôsobiacich právnikov sú odborne formované dielom prof. Lazara. Platí to ob-

zvlášť o generáciách vedeckých a pedagogických pracovníkov, pre ktorých je dielo prof. Lazara nielen bohatým zdrojom poznatkov, ale aj príkladom pracovitosti, dôslednosti a etiky vedeckej i pedagogickej práce. Pre tieto vlastnosti a osobné kvality požíva prof. Lazar autoritu a vážnosť v celej právnickej obci i v širších kruhoch slovenskej a zahraničnej inteligencie. Jeho prínos v tomto duchu ocenili všetci účastníci oslavy, ktorí jubilantovi predniesli svoje pozdravné príhovory a osobné blahoželanania. Z celkového počtu symbolických 80 gratulantov spomeňme JUDr. Danielu Švecovú, predsedníčku Najvyššieho súdu SR, JUDr. Janu Bajankovú, predsedníčku súdnej rady a dlhoročnú sudkyňu Najvyššieho súdu SR, Dr. h. c. prof. JUDr. Petra Blahu z Katedry rímskeho a cirkevného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, najvýznamnejšieho slovenského právneho historika v odbore rímskeho práva, ktorý jubilantovi predniesol slávnostné *Laudatio*, doc. JUDr. Petra Fogaša, CSc., vedúceho Katedry občianskeho práva Právnickej fakulty UK v Bratislave, ktorý akademickú oslavu otvoril a moderoval, prof. doc. JUDr. Mareka Šmida, PhD., rektora Trnavskej univerzity v Trnave, doc. JUDr. Antona Dulaka, PhD., dekana Fakulty práva Janka Jesenského Vysokej školy Danubius v Sládkovičove, JUDr. Mgr. Martinu Gajdošovú, PhD., prodekanu Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave v zastúpení dekanu prof. JUDr. Heleny Barancovej, DrSc., prof. JUDr. Pavla Kubíčka, CSc., dekana Právnickej fakulty UK v Bratislave a doc. JUDr. Gabrielu Dobrovičovú, PhD., dekanu Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Za celoživotné vedecké a pedagogické dielo boli prof. Lazarovi na akademickej oslave udelené tieto vyznamenania: Strieborná medaila Trnavskej univerzity v Trnave za úspešnú vedeckú a výchovno-vzdelávaciu prácu, ktorá prispela k zvýšeniu vedeckého a pedagogického kreditu Trnavskej univerzity; Zlatá medaila Univerzity Komenského v Bratislave za celoživotnú pedagogickú a vedeckú prácu v prospech Univerzity Komenského v Bratislave a Právnickej fakulty UK a rozvoj súkromného práva v medzinárodnom meradle; Pamätná plaketa Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach za vzájomnú dlhodobú spoluprácu.

Zo zahraničných hostí počas akademickej oslavy predniesli svoje pozdravné príhovory dlhoroční priatelia jubilanta a jeho vzácní kolegovia em. O. Univ.-Prof. DDr. h.c. Dr. Rudolf Welser, vedúci Výskumného pracoviska pre rozvoj európskeho práva a reformu súkromného práva pri Inštitúte súkromného práva Právnickej fakulty Viedenskej univerzity a em. Univ. Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Lajos Vékas z Univerzity Loranda Eötvösa v Budapešti.

Ku gratulantom sa pripájame i my, advokáti a ostatní členovia a zamestnanci Slovenskej advokátskej komory. Vzácnemu jubilantovi pri tejto príležitosti úprimne blahoželáme a prajeme mu všetko najlepšie, najmä pevné zdravie, pracovnú pohodu, tvorivý pracovný elán, ľudské šťastie a trvalú spokojnosť do ďalších rokov jeho plodného, tvorivou prácou naplneného života.

**JUDr. Mária Majeriková**  
advokátka

# Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát

## 2. časť

*Dňa 20. júla 2014 uplynulo 110. výročie narodenia JUDr. Cyrila Daxnera – významnej a, žiaľ, v rámci celoslovenských súvislostí zabudnutej osobnosti našich moderných dejín. Cyril Daxner (20. 7. 1904 – 7. 6. 1945) zomrel v mladom veku nedožitých 41 rokov, iba niekoľko dní po skončení ničivej 2. svetovej vojny, no jeho život bol bohatý na udalosti a odvážne činy. Cyril Daxner bol súčasne jedným z posledných významných členov starobylého slovenského rodu Daxnerovcov, ktorý splodil štyri generácie advokátov, tri generácie významných slovenských politických činiteľov, ale aj aktívnych predstaviteľov Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku v 19. až 20. storočí. V živote práve spomínaného Cyrila sa akoby skoncentrovali peripetie tejto pozoruhodnej rodiny, ale aj slovenských dejín. V určitom ohľade je Cyril Daxner symbolickou postavou, keďže jeho osud sa v mnohom podobá na životy iných národovcov, po ktorých sa po čase zláhla zem a ich inšpirujúce životné osudy musíme nanovo objavovať.*

### Spoluorganizátor SNP

Svoj ďalší politický život orientoval na priamy odpor proti nemeckému snaženiu ovládnuť Európu a bol jedným z najvýznamnejších organizátorov občianskeho odboja na východnom Slovensku. Vo svojich krokoch však nebol opatrný, snažil sa spolupracovať so všetkými skupinami a svojimi politickými názormi sa veľmi netajil.

V marci 1940 na verejnosti vyhlási, že „Bela Tuka, Šaňo Mach sú zradcami slovenského národa“ a zároveň, že „obvinil Nemcov, že dovolili Maďarom vziať kus Slovenska,“ bolo voči nemu začaté trestné konanie.

Po zatahnutí slovenskej armády do vojny na východe proti sovietskemu Rusku sa slovansky orientovaný Cyril Daxner čoraz častejšie zapájal do víru vojnových udalostí. Využíval pritom svoje široké pracovné, rodinné a osobné kontakty. V dome, v ktorom žil a pracoval a ktorý dodnes stojí v centre Vranova, sa zbíhali nitky odboja, pričom nadväzoval spojenia s občianskymi hnutiami v Humennom, Bardejove, Stropkove, ale aj v Bratislave. Z týchto oblastí prichádzali do Vranova ľudia prenasledovaní fašizmom, ale aj potrebné finančné prostriedky nutné k zásobovaniu miestnych partizánov.

V roku 1943 dôjde k zaujímavému stretnutiu dvoch osobností odboja. Na účel získania podpory výcviku pre budúcu partizánsku skupinu vycestuje v roku 1943 do Vrútok. Tam sa stretáva s Viliamom Žingorom, budúcim vojenským veliteľom 2. partizánskej brigády M. R. Štefánika. Spolupráca bola nadviazaná, ale všetky ciele sa vzhľadom na vývoj situácie nedotiahli do konca. Zaujímavosťou je, že Žingor, ako vieme, skončí taktiež veľmi zle. Stal sa obeťou perzekúcií komunistického režimu, najmä kvôli svojim protikomunistickým vyjadreniam. Obvinia ho z rozvratnej činnosti, odsúdia na trest smrti a v roku 1950 je popravený.

Ako uvádza historik Peter Šafranko: *Cyril Daxner pri zabezpečovaní potrieb pre partizánov sa stretol podľa niekoľkých svedectiev v marci 1944 v Hanušovciach ajs veliteľom Čapajevovcov – I. K. Balutom a legendárnym Ľudovítom Kukorellim, vtedy známym pod krycím meno Martin. Tu im bol rozdelený finančný balík, ktorí sprostredkoval z Bratislavy Dr. Michal Barbarič a bol určený na podporu partizánskej činnosti. Bolo to vari posledné organizačné stretnutie Cyrila Daxnera a Ľudovíta Kukorelliho, ani ten sa konca vojny nedožije a zomiera za dodnes nevyjasnených okolností pri prechode frontu dňa 24. novembra 1944.*

Občiansky odboj sa z mesta Vranov nakoniec rozšíril aj do obcí, kde ho podporovali najmä ľudia osobne úzko prepojení. V zimnom období sa jeho vila stala domovom viacerých ruských vojnových zajatcov, ktorí utiekli z nemeckých zajateckých a koncentračných táborov. Tu dostali potraviny i ošatenie. Postupne boli potom zaradení do partizánskych jednotiek Pučkov, Čapajev, Pugačov pôsobiacich v tunajšom regióne. Cyril Daxner mal významný podiel na založení Vranovskej partizánskej skupiny. Opieral sa pritom o zásadu spolupráce so všetkými zložkami slovenského ilegálneho odboja. Tunajšia odbojová činnosť sa stávala trňom v oku Ústrednej štátnej bezpečnosti. Za pomoci svojich agentov – jeden z nich bol desiatnik slovenskej armády Miro Barták, ktorý prispel k odhaleniu vranovskej skupiny, získala štátna bezpečnosť informácie o ilegálnom hnutí Daxnera a jeho spolupracovníkov. Ako sme spomínali Daxner, jeho rodina a známi sa kontaktovali s mnohými ľuďmi a dôsledne neprevereovali osoby, s ktorými sa dostali do styku. To umožnilo Ústrednej štátnej bezpečnosti nasadiť spomínaného konfidenta, ktorý mal pre partizánov zabezpečiť zbrane zo zásob slovenskej armády.

Dom Cyrila Daxnera bol 19. apríla 1944 obklúčený prísluš-





níkmi ÚŠB. Podľa svedectiev Cyril Daxner sa nechcel vzdať. Jeho gazdiná, aby zabránila zabitiu pri beznádejnom odpore, mu skryla osobnú pištoľ. Bol zatknutý spolu s manželkou a jej sestrou a následne vypočúvaný. Od 15. mája 1944 väzený v zašitovacom tábore v Ilave a neskôr v Bratislave.

Ján Ursíny vo svojich pamätiach *Z môjho života*, napísaných po 2. svetovej vojne v čase, keď ako vedúci činiteľ bývalej Demokratickej strany nemohol rátať s ich vydaním v socializme, spomína Cyrila Daxnera hneď niekoľkokrát v súvislosti s jeho zatknutím a pobytom vo väzeniach. Neznámym faktom je, že prvá slovenská novinárka z povolania a súčasne bývalá redaktorka *Slovenského denníka* (vydávaného slovenskými agrárnikmi) Oľga Hamalová-Grebeníková intervenovala u svojho bývalého kolegu – novinára Alexandra Macha za viacerých uväznených príslušníkov odboja. Medzi nimi aj vo veci oslobodenia Cyrila Daxnera. Šaňo Mach ako minister vnútra pomohol slovenským komunistom Gustávovi Husákovi a Lacovi Novomeskému, ale aj menej známym členom občianskeho odboja. Cyril Daxner bol však človek vzbudzujúci obavy. Šaňo Mach vyhovel síce novinárke Oľge Hamalovej pri viacerých osobách, pomohol aj uväznenej Cyrilovej manželke Xénii, no pri mene Daxnera zostal prekvapivo odmeraný. Hamalová akoby tušila tragický osud Cyrila Daxnera. Vytrvalo a nevzdávajúc sa opakovane vynakladala veľké, ale, žiaľ, márne úsilie ho zachrániť. Vytrhnúť Cyrila z nemeckého kolotoča smrti už nebolo možné.

Ako spomína Ján Ursíny: „V čase, keď Nemci prestali dôverovať Machovi a slovenskej vláde vôbec, zmocnilo sa Gestapo našich politických väzňov. Dr. C. Daxner bol prevezený z väznice policajného riaditeľstva na krajský súd. Oľge Hamalovej sa peňažnými úplatkami podarilo vymôcť z Gestapa viacerých politických väzňov, žiaľ v prípade Cyrila Daxnera sa to nepodarilo.“ Gestapo ho nakoniec v septembri 1944 odvieklo a tak sa Daxner ocitá pred väzenskou bránou koncentračného tábora Mathausen. Do tohto tábora, ako spomína Ján Ursíny, boli presunutí viacerí slovenskí národovci, kňazi

a intelektuáli. Nebola to náhoda. Mathausen bol určený práve na vyhladzovanie inteligencie, kresťanských aktivistov a proti nemeckému nacizmu zameraných intelektuálov. Medzi nich bezpochyby patril mladý Daxner.

Mauthausen a Gusen I. boli zaradené do III. kategórie, čo znamenalo, že mali byť najprísnejšími pre „nenapraviteľných politických protivníkov ríše“. Podmienky sa považovali za výnimočne neznesiteľné, dokonca aj na koncentračný tábor. Mauthausen mal neslávne známy kameňolom s tzv. schodmi smrti, ktorých fotografiu sme mohli vidieť v mnohých dokumentárnych filmoch.

Pre Cyrila Daxnera bolo nešťastím, že tábor bol oslobodený až 6. mája (teda dva dni pred koncom vojny), a to 11. americkou obrnenou divíziou, to už bol značne oslabený neľudským zaobchádzaním a žalúdočnou chorobou. Daxner prežil v týchto strašných podmienkach neuveriteľných osem mesiacov.

Zastavme sa však ešte raz pri spomienkach Jána Ursínyho. Na rozdiel od mnohých iných, ktorí vo väzení prezradili mená spolupracovníkov, ako to popisuje Ursíny, mladý Daxner neprezradil žiadne podrobnosti odbojovej činnosti.

Chorý Cyril po ôsmich mesiacoch v koncentráku opúšťa loďou Rakúsko a vracia sa do Bratislavy 24. mája 1945. Vystúpi z lode, ale je značne podvyživený, preto cestou oddychuje. Snaží sa dostať k bratrancovi Jankovi Jesenskému. Od únavy zaspal na ulici a z chladného počasia dostal zápal pľúc. Janko Jesenský a lekárska špička prof. Sumbol sa ho snažia do poslednej chvíle zachrániť. JUDr. Cyril Svetozár Daxner však zomiera v nemocnici v Bratislave na Hlbokej ceste dňa 7. júna 1945 a je pochovaný na cintoríne pri Kozej bráne. Osud nechcel, aby tento vzdelaný národovec vkráčal do povojnového života.

Bola to veľká strata, keďže o jeho politické zapojenie mali záujem predstavitelia budúcej Demokratickej strany. Na druhej strane môžeme len hádať, aký by bol život nepoddajného Cyrila Daxnera po roku 1948. Predovšetkým, ak si uvedomíme tragický osud iných povstaleckých veliteľov, ako bol už spomínaný Viliam Žingor i Jozef Trojan, ktorých neskôr v justičných vraždách zabil stalinistický režim. Samotný Ján Ursíny, politický predstaviteľ SNP, bol prepustený až po smrti Klementa Gottwalda v roku 1953.

Dvadsaťpäť rokov po skončení 2. svetovej vojny vyšla v roku 1970 útlá knižka pod názvom *Iskra a plamene odboja vo vranovskom okrese*. Mapovala zaujímavé osudy ľudí zapojených do odboja počas vojny, kde sú viaceré svedectvá venované Cyrilovi Daxnerovi. Publikácia bola vydaná počas normalizácie a všimla si predovšetkým členov komunistickej strany. Bola to škoda, lebo sa v nenávratne stratili spomienky príslušníkov občianskeho odboja, ktorí mali najbližšie k Daxnerovi. Mnohí sa po vojne odmlčali a nepriznávali sa k spolupráci s Daxnerom. Bola to reakcia na perzekúcie viacerých členov občianskeho odboja a dôstojníkov povstaleckej armády v päťdesiatych rokoch a ich ďalšie opomínanie v nasledujúcich desaťročiach, vlastne až do roku 1989.



# Bulletin slovenskej advokácie

## CENNÍK INZERCIE NA ROK 2015

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

### Druhá strana obálky

**Vodorovná polovica strany** 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

**Celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

**Tretia strana obálky** – detto ako 2. strana obálky.

### Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

### Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

### Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

**Riadková inzercia** sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

**Špeciálny inzerát** výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

### Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany  
– kvadrant  
**83 x 123 mm**  
(š x v)

**čb 170 eur**  
**cmk 300 eur**

Štvrtina strany – vodorovný pás  
**172 x 60 mm** (š x v)

**čb 170 eur**  
**cmk 300 eur**

Vodorovná  
polovica strany  
spadavka  
**210 x 145 mm**  
(š x v)  
**+3 mm dookola na orez**

**čb 370 eur**  
**cmk 660 eur**

Vodorovná  
polovica strany  
zrkadlo  
**174 x 123 mm**  
(š x v)

**čb 340 eur**  
**cmk 600 eur**

Zvislá  
polovica strany  
zrkadlo  
**83 x 254 mm**  
(š x v)

**čb 340 eur**  
**cmk 600 eur**

Zvislá  
polovica strany  
spadavka  
**101 x 297 mm**  
(š x v)

**+3 mm dookola na orez**

**čb 370 eur**  
**cmk 660 eur**

Celá strana  
zrkadlo  
**174 x 254 mm**  
(š x v)

**čb 680 eur**  
**cmk 1 200 eur**

Celá strana  
spadavka  
**210 x 297 mm**  
(š x v)  
**+3 mm dookola na orez**

**čb 740 eur**  
**cmk 1 320 eur**

# bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora  
Kolárska 4, 813 42 Bratislava  
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka  
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)  
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedík

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 31. 10. 2014

Uzávierka redakčnej časti: 11. 11. 2014

Toto číslo vyšlo 27. 11. 2014

## Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitolčkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:  
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolčky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.



**INZERCIA**  
sa v elektronickej verzii nezobrazuje